

РЕШЕНИЕ

04.02.2022 е.

п.г.т. Алексеевское

КАРАР

№ 42

**Татарстан Республикасы
Алексеевск муниципаль районының
«Алексеевск шәһәр жирлеге»
муниципаль берәмлеге Уставы
турында**

Алексеевск шәһәр жирлеге башлыгы урынбасары, Алексеевск шәһәр жирлеге Советы докладын тыңлап фикер алышканнан соң, гамәлдәге законнар үзгәрүгә бәйле рәвештә «Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Алексеевск шәһәр жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проекты раслау турында» карар проекты эшләнгәннен билгеләп үтә, ул шәһәр жирлеге Советы тарафыннан хупланган, гавами тыңлауларда муниципаль берәмлек халкы белән фикер алышунуң барлык кирәкле процедураларын игълан ителгән һәм узган.

Проект муниципаль берәмлек халкы белән фикер алышу барышында гавами тыңлауларда әйтелгән тәкъдимнәрне исәпкә алып эшләнде.

Югарыда бәян ителгәннәрдән чыгып, шулай ук «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 44 маддәсе, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 08 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 7 маддәсе, Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының Алексеевск шәһәр жирлеге муниципаль берәмлеге уставының 83-85 маддәләре нигезендә

Алексеевск шәһәр жирлеге Советы карар итте:

1. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Алексеевск шәһәр жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын яңа редакциядә кабул итәргә (Кушымта).
2. Әлеге карарны законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен жибәрергә.
3. Әлеге карарны «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталы»нда хокукый акт текстын урнаштыру юлы белән дәүләт теркәвенә алганнан соң игълан итәргә.
4. Үз көчен югалткан дип танырга:

- Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының 2015елның 26 августындагы 933 номерлы Алексеевск шәһәр жирлеге Советы карары белән кабул ителгән Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Алексеевск шәһәр жирлеге Уставы;

- «Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының Алексеевск шәһәр жирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү турында» 2016 елның 05 февралендәге 38 номерлы Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Алексеевск шәһәр жирлеге Советы карары;

- «Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының Алексеевск шәһәр жирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү турында» 2016 елның 14 декабрендәге 71 номерлы Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Алексеевск шәһәр жирлеге Советы карары;

- «Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының Алексеевск шәһәр жирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү турында» 2017 елның 13 декабрендәге 126 номерлы Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының Алексеевск шәһәр жирлеге Советы карары;

- «Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының Алексеевск шәһәр жирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү турында» 2018 елның 19 сентябрендәге 161 номерлы Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Алексеевск шәһәр жирлеге Советы карары;

- «Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының Алексеевск шәһәр жирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү турында» 2019 елның 25 декабрендәге 227 номерлы Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Алексеевск шәһәр жирлеге Советы карары.

5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Алексеевск шәһәр жирлеге башлыгы урынбасары В.В. Увакинага йөкләргә.

6. Әлеге карар, әгәр федераль законда башкасы каралмаган булса, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 44 маддәсендәге 8 өлеше нигезендә үз көченә керә.

**Алексеевск шәһәр жирлеге башлыгы,
Совет рәисе**

С.А. Демидов

Татарстан Республикасы
Алексеевск муниципаль
районының Алексеевск шәһәр
жирлеге Советының 2022 елның
4 февралендәге 42 номерлы
карарына кушымта

**Татарстан Республикасы
Алексеевск муниципаль районының
«Алексеевск шәһәр жирлеге»
муниципаль берәмлеге
УСТАВЫ**

Алексеевск ш.т.б.
2022 ел

I бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 нче маддә. Муниципаль район һәм аның статусы

1. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Алексеевск шәһәр жирлеге» муниципаль берәмлегенә шәһәр жирлеге статусы бирелде.

2. Муниципаль берәмлекнең рәсми исеме – Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Алексеевск шәһәр жирлеге» муниципаль берәмлеге (алга таба текст буенча - Жирлек).

3. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Алексеевск шәһәр жирлеге» муниципаль берәмлеге Алексеевск муниципаль районы составына керә.

2 нче маддә. Шәһәр жирлегенң территорияль корылышы

1. Шәһәр жирлеге территориясе составына түбәндәге торақ пункт керә: Алексеевск шәһәр тибындагы бистәсе, Сабакайка авылы, Зоотеевка авылы.

2. Жирлекнең административ үзәге булып Алексеевск ш.т.б. тора.

3. Шәһәр жирлеге чикләре «Алексеевск муниципаль районы» муниципаль берәмлегенң һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренң территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 11-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.

4. Шәһәр жирлеге территориясе составына милек рәвешләренә һәм максатчан билгеләнешенә бәйсез рәвештә жирләр керә.

5. Шәһәр жирлеге чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору, жирлектә яшәүчеләрнең фикерен исәпкә алып, законнарда билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы законы белән гамәлгә ашырыла.

3 нче маддә. Шәһәр жирлегенң рәсми символлары

1. Шәһәр жирлегендә тарихи, мәдәни һәм башка жирле традицияләренә һәм үзенчәлекләренә чагылдыра торган үз гербы булырга мөмкин.

2. Шәһәр жирлеге гербы федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве узарга тиеш.

4 нче маддә. Жирлектә жирле үзидарәне гамәлгә ашыруга Россия Федерациясе гражданнының хокукы

1. Россия Федерациясе гражданны (алга таба - гражданин) жирле үзидарәне жирле референдумнарда, муниципаль сайлауларда катнашу юлы белән, турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка рәвешләре ярдәмендә, шулай ук жирле үзидарәнең сайланулы һәм башка органнары аша гамәлгә ашыралар.

Жирлек территориясендә даими яисә башлыча яшәүче чит ил гражданны жирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенң халыкара шартнамәләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия.

2. Жирлек халкының ихтыяр белдерүнең иң югары турыдан-туры чагылышы - жирле референдум һәм ирекле сайлаулар.

3. Сайлау хокукына ия Жирлек халкы жирле үзидарәне гамэлгә ашыруга турыдан-туры, шулай ук женесенә, расасына, милләтенә, теленә, чыгышына, мөлкәти һәм вазыйфай хәленә, дингә, инануларына, ижтимагый берләшмәләргә каравына бәйсез рәвештә бертигез хокукларга ия.

4. Жирлектә яшәүчеләр жирле үзидарә органнарына сайларга һәм сайланырга хокуклы.

5. Жирлектә яшәүчеләр муниципаль хезмәттән бертигез файдалана ала.

6. Жирлектә яшәүче һәр кеше һәм Россия Федерациясенә башка гражданнырны жирле үзидарә органнарына һәм жирле үзидарәнә вазыйфай затларына турыдан-туры мөрәжәгать итәргә, жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында мәгълүмат алырга хокуклы.

7. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары һәркемгә аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагылучы документлар һәм материаллар белән танышу, шулай ук, әгәр законда башкача каралмаган булса, гражданныр тарафыннан Жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында башка тулы һәм дәрәс мәгълүмат алу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш.

8. Жирлекнең жирле үзидарә органнары массакүләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысул белән халыкка Жирлекнең һәм аның аерым территорияләренә үсешенә иң мөһим мәсьәләләре, гомуми файдаланудагы транспорт, торак-коммуналь хужалык эше, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтүче социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләр һәм хезмәтләр челтәрен үстерү, социаль ташламалар, жәмәгать тәртибен саклауның торышы һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында даими рәвештә хәбәр итәләр.

9. Гражданныр, әгәр алар законнарға каршы килсә, гражданнырның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен бозса, Жирлектәге жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларының гамәлләренә (гамәл кылмауларына) судка шикаять бирергә хокуклы.

5 нче маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасы

1. Шәһәр жирлегенә жирле үзидарә органнары структурасына шәһәр жирлегә Советы, шәһәр жирлегә башлыгы, шәһәр жирлегә башкарма комитеты, әлегә Устав нигезендә төзелә торган башка жирле үзидарә органнары керә.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү әлегә Уставка үзгәрешләр кертү юлы белән башкарыла.

6 нчы маддә. Жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләре.

1. Жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) Жирлек бюджеты проекты төзү һәм карау, Жирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен контрольдә тоту, Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны төзү һәм раслау;

2) Жирлекнең жирле салымнарын һәм жыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

3) Жирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәтенә ия булу, аннан файдалану һәм эш итү;

4) Жирлек чикләрендә халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, халыкны ягулык белән тәмин итүне оештыру, Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә халыкны ягулык белән тәмин итү;

5) жылылык белән тәмин итү объектларын төзү, реконструкцияләү һәм (яки) модернизацияләү буенча бердәм жылылык белән тәмин итүче оешма тарафыннан йөкләмәләрнең үтәлешен муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

6) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлегә һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү, шул исәптән парковкалар (парковка урыннары) булдыру һәм функцияләвен тәмин итү, автомобиль транспортында, шәһәр жир өсте электр транспортында һәм юл хужалыгында муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, жирлекнең торак пунктлары чикләрендә юл хәрәкәтен оештыру., шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру;

7) жирлектә яшәүче һәм аз керемле гражданны торак урыннарына мохтаж торак урыннары белән тәмин итү, муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуны оештыру, торак төзелеше өчен шартлар тудыру, муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру, шулай ук жирле үзидарә органнарының торак законнары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру;

8) халыкка транспорт хезмәтләре күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм жирлек чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

9) терроризм һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук жирлек чикләрендә терроризм һәм экстремизм күренешләре нәтижеләрен минимальләштерүдә һәм (яки) юк итүдә катнашу;

10) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларны социаль һәм мәдәни адаптацияләүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

11) жирлек чикләрендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтүдә һәм бетерүдә катнашу;

12) жирлек торак пунктлары чикләрендә беренчел янғын куркынычсызлыгы чараларын тәмин итү;

13) жирлек халкын элементә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

14) халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, жирлек китапханә фондларының сакланышын тәмин итү һәм комплектлау;

15) жирлек халкын мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү һәм ял оештыру өчен шартлар тудыру;

16) жирлек милкендә булган мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклау, куллану һәм популярлаштыру, жирлек территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас

объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкәрләренә) саклау, куллану һәм популярлаштыру;

17) жирле традицион халык сэнгатен үстерү өчен шартлар тудыру, жирлектә халык сэнгатен саклап калу, торгызу һәм үстерүдә катнашу;

18) жирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакуләм спорт үсеше өчен шартлар тәэмин итү, жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндрерү һәм спорт чараларын үткөрүне оештыру;

19) жирлек халкының массакуләм ял итү өчен шартлар тудыру һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны жиһазландыруны оештыру, гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буге полосаларына ирекле үтеп керүен тәэмин итүне дә кертеп;

20) жирлекнең архив фондларын формалаштыру;

21) каты коммуналь калдыкларны жыю (шул исәптән аерым туплану) һәм транспортлау эшчәнлеген оештыруда катнашу;

22) жирлекнең генераль планнарын, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен раслау, жирлекнең генераль планнары нигезендә эзерләнгән территорияне планлаштыру документларын раслау, жирлек чикләрендә урнашкан жир кишәрлегенә шәһәр төзелеше планын бирү, төзелешкә рөхсәтләр бирү (Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очраклардан тыш), жирлек территориясендә урнашкан капитал төзелеш объектларын төзегәндә, үзгәртеп корганда объектларны файдалануга тапшыруга рөхсәтләр бирү., жирлекләрнең шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын раслау, жирләрне резервлау һәм жир кишәрлекләрен муниципаль ихтыяжлар өчен алу, жирлек чикләрендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру, Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексында каралган очракларда биналарны, корылмаларны карау һәм мондый тикшерүләр барышында ачыкланган бозуларны бетерү турында рекомендацияләр бирү, индивидуаль торак төзелеше объекттын яки бакча йортын төзү яки реконструкцияләү турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән хәбәрнамәнең (алга таба - индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты объектның планлаштырыла торган (параметрлары һәм жир кишәрлегендә индивидуаль торак төзелеше объекттын яки бакча йортын урнаштыру мөмкинлеге, индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты параметрларын планлаштырыла торган төзү турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты параметрларының билгеләнгән параметрларга туры килмәве һәм (яисә) жир кишәрлегендә индивидуаль торак төзелеше объекттын яки бакча йортын урнаштыруның рөхсәт ителмәве турында хәбәрнамә, шәхси торак төзелеше яисә бакча йортының төзелгән яки үзгәртеп корылган объектның яисә үзгәртеп корылган объектларының яисә жирлек территориясендә урнашкан жир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеше объектларын яки бакча йортларын төзегәндә яки үзгәртеп корганда шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы закон таләпләренә туры килүе яисә туры килмәве турында хәбәрнамәләр, Россия Федерациясә граждан законнары нигезендә, үз белдәкләре белән төзелешне сүтү турында Карар кабул итү, үз белдәге белән төзелгән корылманы сүтү яки аны рөхсәт ителгән төзелеш объектларын үзгәртеп кору, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре белән билгеләнгән капитал

төзелеш объектларын үзгэртеп коруның, территорияне планлаштыру буенча документациянең, яисә федераль законнарда билгелэнгән капитал төзелеш объектлары параметрларына мәжбүри таләпләрнең чик параметрларына туры китерү турында карарлар (алга таба - максатчан билгеләнеше буенча кулланылмаган яки Россия Федерациясе законнарын бозып файдаланыла торган жир кишәрлеген алу, үз белдеге белән корылманы сүтү яки аны Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очракларда билгелэнгән таләпләргә туры китерү турында карарлар кабул итү;

23) жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, аның предметы булып жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен үтәү, социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы объектларының һәм күрсәтелә торган хезмәтләрнең инвалидлар өчен үтемле булуын тәмин итү таләпләрен үтәү, әлеге кагыйдәләр нигезендә жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру, шулай ук шәһәр урманнарын, аеруча саклана торган табигать территорияләренең урманнарын, аеруча саклана торган табигать территорияләренең урманнарын куллану, саклау, яңадан торгызу, саклауны оештыру тора., авыл жирлеге чикләрендә урнашкан;

24) адреслар бирү, адресларны үзгәртү, юкка чыгару, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, төбәк яки муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), шәһәр чикләрендә планлаштыру структурасы элементлары атамаларын бирү, мондый атамаларны үзгәртү, юкка чыгару, дәүләт адреслы реестрында мәгълүмат урнаштыру;

25) жирләү урыннарын карап тоту һәм ритуаль хезмәтләр оештыру;

26) территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

27) жирлек территориясендә авария-коткару хезмәтләрен һәм (яки) авария-коткару формованиеләрен төзү, карап тоту һәм аларның эшчәнлеген оештыру;

28) су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыру;

29) жирлек территориясендә дөваллау-савыктыру урыннарын һәм жирле әһәмияттәге курортларны булдыру, үстерү һәм саклауны тәмин итү, шулай ук жирле әһәмияттәге махсус сакланыла торган табигать территорияләреннән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

30) Авыл хужалыгы житештерүен үстерүгә ярдәм итү, кече һәм урта эшкүарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру;

31) жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

32) Россия Федерациясенен су законнарында билгелэнгән чикләрдә су объектлары милекчесе вәкаләтләрен гамәлгә ашыру, халыкка аларны куллану чикләүләре турында мәгълүмат бирү;

33) муниципаль урман контролен гамэлгә ашыру;

34) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнырга һәм аларнын берләшмәләренә ярдәм күрсәтү, халык дружиналары эшчәнлегә өчен шартлар тудыру;

35) жирлекнең хезмәт күрсәтелә торган административ участогында полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә эш өчен бина бирү;

36) 2017 елның 1 гыйнварына кадәр полициянең участок уполномоченные вазыйфасын биләп торучы хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр тарафыннан күрсәтелгән вазыйфа буенча бурычларны үтәү чорында торак урыны бирү;

37) «коммерциясез оешмалар турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль законның 31¹ һәм 31³ маддәләрендә билгеләнгән вәкаләтләр кысаларында социаль юнәлешле коммерциячел булмаган оешмаларга ярдәм күрсәтү.

38) жирлек ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләрне башкаруны тәмин итү, федераль закон нигезендә ясалма жир участогы төзү турында килешү төзү хокукына ачык аукцион үткәрү;

39) жирлек чикләрендә коррупциягә каршы торучы чараларын гамәлгә ашыру;

40) комплекслы кадастр эшләрен башкаруда федераль закон нигезендә катнашу;

41) жирлек территориясендә элек исәпкә алынган күчәмсез милек объектларының хокук ияләрен ачыклау буенча чаралар үткәрү, күчәмсез милек объектларының әлегә хокук ияләре турында мәгълүматларны Күчәмсез милекнең Бердәм дәүләт реестрына кертү өчен жибәрү.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының жирле үзидарә органнары белән жирлек бюджетыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә муниципаль район бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбеннән жирле эһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү буенча үз вәкаләтләренә бер өлешен аларга тапшыру турында килешүләр төзәргә хокуклы.

3. Жирлекнең жирле үзидарә органнарына аерым дәүләт вәкаләтләрен бирү федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

Жирлекнең жирле үзидарә органнары тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашыру өчен, әлегә максатларга бүлөп бирелгән матди ресурслар һәм финанс чаралары чикләрендә җаваплы.

Тапшырылган вәкаләтләренә гамәлгә ашыру дәүләт контролендә. Жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны контрольдә тоту шартлары һәм тәртибе федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

Жирлек советы үз вәкаләтләре чикләрендә, үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен, жирлекнең жирле үзидарә органнары

карамагында булган матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан өстәмә файдалану очраklarын һәм тәртибен билгеләргә хокуклы.

4. Жирлекнең башкарма комитеты Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының финанс органы белән чираттагы финанс елына жирлек бюджетын төзү һәм үтәләше турында хисап төзү вәкаләтләрен тапшыру турында килешү төзәргә хокуклы.

5. Жирлекнең башкарма комитеты Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы белән жирлек бюджетын касса нигезендә үтәү вәкаләтләрен тапшыру турында килешү төзәргә хокуклы.

6. Жирлекнең жирле үзидарә органнары федераль законда билгеләнгән тәртиптә үзләренә тапшырылмаган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда, әлеге вәкаләтләренә гамәлгә ашыруда катнашу хокукын гамәлгә ашыру турында Алексеевск шәһәр жирлегә Советы карар кабул иткән очракта катнаша.

7 нче маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнарының жирлекләреннән жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләренә хәл итүгә хокуклары

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокуклы:

1) жирлек музейларын булдыру;

2) жирлектә нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнашу;

4) жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни мохтариятләреннән хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйлә эшчәнлеккә гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

5) Россия Федерациясә халыкларының милли-мәдәни үсешенә ярдәм итү һәм жирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру;

6) жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизация эзәрләү чараларын оештыруда һәм тормышка ашыруда катнашу;

7) муниципаль янғын сагы булдыру;

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

9) кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгать контролен һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтүне гамәлгә ашыручы ижтимагый күзәтчелек комиссияләренә ярдәм күрсәтү;

10) "Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында" 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук Гомумроссия инвалидлар ижтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтү;

11) торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча гражданнырга муниципаль торак фондыннан торак урыннары бирү;

12) жирлек территориясендә яшәүче хужаларсыз хайваннар белән эш итү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру;

13) инвалидлар, сәламәтлекләре чикләнгән затлар, адаптив физик культура һәм адаптив спорт үсешенә ярдәм итү;

14) "Кулланучылар хокукларын яклау турында" 1992 елның 7 февралендәге 2300-І номерлы Россия Федерациясе Законнда каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру;

15) полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләп торучы хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр тарафыннан күрсәтелгән вазыйфаны биләү чорында торак урыны бирү;

16) "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында" Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру;

17) алкогольле, наркотик яки башка токсик исерек хәлдә булган затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыру.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары әлеге маддәнең 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләрне хәл итәргә, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 маддәсе нигезендә аларга тапшырылмаган башка дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнашырга, әгәр федераль законнарда каралса, шулай ук башка муниципаль берәмлекләренң жирле үзидарә органнары компетенциясенә карамаган башка мәсьәләләрне хәл итәргә хокуклы, федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән үз компетенцияләреннән төшереп калдырылмаган дәүләт хакимияте органнары һәм жирле бюджетлар керемнәре исәбенә, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан һәм түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәреннән тыш.

8 нче маддә. Муниципаль контроль

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары федераль законнарда каралган мәсьәләләр буенча муниципаль контроль оештырырга һәм гамәлгә ашырырга хокуклы.

2. Муниципаль контроль төрләрен оештыру һәм гамәлгә ашыру «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон белән жайга салына.

9 нчы маддә. Жирлекнең муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы

Жирлекнең муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы федераль законнар һәм жирле үзидарә турында Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

10 нчы маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре

Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасындагы үзара мөнәсәбәтләр аша гамәлгә ашырыла:

1) жирлекнең социаль-икътисадый үсешенә юнәлдерелгән дәүләт программаларын гамәлгә ашыруда жирлекнең жирле үзидарә органнарының катнашуы;

2) жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында шартнамәләр (киләшүләр) төзү;

3) даими яисә вакытлыча координацияләү, консультатив, киңәшмә һәм башка эш органнарын булдыру;

4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында жирлек Советының закон чыгару инициативасы;

5) законнарда билгеләнгән башка хезмәттәшлек формалары.

11 нче маддә. Муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу

Жирлектә муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне, муниципаль хезмәткәрнең статусын билгеләү, муниципаль хезмәт үтү шартлары һәм тәртибе дә кертеп, "Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында" 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Муниципаль хезмәт турында 2013 елның 25 июнендәге 50-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы кодексы, жирлек Советы тарафыннан расланган Муниципаль хезмәт турындагы Нигезләмә һәм жирлекнең муниципаль хокукый актлары белән гамәлгә ашырыла.

II бүлек. ЖИРЛЕК ХАЛКЫНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУЫ ҺӘМ ЖИРЛЕК ХАЛКЫНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА КАТНАШУЫ

12 нче маддә. Жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле үзидарәне гамәлгә ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы рәвешләре

Жирлек халкы турыдан-туры жирле үзидарәне гамәлгә ашыралар һәм жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда түбәндәге рәвешләрдә катнашалар:

1) жирле референдум;

2) муниципаль сайлаулар;

3) жирлек Советы депутаты чакыртып алу буенча тавыш бирү;

4) жирлек чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;

5) халык жыены;

6) гражданның хокукый инициативасы;

7) территориаль ижтимагый үзидарә;

8) ачык тыңлаулар, ижтимагый фикер алышулар;

9) гражданның жыелышы;

10) гражданның конференциясе (делегатлар жыелышы);

11) гражданның сораштыруы;

- 12) жирле әһәмияттәге иң мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы;
- 13) жирле үзидарә органнарына гражданныр мөрәжәгатъләре;
- 14) ижтимагый (консультатив) советлар төзү;
- 15) инициативалы проектлар;
- 16) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка формалар.

Жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, законнарда башкача билгеләнмәгән булса, килешү нигезендә төзелә.

13 нче маддә. Жирле референдум

1. Жирле референдум федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирлек халкы тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү максатларында үткәрелә.

2. Жирле референдум жирлекнең бөтен территориясендә үткәрелә.

3. Жирле референдумда яшәү урыны жирлек чикләрендә урнашкан Россия Федерациясе гражданныр катнашырга хоуклы. Гражданныр яшерен тавыш бирүдә гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә жирле референдумда катнаша. Россия Федерациясенәң халыкара килешүләре нигезендә һәм законда билгеләнгән тәртиптә жирлек территориясендә даими яшәүче чит ил гражданныр Россия Федерациясе гражданныр кебек үк жирле референдумда катнаша.

4. Жирле референдум билгеләү турындагы карар жирлек Советы инициативасы белән кабул ителә:

1) жирле референдумда катнашу хоукына ия гражданныр;

2) уставлары федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәлгән сайлау берләшмәсе, башка ижтимагый берләшмә, сайлаулар һәм (яки) референдумнарда катнашуны күздә тоткан, алар Федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәлгән;

3) жирлек Советы һәм авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе, алар тарафыннан бергә тәкъдим ителгән.

Гражданныр, сайлау берләшмәләре, башка ижтимагый берләшмәләр тарафыннан тәкъдим ителгән Жирле референдум үткәрү инициативасы федераль закон һәм Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелә.

5. Референдум үткәрү инициативасын хуплау йөзеннән жыелырга тиешле имзалар саны муниципаль берәмлек территориясендә теркәлгән референдумда катнашучылар санының 5 процентын тәшкил итә, әмма 25 имзадан да ким булмаста тиеш.

6. Референдум үткәрү инициативасы жирлек Советы һәм авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан жирлек Советы карары һәм Башкарма комитет житәкчесе карары белән рәсмиләштерелә. Күрсәтелгән

инициативаны тәкъдим итү тәртибе жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

7. Жирлек Советы жирле референдумны жирлек Советына жирле референдум билгели.

Жирле референдум жирлек Советы тарафыннан билгеләнгән срокта билгеләнмәгән очракта, референдум гражданнар, сайлау берләшмәләре, жирлек башлыклары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы Сайлау комиссиясе яисә прокурор мөрәжәгатъләре нигезендә суд тарафыннан билгеләнә. Суд билгеләгән жирле референдум муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе тарафыннан оештырыла, ә аны үткәрүне тәэмин итү Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенә башкарма органы яисә жирле референдум үткәрүне тәэмин итү йөкләнгән башка орган тарафыннан гамәлгә ашырыла.

8. Жирле референдумда кабул ителгән тавыш бирү нәтижәләре рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

9. Жирле референдумда кабул ителгән карар жирлек территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органнары, аларның вазыйфай затлары яки жирле үзидарә органнары тарафыннан раслануга мохтаж түгел.

10. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирле референдумда кабул ителгән карарның әлеге Уставта билгеләнгән вәкаләтләренә чикләү нигезендә үтәлешен тәэмин итәләр.

11. Жирле референдум үткәрү, шулай ук жирле референдумда кабул ителгән карарга федераль законнар нигезендә суд тәртибендә шикаять бирелергә мөмкин.

12. Жирле референдумда катнашу өчен гражданнарның хокуклары гарантияләре, шулай ук жирле референдумны әзерләү һәм үткәрү тәртибе Федераль закон һәм аның нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

14 нче маддә. Муниципаль сайлаулар

1. Жирлектә муниципаль сайлаулар гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә, яшерен тавыш биргәндә, жирлек Советы депутатларын сайлау максатында үткәрелә.

2. Жирлек советына депутатлар сайлау мәжбүри, вакыт-вакыт булып тора һәм әлеге Уставта билгеләнгән срокларда үткәрелә.

3. Жирлек Советы депутаты итеп тавыш бирү көнендә 18 яшькә житкән һәм сайлау хокукына ия Россия Федерациясе гражданы сайлана ала.

4. Суд карары буенча эшкә яраксыз дип танылган яки иректән мәхрүм итү урыннарында булган Россия Федерациясе гражданнары, шулай ук «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль законның 4 маддәсендәге 3.2 пункттында күрсәтелгән гражданнар жирлек Советы депутатлары итеп сайланьрга һәм сайланьрга хокуклы түгел.

5. Россия Федерациясе гражданны, чит ил гражданыгы яисә яшәүгә рөхсәт яисә чит ил дәүләте территориясендә Россия Федерациясе гражданының даими яшәү хокукын раслаучы бүтән документ булган Россия Федерациясе гражданны, әгәр бу Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә каралган булса, жирлек Советы депутатлары тарафыннан сайланьрга мөмкин.

Россия Федерациясенә халыкара килешүләре нигезендә һәм законнарда билгеләнгән тәртиптә жирлек территориясендә даими яшәүче чит ил гражданны депутатларны сайларга һәм Россия Федерациясе гражданны кебек үк жирлек Советы депутатлары итеп сайланьрга хокукы.

6. Шәһәрдә муниципаль сайлаулар Татарстан Республикасы Сайлау Кодексында каралган тавыш бирү көненә кадәр 90 көннән дә соңга калмыйча һәм 80 көннән дә соңга калмыйча жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

Әгәр жирлек Советы муниципаль сайлауларны әлеге устав белән билгеләнгән срукта билгеләмәсә, шулай ук жирлек Советы булмаганда, сайлаулар тавыш бирү көненә кадәр 70 көннән дә соңга калмыйча шәһәр сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә.

Вақытыннан алда сайлауларны билгеләгәндә әлеге статьяда күрсәтелгән сруклар кыскартылырга мөмкин, ләкин өчтән бер өлешкә ким булмашка тиеш.

Сайлауларны билгеләү турындагы карар Татарстан Республикасы Сайлау Кодексында билгеләнгән тәртиптә һәм срукларда мәжбүри басылып чыгарга тиеш.

7. Жирлек Советы депутатларын сайлауларны әзерләү һәм үткөрү федераль закон, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы һәм әлеге Устав нигезендә төзелә торган сайлау комиссияләре тарафыннан гамәлгә ашырыла.

8. Жирлек советына депутатлар сайлау Федераль закон һәм Татарстан Республикасы Сайлау кодексы белән билгеләнгән тәртиптә үткөрелә.

Бер мандатлы сайлау округы буенча сайлаулар нәтижеләрен билгеләгәндә, жирлек Советына депутатлар сайлауда теркәлгән кандидат сайланган дип таныла, ул тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның иң күп тавышын жыйган. Әгәр Тавыш бирү бер кандидатура буенча үткөрелсә, тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның 50 проценттан да ким булмаган тавышын жыйган кандидат сайланган дип санала.

9. Жирлек Советы депутатларын сайлау нәтижеләре рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

15 нче маддә. Жирлек Советы депутаты чакыртып алу буенча тавыш бирү

1. Жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек башлыгы, сайлаучылар тарафыннан закон һәм әлеге устав белән билгеләнгән нигезләр һәм тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин.

2. Депутатны чакыртып алу нигезләре булып, депутатның үзенә карата ышаныч уята торган һәм депутат, жирлек башлыгы вазифаларын үтәмәүдә, депутат, жирлек башлыгы статусына туры килми торган гамәлләр һәм Россия Федерациясе Конституциясенә, Татарстан Республикасы Конституциясенә,

Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарының һәм башка норматив хокукый актларының, әлеге Уставның һәм башка муниципаль хокукый актларның суд тәртибендә расланган конкрет хокукый карарлар яисә гамәлләр (гамәл кылмау) тора.

3. Жирлек Советы депутаты чакыртып алу буенча тавыш бирү Халык инициативасы белән үткәрелә.

4. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү инициативасын тәкъдим итү һәм гражданның имзаларын жыю өчен, 10 кешедән дә ким булмаган инициатив төркем төзелә.

5. Инициатив төркем инициатив төркемне теркәү турындагы үтенеч белән жирлекнең сайлау комиссиясенә мөрәжәгать итә. Инициатив төркем үтенечнамәсендә депутатның хокукка каршы конкрет карарга яисә гамәл кылмавына (гамәл кылмавына) аны чакыртып алу өчен нигез булып торган күрсәтмә булырга тиеш, аның фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, туган көне, сериясе, номеры һәм датасы, паспортны яки гражданның паспортын алмаштыручы документның исемен яисә кодын күрсәтеп, шулай ук инициатив төркемнең һәр әгъзасының яшәү урыны һәм аның исеменнән жирлек территориясендә эш итәргә вәкаләтле затларның күрсәтелгән булырга тиеш. Инициатив төркемнең үтенечнамәсе күрсәтелгән төркемнең барлык әгъзалары тарафыннан имзаланырга тиеш. Үтенечнамәгә депутатның күрсәтелгән хокукка каршы карары яисә гамәле (гамәл кылмавы) расланган суд карары беркетелгән булырга тиеш.

6. Инициатив төркемне теркәү, имзалар жыю, жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү инициативасын хуплау йөзеннән, жыелган имзаларны тикшерү «Жирле референдум турында» Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

7. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, жирле референдум үткәрү өчен законда билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

8. Жирлек сайлау комиссиясе инициатив төркемнең үтенечнамәсен караганда, жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү билгеләнгәндә, тиешле жирлек Советы депутаты аны чакыртып алу өчен нигез буларак куелган шартлар буенча аңлатмалар бирергә, кирәкле документлар тапшырырга хокуклы. Күрсәтелгән депутат сайлау комиссиясе, жирлек Советы утырышлары уздырылган көнгә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча аларны үткәрү вакыты һәм урыны турында язмача хәбәр ителергә тиеш.

9. Авыл жирлеге Советы депутаты аны чакыртып алу буенча тавыш бирү уздырганда, сайлаучыларга аны чакыртып алу өчен нигез буларак куелган шартлар буенча аңлатмалар бирү максатларында инициативалы төркем белән тигез нигезләрдә агитация алып бару хокукына ия.

10. Жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек башлыгы, чакыртып алынган дип санала, әгәр чакыртып алу өчен тиешле сайлау округында теркәлгән сайлаучыларның яртысыннан да ким булмаган өлеше тавыш бирсә.

11. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижеләре рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

12. Жирлекнең сайлау комиссиясе чакыртып алу буенча тавыш бирүгә рәсми нәтижә ясаганнан соң 5 көн эчендә инициативалы төркемгә, жирлек советына һәм жирлек Советының тиешле депутатына аны чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижеләре турында язмача хәбәр итә.

16 нчы маддә. Жирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү халыкның әлеге чикләрен үзгәртүгә ризалыгын алу, жирлекне үзгәртеп кору максатларында үткәрелә.

2. Жирлекнең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү жирлекнең бөтен территориясендә яисә аның территориясе өлешендә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон белән билгеләнгән очракларда үткәрелә.

3. Жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм «жирле референдум турында» Федераль закон һәм Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда каралган үзенчәлекләренә исәпкә алып үткәрелә.

4. Жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү, әгәр анда жирлек халкының яртысыннан артыгы яки жирлекнең сайлау хокукына ия булган өлешендә катнашса, узган дип санала. Жирлек чикләрен үзгәртүгә халык ризалыгы, жирлекне үзгәртеп кору, әгәр күрсәтелгән үзгәрешләр өчен үзгәртеп кору тавыш бирүдә катнашкан халыкның яртысыннан артыгы тавыш бирсә, алынган дип санала.

5. Чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү нәтижеләре һәм кабул ителгән карарлар рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

17 нче маддә. Гражданның хокукый инициативасы

1. Жирлек халкы әлеге Устав һәм авыл жирлеге Советының норматив хокукый актында билгеләнгән тәртиптә хокукый инициативага хокуклы.

2. Актив сайлау хокукына ия булган, жирлек халкы саныннан 3 проценттан артмаган гражданның төркеме хокукый инициатива белән чыгыш ясыя ала.

3. Хокукый инициативаны гамәлгә ашыру максатларында жирлек халкы хокуклы:

яшәү (эш) урыны буенча гражданның жыелышларын һәм хокукый чыгару инициативасы турында фикер алышу һәм тәкъдим итү буенча башка күмәк чаралар оештырырга һәм үткәрергә;

хокукый инициативаны тәкъдим итүгә ярдәм итү өчен имзалар жыю буенча инициативалы төркемнәр булдыру;

авыл жирлегендә яшәүчеләрнең имзаларын жыю һәм законнарға каршы килми торган ысуллар белән Закон чыгару инициативасын яклап агитация алып бару.

4. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары хокукый инициативаны гамәлгә ашыруда жирлек халкына ярдәм күрсәтергә тиеш.

5. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты Авыл жирлеге Советы, аның ачык утырышында, жирлек башлығы яисә авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан әлеге Уставта билгеләнгән компетенция нигезендә аны керткән көннән өч ай эчендә мәжбүри каралырга тиеш.

6. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын караганда гражданнарның инициатив төркеме вәкилләренә үз позициясен белдерү мөмкинлеге тәмин ителергә тиеш.

7. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карау процедурасы жирлек Советы Регламенты, жирлек башлығының, авыл жирлеге Башкарма комитетының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

8. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карау нәтижәләре буенча кабул ителгән дәлилленгән карар рәсми рәвештә аның инициатив төркеменә кергән гражданнарға язма рәвештә житкерелергә тиеш.

18 нче маддә. Инициативалы проектлар

1. Жирлек халкы яки аның өлеше өчен өстенлекле булган чараларны тормышка ашыру, жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне яки жирле үзидарә органнарына бирелгән башка мәсьәләләрне хәл итү максатыннан, жирлек башкарма комитетына инициативалы проект кертелергә мөмкин. Инициативалы проектлар гамәлгә ашырыла торган жирлек территориясенә бер өлешен билгеләү тәртибе жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

2. Инициативалы проектны кертү инициативасы белән, жирлек территориясендә яшәүче ун яшьтән дә ким булмаган һәм уннан да ким булмаган гражданнан торган инициатив төркем, территориаль ижтимагый үзидарә органнары (алга таба - проект инициаторлары) чыгыш ясарга хокуклы. Инициативалы төркемнең минималь саны жирлек Советы карары белән киметелергә мөмкин. Проект инициаторы булу хокукы, жирлек Советы карары нигезендә, шулай ук жирлек территориясендә эшчәнлек алып баручы башка затларга да бирелергә мөмкин.

3. Инициативалы проект үз эченә түбәндәге мәгълүматларны алырга тиеш:

1) жирлек халкы яки аның өлеше өчен өстенлекле әһәмияткә ия булган проблеманы тасвирлау;

2) әлеге проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;

3) инициативалы проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәсен (көтелгән нәтижәләрен) тасвирлау;

4) инициативалы проектны гамәлгә ашыру өчен кирәкле чыгымнарны алдан исәпләү;

5) инициативалы проектны гамәлгә ашыруның планлаштырылган сроклары;

6) әлеге проектны гамәлгә ашыруда кызыксынган затларның планлаштырылган (мөмкин) финанс, мөлкәт һәм (яки) хезмәт катнашуы турында белешмәләр;

7) инициативалы проектны гамәлгә ашыру өчен, планлаштырылган инициатив түләүләр күләменнән тыш, әлеге акчаларны файдалану күздә тотылган очракта, жирле бюджет акчалары күләменә күрсәтү (статья исеме 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);

8) жирлек территориясенә яисә аның өлешенә күрсәтмә, аның чикләрендә инициатив проект гамәлгә ашырылачак, жирлек Советы карары белән билгеләнгән тәртип нигезендә;

9) жирлек Советы карары белән каралган башка мәгълүматлар.

4. Инициативалы проект, аны авыл жирлеге башкарма комитетына керткәнче, гражданнар жыенында, жыелышында яки конференциясендә, шул исәптән территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыенында, жыелышында яки конференциясендә каралырга тиеш. Шул ук вакытта бер жыенда, бер жыелышта яки гражданнарның бер конференциясендә берничә инициативалы проектны карау мөмкин.

Жирлек Советы карары белән гражданнарның инициативалы проектка ярдәм итү, гражданнарны сораштыру, аларның имзаларын жыю юлы белән фикерен ачыклау мөмкинлеге каралырга мөмкин.

Проект инициаторлары инициаторлары инициативалы проектны авыл жирлеге башкарма комитетына керткәндә, аңа жыен, жыелыш яки гражданнар конференцияләре беркетмәсен, гражданнар арасында үткәрелгән сораштыру нәтижәләрен һәм (яки) жирлек халкының инициативалы проектын яки аның өлешендә хуплавын раслаучы кул кую кәгазьләрен куялар.

5. Инициативалы проектны авыл жирлеге башкарма комитетына кертү турындагы мәгълүмат инициативалы проект кертелгәннән соң өч эш көне эчендә «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль районның рәсми сайтында бастырып чыгарылырга (халыкка житкәселергә) һәм урнаштырылырга тиеш һәм әлеге статьяның 3 өлешендә күрсәтелгән белешмәләр, шулай ук проект инициаторлары турында мәгълүмат булырга тиеш. Бер үк вакытта гражданнар жирле администрациягә үз искәртмәләрен һәм инициатив проект буенча тәкъдимнәрен бирү мөмкинлеге турында, аларны тәкъдим итү вакыты биш эш көненнән дә ким булмаска тиеш. Үз искәртмәләрен һәм тәкъдимнәрен уналтынчы яшкә житкән муниципаль берәмлек халкы жибәрергә хокуклы. Әгәр жирле администрация әлеге мәгълүматны "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаса,

әлеге мәғлұмат әлеге жирлек составына кергән муниципаль районның рәсми сайтында урнаштырыла.

6. Инициативалы проект авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан кертелгән көннән соң 30 көн эчендә мәжбүри каралырга тиеш. Авыл жирлеге башкарма комитеты инициативалы проектны карау нәтижеләре буенча түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) жирлек бюджеты турындагы карарда каралган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә жирлек бюджеты проектын төзү һәм карау тәртибе (жирлек бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертү) нигезендә инициативалы проектны хупларга һәм аның өстендә эшне дөвам итәргә;

2) инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тартырга һәм инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, проектны инициаторларына кире кайтарырга.

7. Жирлек башкарма комитеты инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту турында түбәндәге очрақларның берсендә карар кабул итә:

1) инициатив проектны кертү һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

2) инициативалы проектынң федераль законнар һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары, жирлек уставы таләпләренә туры килмәве;

3) жирлекнең жирле үзидарә органнарында кирәкле вәкаләтләр һәм хокуклар булмау сәбәпле, инициативалы проектны гамәлгә ашыру мөмкинлегә булмау;

4) жирлек бюджетының инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәк булган акчалар күләмендә акчалары булмау (аларны формалаштыру чыганагы инициативалы түләүләр булмаган);

5) инициативалы проектта тасвирланган проблеманы нәтижелерәк ысул белән хәл итү мөмкинлегә булу;

6) инициативалы проектны конкурс нигезендә сайлап алуны узмаган дип тану.

8. Жирлекнең башкарма комитеты, ә әлеге маддәнең 7 өлешендәге 5 пункттында каралган очрақта, проект инициаторларына инициативалы проектны бергәләп эшләп бетерергә, шулай ук аны башка муниципаль берәмлекнең яки дәүләт органының жирле үзидарә органына аларның компетенциясе нигезендә тәкъдим итәргә тиеш.

9. Инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу, карау, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алуны үткәрү тәртибе жирлекнең вәкилләкле органы вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы совет (гражданның тарафыннан билгеләнә).

10. Россия Федерациясе субъекты бюджетыннан бюджетара трансфертлар исәбенә финанс ярдәме алу өчен тәкъдим ителә торган инициативалы проектларга карата инициативалы проектларны карау тәртибе, инициативалы проектларны карау тәртибе, шул исәптән аларга ярдәм итүдән баш тарту нигезләре, мондый инициативалы проектларны конкурс нигезендә сайлап алу

тәртибе һәм критерийлары Россия Федерациясе субъектының закон һәм (яисә) башка норматив хокукый акты нигезендә билгеләнә. Бу очракта таләпләр өлештән тора 3, 6, 7, 8, 9, 11 әлеге маддәнең 12 пункты да кулланылмый.

11. Әгәр жирлек башкарма комитетына берничә инициатива проекты кертелгән булса, шул исәптән өстенлекле проблемаларны тасвирлау белән, жирлек башкарма комитеты конкурс нигезендә сайлап алуны оештыра һәм бу хакта проект инициаторларына хәбәр итә.

12. Инициативалы проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны үткәрү коллегиаль органга (комиссиягә) йөкләнә, аның Формалаштыру һәм эшчәнлек тәртибе жирлек Советы карары белән билгеләнә. Коллегиаль орган (комиссия) составы жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан формалаштырыла. Шул ук вакытта коллегиаль орган (комиссия) әгъзаларының гомуми саныннан яртысы жирлек Советы тәкъдимнәре нигезендә билгеләнергә тиеш. Проект инициаторларына һәм аларның вәкилләренә конкурс нигезендә сайлап алуны уздырганда коллегиаль орган (комиссия) инициативалы проектларны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге тәмин ителергә тиеш.

13. Проект инициаторлары, жирлек территориясендә яшәүче башка гражданныр, гражданныр жыены, жыелышы яки конференциясе белән вәкаләтле затлар, шулай ук Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган башка затлар инициативалы проектны Россия Федерациясе законнарына каршы килми торган рәвешләрдә гамәлгә ашыруны ижтимагый контрольдә тотарга хокуклы.

14. Жирлек башкарма комитетының инициатив проектны карау, инициатив проектны тормышка ашыруның барышы, шул исәптән акча средстволарыннан файдалану, милек һәм (яки) аны тормышка ашыруда кызыксынган затларның хезмәт катнашуы турында мәгълүмат басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) һәм "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль районның рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш. Инициативалы проектны гамәлгә ашыру нәтижәләре турында авыл жирлеге Башкарма комитетының хисабы инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәмамланганнан соң 30 календарь көн эчендә муниципаль районның рәсми сайтында басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырылырга тиеш.

19 нчы маддә. Территориаль ижтимагый үзидарә

1. Жирлектә территориаль ижтимагый үзидарә турыдан-туры халык тарафыннан гражданныр жыелышлары һәм конференцияләре үткәрү юлы белән, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә органнары булдыру юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Территориаль жәмәгәтчелек үзидарәсе гражданныр яшәешенә түбәндәге территорияләре чикләрендә гамәлгә ашырыла: күп фатирлы торак йорт подъезды; күп фатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; авыл жирлеге булмаган авыл торак пункты; гражданнырның башка яшәү территорияләре.

3. Территориаль ижтимагый үзидарэ гамэлгэ ашырыла торган территория чиклэре Тиешле территориядэ яшәүче халык тәкъдиме, жирлек Советы, ә жирлекара территориядэ урнашкан торак пунктларда (яисә аларның территориясе өлешендә) – муниципаль район Советы тарафыннан билгеләнә.

4. Территориаль ижтимагый үзидарэ гамэлгэ ашырыла торган Территория башка шундый ук Территория составына керә алмый.

5. Территориаль ижтимагый үзидарэ аның Уставы нигезендә юридик зат була ала һәм коммерциячел булмаган оешманың оештыру-хокукый формасында дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарэ уставында билгеләнә:

1) ул гамэлгэ ашырыла торган территория;

2) Территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлегенең максатлары, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре;

3) территориаль ижтимагый үзидарэ органнарының вәкаләтләрен формалаштыру, туктату, хокуклары һәм бурычлары, вәкаләтләре вакыты;

4) карарлар кабул итү тәртибе;

5) мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән мөлкәттән һәм финанс чараларыннан файдалану һәм файдалану тәртибе;

6) территориаль ижтимагый үзидарәне гамэлгэ ашыруны туктату тәртибе.

7. Территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлеге мәсьәләләре буенча гражданнар жылышылары, конференцияләре аның Уставы нигезендә чакырыла.

8. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамэлгэ ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жылышы, әгәр анда уналтынчы яшькә житкән Тиешле территориядә яшәүчеләрнең өчтән береннән дә ким булмаган өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамэлгэ ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда уналтынчы яшькә житкән Тиешле территориядә яшәүчеләрнең кимендә өчтән икесе катнашса, хокуклы дип санала.

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамэлгэ ашыручы гражданнар жылышының, конференцияләренең аерым вәкаләтләренә керә:

1) территориаль ижтимагый үзидарэ органнары структурасын билгеләү;

2) Территориаль ижтимагый үзидарэ уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

3) территориаль ижтимагый үзидарэ органнарын сайлау;

4) территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлегенең төп юнәлешләрен билгеләү;

5) территориаль ижтимагый үзидарәнең керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау;

6) территориаль ижтимагый үзидарэ органнары эшчәнлеге турындагы хисапларны карау һәм раслау;

7) инициативалы проектны тикшерү һәм аны хуплау мәсьәләсе буенча карар кабул итү.

10. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары:

1) Тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатьләрен тәкъдим итәләр;

2) гражданның жыелышларында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәлешен тәмин итәләр;

3) Тиешле территориядә яшәүче гражданның социаль-көн күреш ихтияжларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән торак фондын карап тоту, территорияне төзекләндерү буенча хужалык эшчәнлеген, әлеге гражданин акчалары исәбеннән дә, жирлек бюджеты акчаларын кулланып, жирлекнең башкарма комитеты белән килешү нигезендә дә башкара алалар;

4) әлеге органнар һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый актлар проектларын жирлек Советына, жирлек башлыгына һәм Башкарма комитетына кертергә хокуклы.

11. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе, жирле бюджеттан кирәкле акчалар бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе әлеге Устав һәм жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

12. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары инициативалы проектны проект инициаторлары сыйфатында тәкъдим итә алалар.

20 нче маддә. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру максатларында, жирлекнең жирле үзидарә органнары инициативасы белән, территориаль ижтимагый үзидарә Уставы проектын эшләүне һәм территориядә яшәүче гражданның жыелышларын оештыруны гамәлгә ашыручы инициатив төркем оештырыла, аның чикләрендә әлеге территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотыла.

2. Гражданның жыелышы жирлекнең тиешле территориясендә территориаль ижтимагый үзидарә оештыру турында карар кабул итә, аның уставын кабул итә, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү белән бәйле мәсьәләләр буенча жирлек Советында гражданның жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле вәкилле (вәкилләрен) билгели.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә территориаль ижтимагый үзидарә уставы теркәлү вакытыннан бирле жирлек Советы тарафыннан гамәлгә куелган дип санала.

21 нче маддә. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү өчен гражданның жыелышының вәкаләтле вәкилле (вәкаләтле вәкилләре) жирлек башлыгына тапшырыла:

1) территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында гражданның жыелышының барлык вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган гариза;

2) территориаль ижтимагый үзидарә оештыру турында карар кабул ителгән гражданның жыелышының беркетмәсе, анда, фамилиясен, исемн, этисенен исемн, туган көнен, сериясен, паспорт бирү номерын һәм датасын, гражданин паспортын алыштыручы документны, һәр вәкаләтле вәкиллең яшәү урыны адресын күрсәтеп, гражданның жыелышының беркетмәсе.;

3) территориаль ижтимагый үзидарә Уставының ике нөсхәсе.

2. Башка документларны тапшыру турындагы таләп, әлеге статьяның 1 пунктында билгеләнгән документлардан тыш, рөхсәт ителми.

Вәкаләтле вәкилгә документлар алу өчен, исемлек һәм аны алу датасы күрсәтелгән расписка бирелә.

3. Жирлек башлыгы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турындагы документлар кергән көннән ике атна эчендә аның уставын теркәү яки аны теркәүдән баш тарту турында жирлек Советы карары проекты алдан карауны һәм әзерләүне оештыра.

4. Гражданныр жыелышының вәкаләтле вәкилләре территориаль ижтимагый үзидарә уставын алдан караганда һәм жирлек Советы утырышында киңәш бирү тавышы хокукы белән катнашырга хокуклы.

5. Жирлек советы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү яки аны теркәүдән баш тарту турында карар кабул итә. Уставны теркәүдән баш тарту мотивлаштырылган булырга тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту өчен нигезләр булырга мөмкин:

1) территориаль ижтимагый үзидарә уставы нормаларына Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына, жирлек Уставына, башка муниципаль хокукый актларға каршы килү;

2) әлеге Уставның 17 маддәсендәге 4 пункты таләпләрен үтәмәү.

7. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту территориаль ижтимагый үзидарә оештыруның максатка ярашсызлыгы аркасында рөхсәт ителми.

8. Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү мәсьәләсе буенча дәлилленгән карар өч көн дәвамында рәсми рәвештә гражданныр жыелышының вәкаләтле вәкиленә (вәкаләтле вәкилләренә) язма рәвештә житкерелергә тиеш.

9. Жирлек Советы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында карар кабул иткән очракта, уставның бер нөсхәсе, аны теркәү турындагы тамга белән, гражданныр жыелышының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, икенче нөсхәсе жирлек Советында саклана.

10. Территориаль ижтимагый үзидарә уставына кертелә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр әлеге статьяда билгеләнгән тәртиптә жирлек Советы тарафыннан теркәлергә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр аларны теркәгән көннән үз көченә керә.

22 нче маддә. Халык тыңлаулары

1. Жирлек Советы, Жирлек башлыгы катнашында жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектларын тикшерү өчен халык алдында тыңлаулар үткәрергә мөмкин.

2. Ачык тыңлаулар халык, жирлек Советы, жирлек башлыгы яки контракт нигезендә үз вәкаләтләрен башкаручы Башкарма комитет житәкчесе инициативасы белән үткәрелә.

Халык яки Жирлек Советы инициативасы белән үткөрелә торган ачык тыңлаулар жирлек Советы, ә жирлек башлыгы яки жирлек башкарма комитеты житәкчесе инициативасы белән контракт нигезендә үз вәкаләтләрен башкаручы жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Ачык тыңлауларга чыгарылырга тиеш:

1) жирлек Уставы проекты, шулай ук әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, жирлек Уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, конституция (устав) яисә Россия Федерациясе субъекты законнары нигезләмәләрен әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында төгәл янадан күрсәтү формасындагы үзгәрешләр кертелгән очрактан тыш;

2) жирлек бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) жирлекнең социаль-иқтисады үсеше стратегиясе проекты;

4) жирлекнең генераль планы проекты, муниципаль хокукый актлар проектлары Генераль планга үзгәрешләр кертү турында;

5) жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында хокукый актлар проектлары;

6) территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне межалау проектлары;

7) территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләре проектлары;

8) жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын шартлы рәвештә рөхсәт ителгән куллану төренә рөхсәт бирү мәсьәләләре;

9) капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзелеш, реконструкцияләүнең иң чик параметрларынан кире кагу мәсьәләләре;

10) Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында билгеләнгән тәртиптә расланган жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре булмаганда, жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларынан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен башка төргә үзгәртү мәсьәләләре;

11) жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 маддәсе нигезендә жирлекне үзгәртеп кору өчен тавыш бирү юлы белән йә гражданнар жыйнагында белдерелгән жирлек халкының ризалыгын алу таләп ителә торган очрактан тыш.

4. Гавами тыңлаулар үткөрү турындагы карар, әгәр гамәлдәге законнарда башкасы каралмаган булса, тиешле орган яисә жирлекнең вазыйфай заты тарафыннан муниципаль хокукый акт каралган көнгә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Ачык тыңлаулар уздыру турындагы карар, әгәр гамәлдәге законнарда башкасы каралмаган булса, гавами тыңлаулар үткәргән көнгә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча, гавами тыңлаулар уздыру вакыты һәм урыны күрсәтелгән тиешле муниципаль хокукый акт проекты басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

6. Халык алдында тыңлаулар үткөрү турындагы карар басылып чыккан көннөн алып һәм алар үткөрөлгән көнгә кадәр жирлек башлығына халык алдында тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәлә буенча язмача тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, шул исәптән муниципаль хокукый акт проектына карата ачык тыңлауларга чыгарыла торган төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр жибәрергә хокуклы. Жирлек башлығы кәргән тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр ачык тыңлауларда катнашучыларга житкерелә.

7. Гавами тыңлаулар, гамәлдәге законнарда башкача каралмаган булса, муниципаль хокукый акт проектын карау көненә 7 көннән дә соңга калмыйча үткөрелә. Халык алдында тыңлаулар белгечләр, экспертлар, кызыксынган затларны чакырып үткөрелә.

8. Ачык тыңлаулар үткөрү нәтижәләре буенча жирле үзидарә органнары һәм жирлекнең вазыйфай затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә, алар компетенциясенә гавами тыңлауларга чыгарылган муниципаль хокукый акт проектын кабул итү кертелгән.

9. Ачык тыңлаулар нәтижәләре, кабул ителгән карарларның дәлилленгән нигезләнүен дә кертәп, гавами тыңлаулар уздырганнан соң 5 көннән дә соңга калмыйча, гамәлдәге законнарда башкача каралмаган булса, бастырып чыгарылырга (халыкка житкереләргә) тиеш.

10. Халык тыңлауларын оештыру һәм үткөрү тәртибе жирлек Советы карары белән расланган Халык алдында тыңлаулар турында Нигезләмә белән билгеләнә.

23 нче маддә. Гражданнар жыелышы

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу, халыкка жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затлары эшчәнлегә турында мәгълүмат бирү, инициативалы проектларны кертү һәм аларны карау, муниципаль берәмлек территориясе өлешендә территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча фикер алышу өчен гражданнар жыелышлары үткөреләргә мөмкин.

2. Гражданнар жыелышы халык, жирлек Советы, жирлек башлығы инициативасы белән, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставында каралган очрақларда үткөрелә.

3. Авыл жирлегә Советы яисә авыл жирлегә башлығы инициативасы белән үткөрелә торган гражданнар жыелышы жирлек Советы яисә жирлек башлығы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы буенча үткөрелә торган гражданнар жыелышы территориаль ижтимагый үзидарә органнарының, тиешле территориядә яшәүче һәм әлегә территорияләрдә урнашкан предприятие, учреждение, оешма житәкчеләре, жыелышта катнашырга хокуклы гражданнар төркеменәң язма тәкъдиме буенча жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

Гражданнар жыелышын үткөрү турындагы тәкъдимдә аны карап тикшерүгә чыгарыла торган мәсьәләләр исемлегә, жыелышны үткөрү вакыты һәм урыны булырга тиеш. Тәкъдим вәкаләтле затлар тарафыннан имзаланырга

тиеш, ә жыелышны үткәру инициативасы белән бер төркем гражданныр - бу гражданныр мөрәжәгать итсә, аларның һәркайсының фамилиясен, исемен, атасының исемен, туған көнен, яшәу урынын күрсәтеп.

Жирлек советы гражданнырның жыелышын якин арада уздыру турындагы тәкъдимне карый.

Жирлек советы гражданнырның жыелышын үткәрудән аның максатка яраксызлыгы аркасында баш тартырга хокуклы түгел.

5. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданныр жыелышын билгеләу һәм үткәру тәртибе территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

Гражданныр жыелышында инициативалы проектларны кертү һәм аларны карау мәсьәләләре буенча уналтынчы яшкә житкән Тиешле территориядә яшәүчеләр катнашырга хокуклы. Инициативалы проектларны кертү мәсьәләләрен карау һәм тикшерү максатларында гражданныр жыелышын билгеләу һәм уздыру тәртибе муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

6. Гражданныр жыелышын үткәру вакыты һәм урыны турында һәм фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядә яшәүчеләр жыелыш уздырылган көнгә кадәр жиде көннән дә соңга калмыйча, массакуләм мәгълүмат чараларын, почта хәбәрләрен, һәр фатирны (шәхси) тикшерү, белдерүләр һәм башка мөмкин булган чараларны кулланып хәбәр ителәр.

Гражданныр жыелышына әзерлек һәм аны үткәруне жирлек башкарма комитеты тәмин итә.

7. Жыелышлар эшендә әлеге территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия 18 яшкә житкән гражданныр катнаша ала. Жыелышта катнашырга хокуклы гражданнырның гомуми саны Россия Федерациясе гражданнырының яшәу урыны һәм яшәу урыны буенча теркәү исәбенә алу күрсәткечләре нигезендә билгеләнә.

Гражданныр жыелышы жыелышта катнашырга хокуклы гражданныр саныннан кимендә өчтән бер өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

Жыелыш карарлары жыелышта катнашкан гражданнырның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

8. Гражданныр жыелышы жирле үзидарә органнарына һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затларына мөрәжәгатьләр кабул итәргә, шулай ук жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданныр жыелышын бирергә вәкаләтле затларны сайларга мөмкин.

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча гражданныр жыелышы территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән аның компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

10. Гражданныр жыелышы тарафыннан кабул ителгән мөрәжәгатьләр жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиеш, алар мөрәжәгатьләрдә булган мәсьәләләрне хәл итү компетенциясенә кертелгән, язмага жавап жиберү белән.

11. Гражданнар жыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе, шулай ук гражданнар жыелышының вәкаләтләре федераль закон, әлеге Устав һәм жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

12. Гражданнар жыелышы нәтижеләре рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

24 нче маддә. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы)

1. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм жирлектәге барлык халык вәкилләренен фикерен ачыклау зарурилыгы очрагында үткәрелә. Жирлекнең тиешле территориаль өлешләрендә яшәүчеләр арасынан гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышын чакыру авырайган, шул исәптән тиешле территориядә яшәүче һәм гражданнар жыелышында катнашырга хокуклы кешеләр саны 300 кешедән артып киткән очракларда үткәрелә.

2. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышының вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

3. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) халык, жирлек Советы, жирлек башлыгы инициативасы белән үткәрелә. Авыл жирлеге Советы яки авыл жирлеге башлыгы инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) жирлек Советы яисә жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

4. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы), әгәр анда сайланган делегатларның яртысыннан артыгы катнашса, хокуклы дип санала. Конференция карарлары (делегатлар жыелышлары) конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

5. Гражданнарны (делегатлар жыелышларын) билгеләү һәм үткәрү, делегатларны сайлау тәртибе әлеге Устав һәм жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә,

6. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) территориаль ижтимагый үзидарә уставында каралган тәртиптә һәм очракларда билгеләнә һәм үткәрелә.

7. Гражданнар (делегатлар жыелышлары) конференциясе нәтижеләре рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

25 нче маддә. Халык жыены

1. Гражданнар жыены халык тарафыннан турыдан-туры жирле үзидарә гамәлгә ашырылу һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы рәвеш булып тора.

2. Гражданнар жыены «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда каралган очракларда үткәрелә.

3. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясында каралган очрақларда гражданнар жыены үткәрелергә мөмкин:

1) әлеге торак пункт территориясен башка жирлек (муниципаль район) территориясенә кертүгә китерә торган күрсәтелгән торак пункт составына кергән жирлек (муниципаль район) чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча торак пунктта (муниципаль район);

2) жирлек Советы вәкаләтләре гражданнар жыены тарафыннан гамәлгә ашырыла торган жирлектә әлеге жирлекнең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча;

3) жирлек Советы вәкаләтләрен башкара торган жирлектә, әгәр жирлекнең сайлау хокукына ия кешеләре саны 100 дән артык булса, жирлек советын төзү, аның саны һәм вәкаләтләре вакыты турындагы мәсьәлә буенча 100 дән артык кеше тәшкил итәчәк.;

4) жирлек Советы вәкаләтләре гражданнар жыены тарафыннан гамәлгә ашырыла торган жирлектә үзара салым акчаларын кертү һәм алардан файдалану мәсьәләсе буенча;

5) жирлек составына керүче торак пунктта әлеге торак пункт территориясендә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча;

6) авылара территориядә урнашкан торак пунктта, жирле үзидарә оештыру һәм гамәлгә ашыру белән бәйлә мәсьәләләр буенча халык инициативасын алга этәрү максатларында, жирле үзидарә органнарына мөрәжәгать итү өчен, жирле үзидарә органнарына мөрәжәгать итәргә;

7) авыл халкының түбән тыгызлыгы булган территориядә яки һәркем ала алырлык авыр жирдә урнашкан жирлектә, әгәр авыл жирлегендә халык саны 100 кешедән дә артмаган булса, жирлекне бетерү мәсьәләсе буенча;

8) авыл торак пункттында иске авыл торак пункты кандидатурасын тәкъдим итү мәсьәләсе буенча, шулай ук иске авыл торак пунктының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату мәсьәләсе буенча;

9) авыл торак пункттында гражданнар жыены шулай ук муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган очрақларда, муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс үткәргәндә конкурс комиссиясе составына кандидатуралар тәкъдим итү максатларында үткәрелергә мөмкин;

10) торак пункт территориясенә әлеге өлешендә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча торак пункт территориясе өлешендә.

Гражданнар жыены үткәрелә торган торак пункт территориясенә бер өлешә чикләре, жирле әһәмияттәгә тиешле мәсьәләне хәл иткәндә, торак пункт территориясенә күрсәтелгән өлешендә яшәүчеләрнең гомуми мәнфәгатьләре критерийнән чыгып, муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан билгеләнә.

4. Гражданнар жыенын жирлек башлыгы йә сайлау хокукына ия, 10 кешедән дә ким булмаган торак пунктта яшәүчеләр төркеме инициативасы белән чакырыла ала.

5. Жыен үткәрү инициативасын хуплау йөзеннән жыелырга тиешле имзалар саны сайлау хокукына ия, торак пункт территориясендә даими яки нигездә яшәүче, яшәү урыны буенча теркәлгән гражданнар санының 5 процентын тәшкил итә, ләкин 25тән дә ким була алмый.

6. Жирлек башлыгы чакыра торган халык жыены жирлек башлыгы карары белән билгеләнә, инициатив төркем тарафыннан чакырыла торган гражданнар жыены жирлек Советы карары белән билгеләнә.

7. Торак пунктта яшәүчеләр халык жыенын үткәрү вакыты һәм урыны турында алдан хәбәр итәләр, муниципаль хокукый акт проекты һәм гражданнар жыенын хәл итүгә чыгарылуы мәсьәләләр буенча материаллар белән алдан ук танышалар.

8. Жыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып торалар, жирлек башлыгы тарафыннан имзаланалар һәм Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш.

26 нчы маддә. Гражданнарны кабул итү

1. Гражданнарны сораштыру жирлекнең бөтен территориясендә яки территориясендә халыкның фикерен ачыклау һәм жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары тарафыннан карарлар кабул иткәндә исәпкә алу өчен үткәрелә.

Сораштыру нәтижеләре тәкъдим итү характерына ия.

2. Гражданнарны сораштыруда сайлау хокукына ия жирлек халкы катнаша ала. Гражданнарның инициативалы проектка ярдәм итү турындагы фикерен ачыклау мәсьәләсе буенча үткәрелгән сораштыруда муниципаль берәмлек яки аның өлешендә яшәүчеләр катнашырга хокуклы, аларда уналтынчы яшькә житкән инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә.

3. Гражданнарны сораштыру инициатива буенча үткәрелә:

1) жирлек Советы яисә жирлек башлыгы-жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча:

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - жирлек жирләренәң максатчан билгеләнешен республика һәм республика әһәмиятендәге объектлар өчен үзгәртү турында карарлар кабул иткәндә гражданнарның фикерен исәпкә алу өчен;

3) уналтынчы яшькә житкән инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган муниципаль берәмлек халкы яисә аның өлешендә яшәүчеләр - әлеге инициативалы проектка ярдәм итү турында гражданнарның фикерен ачыклау өчен.

4. Гражданнар арасында сораштыру үткәрү һәм билгеләү тәртибе Татарстан Республикасы Законы нигезендә жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

5. Гражданнарны сораштыру билгеләү турында карар жирлек Советы тарафыннан кабул ителә. Гражданнар арасында сораштыру үткәру өчен "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль берәмлекнең рәсми сайты файдаланылырга мөмкин. Карарында авыл жирлегә Советы билгеләү турында гражданнар сораштыру билгеләнә:

- 1) сораштыру үткәру датасы һәм сроклары;
- 2) Сораштыру уздырганда тәкъдим ителә торган (тәкъдим ителә торган) мәсьәләне (мәсьәләләрне) формулировкалау;
- 3) сораштыру үткәру методикасы;
- 4) сораштыру кәгазе формасы;
- 5) сораштыруда катнашучы жирлек халкының минималь саны.
- 6) "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль берәмлекнең рәсми сайтынан файдаланып, гражданнар арасында сораштыру уздырган очракта сораштыруда катнашучыларны идентификацияләү тәртибе.

6. Авыл жирлегендә яшәүчеләр халыктан сораштыру үткәру турында 10 көннән дә ким булмаган мәгълүмат житкерелергә тиеш.

7. Гражданнарны сораштыру эзерләүгә һәм үткәругә бәйле чараларны финанслау гамәлгә ашырыла:

1) жирлек бюджеты акчалары исәбеннән-жирле үзидарә органнары яки жирлек халкы инициативасы буенча сораштыру үткәргәндә;

2) Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән - Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары яисә муниципаль берәмлек халкы инициативасы буенча сораштыру уздырганда.

8. Сораштыру нәтижеләре аны үткәргәннән соң бер ай эчендә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш. Сораштыру нәтижеләре белән жирлектәге һәр кеше таныша ала. Сораштыру нәтижеләре жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан тиешле карарлар кабул иткәндә мәжбүри исәпкә алынырга тиеш.

27 нче маддә. Жирле эһәмияттәге иң мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы

1. Муниципаль хокукый актлар проектларын һәм жирле эһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуына чыгару турындагы карар жирлек Советы тарафыннан үз инициативасы яисә тиешле территориядә яшәүче гражданнар таләбе буенча жирлек советы билгеләгән тәртиптә кабул ителә.

2. Муниципаль хокукый акт проекты тексты һәм халык фикер алышуына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча башка материаллар, аларны халык фикер алышуына чыгару турында Карар кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча, массакүләм мәгълүмат чараларында басылып чыга, жирлек халкына танышу өчен мөмкин булган урыннарда жибәрелә, башка ысуллар белән халыкка игълан ителә.

3. Халык фикер алышуына мәсьәлә чыгару белән бер үк вакытта авыл жирлегә Советы фикер алышу барышында кергән тәкъдимнәрне һәм

искәремәләрне карау эшен оештыру вакытын һәм тәртибен билгели, әлеге максат өчен махсус комиссия төзиләр.

4. Авыл җирлеге Советы җирле әһәмияткә ия булган муниципаль хокукый актлар проектлары һәм башка мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышуну тәмин итә, моның өчен кирәкле шартлар тудыра.

5. Халык фикер алышуына чыгарылган мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәремәләр җирлек советына юллана.

6. Муниципаль хокукый акт проектлары һәм җирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәремәләр җирлек Советы тарафыннан карала.

7. Халык фикер алышуы нәтижәләре турында халыкка хәбәр ителә.

28 нче маддә. Җирле үзидарә органнарына гражданнар мөрәжәгәте

1. Гражданнар шәхси һәм күмәк мөрәжәгәтләргә хокуклы.

2. Гражданнар мөрәжәгәтләре «Россия Федерациясе гражданнары мөрәжәгәтләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда каралырга тиеш.

3. Гражданнар мөрәжәгәтләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен Җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе законнары нигезендә җаваплы.

29 нчы маддә. Җирлекнең иҗтимагый (консультатив) советлары

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча карарлар эшләгәндә һәм гамәлгә ашырганда халыкның ихтыяжларын һәм мәнфәгатьләрен исәпкә алу, җирле үзидарә органнары эшчәнлегенә жәмәгать контролен гамәлгә ашыру максатларында авыл җирлегенең Иҗтимагый Советы барлыкка килә.

2. Җирлекнең иҗтимагый советы җирлек халкының, иҗтимагый берләшмәләренең һәм башка коммерцияле булмаган оешмаларның үз теләге белән катнашуы нигезендә формалаша.

3. Җирлекнең иҗтимагый советын формалаштыру тәртибе, аның утырышларын үткөрү һәм карарлар кабул итү тәртибе, мәгълүмат бирү, консультация бирү һәм башка мәсьәләләр буенча җирлекнең җирле үзидарә органнарының хокуклары, бурычлары һәм җаваплылыгы, аны җибәрү процедурасы, шулай ук аны оештыру һәм эшчәнлегенең башка мәсьәләләре җирлек Советы тарафыннан расланган Нигезләмә белән билгеләнә.

4. Башка иҗтимагый (консультатив) Советлар җирлекнең җирле үзидарә органнарында аларның карарлары нигезендә барлыкка килергә мөмкин.

5. Иҗтимагый (консультатив) советларда эш иҗтимагый башлангычларда алып барыла.

30 нчы маддә. Жирлек халкы тарафыннан турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм аны гамәлгә ашыруда катнашу өчен башка формалар

1. Әлеге Уставта каралган федераль законнар нигезендә халык тарафыннан турыдан-туры жирле үзидарә гамәлгә ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы белән беррәттән гражданнар жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка формаларда катнашырга хокуклы.

2. Жирле үзидарәдә яшәүчеләрнең турыдан-туры катнашуы һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, иреклелек принципларына нигезләнә.

Жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары халыкка жирле үзидарәдә яшәүчеләрнең турыдан-туры гамәлгә ашыруда һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуында ярдәм итәргә тиеш.

III бүлек. ЖИРЛЕК СОВЕТЫ

31 нче маддә. Жирлек Советы - жирле үзидарәнең вәкиллекле органы

1. Жирлек Советы - Жирле үзидарәнең даими эшләүче, коллегиаль вәкиллекле органы.

2. Жирлек Советының рәсми исеме - «Алексеевск шәһәр жирлеге Советы».

3. Жирлек Советының вәкаләтләре вакыты-5 ел.

4. Авыл жирлеге советы хисап тотты һәм жирлек халкына контрольлек итте.

5. Авыл жирлеге Советының үз исеме язылган мөһер, бланклары бар.

6. Жирлек Советы эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары жирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

32 нче маддә. Жирлек Советы составы

1. Жирлек Советы бермандатлы сайлау округлары буенча муниципаль сайлауларда сайланган 15 депутаттан тора.

2. Жирлек Советы аның составына жирлек Советының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән ике депутат сайлаганда хокуклы була.

33 нче маддә. Жирлек советы депутаты статусы

1. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре сайлаудан башлана һәм яңа чакырылыш авыл жирлеге Советы эшли башлаганнан бирле туктатыла.

2. Жирлек Советы депутаты, әлеге Уставта билгеләнгән очрактан тыш, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә алып бара.

Жирлек Советы депутатына үз вәкаләтләрен даими рәвештә гамәлгә ашыру өчен, айга алты эш көненнән дә ким булмаган чорга эш урынын (вазыйфаларны) саклау гарантияләнә.

3. Жирлек Советы депутаты статусы белән бәйлә чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

4. Жирлек Советы депутатына Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав, жирлек Советы карарлары нигезендә үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин ителә.

5. Жирлек Советы депутаты жирлек Советы тарафыннан расланган депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә, шул исәптән депутатның түбәндәге йөкләмәләрен дә тотарга тиеш:

1) шәхсән яисә аның якин туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданныр эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусыннан файдаланмаса;

2) депутат вазыйфаларын объектив башкаруда шик уятырга мөмкин булган тәртиптән тыелырга, шулай ук аның абруена яисә жирлек советы абруена зыян китерергә сәләтле низаглы ситуацияләрдән котылырга;

3) мәнфәгатьләр конфликты барлыкка килү куркынычы янаганда - шәхси кызыксыну депутат вазыйфаларының объектив башкарылуына тәэсир итә яки йогынты ясый ала торган ситуациядә - бу хакта жирлек советына хәбәр итәргә һәм әлеге мәнфәгатьләр конфликтын булдырмауга яисә жайга салуга юнәлтелгән аның карарын үтәргә;

4) Жирлек Советында билгеләнгән Халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутат эшчәнлегенә белән бәйлә булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы бәләшмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәү белән бәйлә рәвештә аңа билгеле булган мәгълүматларны таратмаса һәм кулланмаса;

6) физик һәм юридик затлардан (бүләкләр, акчалата бүләк, ссудалар, хезмәт күрсәтүләр, күнел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары һәм башка бүләкләүләр) депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйлә рәвештә акчалата бүләк алмаса.

6. Үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыручы шәһәр Советы депутаты хокуклы түгел:

1) эшкүарлык эшчәнлегенә белән шәхсән яки ышанычлы затлар аша шөгыльләнәргә, коммерцияле оешма белән идарә итүдә яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә (Россия Федерациясе субъекты муниципаль берәмлекләре советы идарәсендә, башка муниципаль берәмлекләр берләшмәләрендә, сәясәи партиядә, профсоюз тарафыннан билгеләнгән тәртиптә теркәлгән катнашудан тыш), башка ижтимагый оешманың, торақ, торақ-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез милек милекчеләр ширкәтенен гомуми жыелышында (конференция) катнашырга., коллегияль орган эшчәнлегендә Россия Федерациясе Президенты яки Россия Федерациясе Хөкүмәте акты нигезендә түләүсез катнашудан тыш; муниципаль берәмлек исеменнән муниципаль милектә булган акцияләрне (устав капиталында катнашу өлешләре) гамәлгә куючы яисә аның белән идарә итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый актлар нигезендә

муниципаль берәмлекнең идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә, гамәлгә куючы (акционер) булган оешманы гамәлгә куючы (акционер) мәнфәгатьләрен муниципаль берәмлек исеменнән гамәлгә куючы яисә аның белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар; федераль законнарда каралган башка очракларда;

2) башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнүгә, мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса;

3) Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, Попечительлар яки Күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

Даими нигездә вәкаләтләрен башкаручы Депутат граждан, административ яки жинаять эше буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллеке очракларыннан тыш) буларак катнаша алмый.

Шәһәр Советы депутатлары вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре өеге устав белән федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгеләнә.

7. Жирлек Советы депутаты 2008 елның 25 декабрәдәге "Коррупциягә каршы тору турында" 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләренә һәм тьюларны үтәргә һәм бурычларны үтәргә тиеш.

8. Депутат тарафыннан керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында Россия Федерациясенә коррупциягә каршы тору турындагы законнары нигезендә тапшырыла торган белешмәләренә дәрәсләген һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы Президенты (Татарстан Республикасы премьер-министры) карары буенча Россия Федерациясе субъекты законында билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

9. 7_2нче өлешә нигезендә үткәрелгән тикшерү нәтижәсендә ачыкланганда. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 40 маддәсе, «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрәдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда, «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрәдәге 230-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә, тьюларны, бурычларны үтәмәү фактларын, "Аерым категория затларның аерым категорияләренә счетлар (кертәмнәр) ачуны һәм аларны, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында кулдагы акча һәм кыйммәтләренә сакларга, чит ил финанс инструментларына ия булырга һәм (яисә) файдаланырга", Татарстан Республикасы Президенты (Татарстан Республикасы дәүләт

хакимиятенен югары башкарма органы житәкчесе) жирле үзидарә депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яисә депутатка карата башка җаваплылык чарасын куллану турында гариза белән мөрәҗәгать итә, тиешле карар кабул итәргә вәкаләтле органга яисә судка мөрәҗәгать итә.

10. Үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренен) һәм балигь булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында дәрәс булмаган мәгълүмат биргән жирле үзидарә депутатына карата, әгәр дә бу мәгълүматларны бозып күрсәтү мөһим булмаса, түбәндәге җаваплылык чаралары кулланылырга мөмкин:

1) кисәтү;

2) депутатны муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органында үз вәкаләтләре срогы тәмамланганчы вазыйфадан азат итү;

3) даими нигездә вәкаләтләренә гамәлгә ашырудан азат итү, аның вәкаләтләре вакыты беткәнчегә кадәр даими нигездә вәкаләтләрен гамәлгә ашыру хокукыннан мәхрүм итү;

4) үз вәкаләтләре срогы тәмамланганчы муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органында вазыйфаларны биләүне тыю;

5) вәкаләтләр срогы тәмамланганчы даими нигездә вәкаләтләрен үтәүне тыю.

11. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 40 маддәсендәге 7_3-1 өлешендә күрсәтелгән җаваплылык чараларын жирле үзидарә депутатларына куллану турында Карар кабул итү тәртибе Россия Федерациясе субъекты законы нигезендә муниципаль хокукый акт белән билгеләнә.

12. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларның керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә жирле үзидарә органнарының рәсми сайтларында урнаштырыла һәм (яки) муниципаль хокукый актлар белән билгеләнә торган тәртиптә массакүләм мәгълүмат чараларын бастырып чыгару өчен бирелә.

34 нче маддә. Жирлек Советы депутатының сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар, шулай ук аның сайлау округы территориясендә урнашкан предприятие, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында җаваплы һәм аларга хисап тота.

3. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында елга бер тапкырдан да ким булмаган эшләре турында хисап тота, жирлек советы эше турында даими хәбәр итә, шулай ук айга бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.

4. Жирлек Советы депутаты жирлек халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча законнарда каралган чаралар

күрергә, шул исәптән алардан кәргән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләрне карарга, аларда булган мәсьәләләрне дәрәс һәм үз вакытында хәл итәргә тиеш.

5. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук ишегалды территорияләрендә, аларны уздыру тормыш белән тәмин итү, транспорт яки социаль инфраструктура, элемент объектларының функцияләвен бозу, жәяүлеләрнең һәм (яки) транспорт чараларының хәрәкәтенә комачаулык тудырмау яки гражданның торак урыннарына яки транспорт, яки социаль инфраструктура объектларына керүенә юл куймау шарты белән үткәрелә. Мондый очрашулар турында Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимияте органнарына яисә жирле үзидарә органнарына хәбәр итү таләп ителми. Шулай ук вакытта депутат күрсәтелгән органнарда аларны үткәру датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

6. Жирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткәру өчен махсус билгеләнгән урыннарны билгелиләр, шулай ук депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткәру өчен жирле үзидарә органнары тарафыннан бирелә торган урыннар исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгелиләр.

7. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары Россия Федерациясенә жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

8. Депутатның сайлаучылар белән жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган гавами чара формасында сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яисә үткәругә комачаулау Россия Федерациясе законнары нигезендә административ жаваплылыкка китерә.

35 нче маддә. Яңа сайланган Жирлек Советының эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш Советы беренче утырышка депутатлар сайланган көннән соң ун көннән дә соңга калмыйча жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән берен сайларга жыена. Сайлаулардан соң беренче булып Жирлек Советы утырышын Жирлек башлыгы чакырты, ә ул булмаган очракта - Поселение сайлау комиссиясе тарафыннан.

2. Жирлек Советының сайлаулардан соң беренче утырышын яңа башлык сайланганчы ача һәм яше буенча иң өлкән депутат Жирлек Советы депутаты алып бара.

36 нчы маддә. Жирлек Советы композициясе

1. Жирлек Советы компетенциясендә:

- 1) жирлек уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту;
- 2) жирлек бюджеты проектын карау, жирлек бюджетын раслау, аның үтәлешен контрольдә тоту, жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны раслау;

3) жирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару, алар буенча ставкалар күләмен билгеләү, салымнар һәм җыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә аларны түләү буенча ташламалар бирү;

4) муниципаль берәмлекнең социаль-иқтисадый үсеше стратегиясен раслау;

5) муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау;

6) жирлекнең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору турында инициативаны тәкъдим итү;

7) жирлек Советы депутатларын сайлауларны билгеләү, жирлек советына депутатлар сайлау буенча сайлау округлары схемасын раслау;

8) жирле референдум билгеләү;

9) жирлек башлыгын сайлау;

10) жирлек башлыгын отставкага җибәрү турында Карар кабул итү;

11) жирлек башлыгы урынбасарын сайлау;

12) жирлек башкарма комитеты җитәкчесен билгеләү, аның отставкасын кабул итү;

13) Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Советына авыл җирлеге Советы депутатлары арасынан жирлек вәкилен сайлау.;

14) жирлекнең башкарма комитеты структурасын раслау, аның хезмәткәрләренең чик санын билгеләү;

15) авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе вазыйфасына конкурс үткәрү тәртибен билгеләү, Конкурс комиссиясе әгъзаларын билгеләү;

16) жирлекнең жирле үзидарә сайланулы вазыйфаи затларына, жирлекнең сайланулы жирле үзидарә органнары әгъзаларына, жирлек Советы депутатларына, муниципаль хезмәткәрләр һәм муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренә һөнәри белем һәм өстәмә һөнәри белем бирүне оештыру тәртибен һәм Россия Федерациясенең Мәгариф турындагы законында һәм муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган тәртиптә муниципаль хезмәт өчен кадрлар әзерләүне оештыру тәртибен билгеләү;

17) жирлек сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләү;

18) жирлекнең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, жирлек Советы депутаты чакыртып алу буенча тавыш бирү билгеләү;

19) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;

20) жирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибен билгеләү;

21) муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне төзү, үзгәртеп кору һәм бетерү турында карарлар кабул итү тәртибен, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләргә һәм, әгәр федераль законнарда башкача каралмаган булса, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан башкарыла торган эшләргә тарифларны билгеләү тәртибен билгеләү;

22) жирлекнең муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында катнашу тәртибен билгеләү;

23) жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягыннан тәэмин итү тәртибен билгеләү;

24) жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затлары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү вәкаләтләрен башкаруны контрольдә тоту;

25) муниципаль кыйммәтле кәгазьләр чыгару тәртибен билгеләү;

26) жирлекнең территориаль планлаштыру документларын, жирлекнең шәһәр төзелеше проектларының жирле нормативларын, жирлек территориясеннән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен, Россия Федерациясенә шәһәр төзелеше кодексы нигезендә башка шәһәр төзелеше документларын раслау;

27) жирлек территориясендә урамнарға һәм торақ пунктларның башка өлешләренә исем бирү һәм исемнән үзгәртү турындагы мәсьәләләренә хәл итү;

28) гадәттән тыш хәлләренә бетерү өчен финанс һәм матди ресурсларның жирле резервларын булдыру һәм алардан файдалану тәртибен билгеләү;

29) муниципаль махсуслаштырылган торақ фондыннан торақ урыннары бирү тәртибен билгеләү;

30) территориаль ижтимагый үзидарә органнарына жирлек бюджетыннан кирәкле акчалар бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;

31) автоном коммерцияле булмаган оешмалар һәм фондлар рәвешендә коммерцияле булмаган оешмалар төзү турында карарлар кабул итү;

32) үз массакуләм мәгълүмат чараларын гамәлгә кую;

33) жирлек Уставын һәм жирлек Советы карарларын аңлату;

34) жирлек Советы регламентын һәм үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча башка карарлар кабул итү;

35) жирлек Советы Аппараты турында нигезләмәне раслау;

36) коммуналь инфраструктура системасына тоташтыруга тарифларны, коммуналь комплекс оешмалары тарифларын, коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләр, кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) өстәмәләр кертү тәртибен билгеләү;

37) тышкы муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру буенча Алексеевск муниципаль районы Контроль-хисап палатасына жирлекнең ревизия комиссиясе вәкаләтләрен тапшыру турында Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Советы белән килешү төзү;

38) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән жирлекләренә вәкиллекле органнары карамагына кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлегә устав белән жирлек Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.

2. Жирлек советы авыл жирлеге башлыгының, авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесенә аларның эшчәнлеге, жирлек башкарма комитеты һәм жирлек башлыгына караган башка жирле үзидарә органнарының эшчәнлеге, шул исәптән жирлек Советы тарафыннан куелган мәсьәләләренә хәл итү турында еллык отчетларын тыңлай.

37 нче маддә. Жирлек Советының эш тәртибе

1. Жирлек советының эш тәртибе әлеге Устав һәм жирлек Советының регламенты белән билгеләнә.

2. Жирлек советы эшчәнлегенә төп формасы-аның утырышлары, аларда жирлек Советы компетенциясенә караган мәсьәләләр хәл ителә.

3. Жирлек Советы утырышы, әгәр анда жирлек Советына сайланган депутатлар санының кимендә 50% ы катнашса, хокуклы була.

4. Жирлек советының чираттагы утырышлары кирәк булган саен, әмма кимендә өч айга бер тапкыр үткәрелә. Чираттан тыш утырышлар жирлек башлыгы яисә депутатлар төркеме инициативасы белән жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бер өлеше чакырыла.

5. Совет утырышлары жирлек башлыгы тарафыннан чакырыла. Жирлек Советы депутатлары һәм чакырылган затлар чираттагы утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырыш - бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

6. Жирлек Советы утырышлары ачык һәм ачык үткәрелә. Жирлек советының ачык утырышларында жирлекнең һәр кешесе катнаша ала.

Регламентта каралган очракларда, жирлек Советы ябык утырыш үткәрү турында Карар кабул итәргә хокуклы, анда бары тик жирлек Советы чакырган затлар, шулай ук утырышта законнар нигезендә катнашырга хокуклы затлар гына катнаша ала.

7. Жирлек Советының һәр утырышында утырыш беркетмәсе алып барыла. Утырыш беркетмәсенә утырышны үткәрү датасы, урыны һәм вакыты турында белешмәләр кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр күчерелә һәм тавыш бирү нәтижеләре күрсәтелгән барлык кабул ителгән карарлар теркәлә. Авыл жирлегә советы утырышы беркетмәсенә кул куйганнан соң, жирлек башлыгы аның белән жирлектәге һәр кеше таныша ала.

8. Жирлек Советы утырышларында һәр депутат бер тавышка ия. Жирлек Советы депутаты үзенә тавыш бирү хокукын шәхсән үзе гәмәлгә ашыра. Жирлек советы утырышларында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемле) һәм яшерен булырга мөмкин. Тавыш бирүнең һәр төрен куллану очраклары әлеге Устав, жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

38 нче маддә. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру

1. Жирлек Советы эшчәнлеген авыл жирлегә башлыгы оештыра.

2. Жирлек Советы Регламенты нигезендә, жирлек советы компетенциясенә кергән мәсьәләләргә алдан карау һәм әзерләү өчен, депутатлар арасынан, жирлек башлыгы һәм аның урынбасарынан тыш, даими яки вакытлы комитетлар, комиссияләр төзелә һәм (яки) әлеге мәсьәләләргә әзерләү өчен җаваплы депутатлар жирлек советы эшчәнлегенә төп юнәлешләре буенча билгеләнә ала.

3. Муниципаль программалар, жирлек Советы карарлары проектларын әзерләү, жирлек Советы каршында иң мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышу өчен, аның карары буенча депутатлар, жирлек башкарма комитеты, иҗтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр, белгечләр, экспертлар һәм

жирлек халкы составында эшче, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелергә мөмкин.

4. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка яктан тәмин итүне жирлек Советы аппараты башкара.

39 нчы маддә. Жирлек Советы тарафыннан контроль функцияләр башкару

1. Жирлек Советы жирлек территориясендә әлеге Уставның, жирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган норматив актларның үтәлешен, жирлек бюджетының үтәлешен, бюджеттан тыш фондлар акчаларын куллануны, жирлекнең үсеш программаларын куллануны, жирлекнең башкарма комитеты һәм аның житәкчесе эшчәнлеген контрольдә тотта.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан закон, әлеге Устав һәм башка муниципаль хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, жирлек Советы карары белән, депутатлар арасыннан әлеге фактларны тикшерү өчен вакытлыча контроль комиссияләр төзелергә мөмкин.

3. Закон нигезендә жирлек Советы карары белән жирлек башлыгы, жирлек бюджеты акчаларын максатчан файдалану, муниципаль милекне файдалануның нәтижәлегенә, шулай ук жирлек Башкарма комитетының финанс-хужалык эшчәнлегенә башка мәсьәләләре буенча тикшерүләр (ревизияләр) үткәрелергә мөмкин. Тикшерүләр (ревизияләр) үткәргә бәйсез аудиторлар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре билгеләнгән тәртиптә җәлеп ителергә мөмкин.

4. Әгәр законда башкача билгеләнмәгән булса, жирлекнең башкарма комитеты, аның житәкчесе, предприятие, учреждение, оешмалар, вазыйфаи затлар, территорияль ижтимагый үзидарә органнары, жирлек советы, аның контроль комиссияләре, жирлек Советы депутаты мөрәҗәгатә буенча соратып алына торган мәгълүматны жирлек Советы карамагындагы мәсьәләләр буенча бирергә, ә законнарны, муниципаль хокукый актларны бозган өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

5. Жирлек Советы, контроль функцияләр башкарып, жирлек Башкарма комитетының финанс-хужалык һәм башкарма-боеру эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

40 нчы маддә. Жирлек вәкилен муниципаль район Советына сайлау

1. Жирлек вәкиле яшерен тавыш бирү юлы белән Алексеевск район Советына депутатлар арасыннан сайлана.

2. Сайланган дип жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы тавыш биргән кандидат санала.

41 нче маддә. Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек Советының вәкаләтләре, аны формалаштыру тәртибенә бәйсез рәвештә, әлеге Уставның 70 маддәсендә каралган тәртиптә һәм нигезләр буенча

вакытыннан алда туктатылырга мөмкин. Жирлек Советы вәкаләтләре шулай ук туктатыла очракта:

1) жирлек Советы тарафыннан үз-үзен таркату турында Карар кабул итү. Шул ук вакытта үз-үзен таркату турында карар жирлек уставы белән билгеләнгән тәртиптә кабул ителә;

2) жирлек Советы депутатларының әлеге составының законсызлыгы турында, шул исәптән депутатларның үз вәкаләтләре туктатылуга бәйле рәвештә, Татарстан Республикасы Югары суды карарының үз көченә керүе;

3) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның өлешләре нигезендә, шулай ук муниципаль берәмлек бетерелгән очракта, жирлекне үзгәртеп кору;

4) жирлекнең шәһәр округы белән берләшүенә бәйле рәвештә муниципаль берәмлек статусын югалтуы;

5) жирлек чикләрен үзгәртү нәтижәсендә килеп чыккан сайлаучыларның санын 25% тан арттыру.

2. Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату аның депутатларының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга китерә.

3. Жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, жирлекнең сайлау комиссиясе Федераль закон белән билгеләнгән срокларда жирлек Советы депутатларын вакытыннан алда сайлауларны билгели, алар Федераль законда билгеләнгән срокларда үткәрелә.

42 нче маддә. Жирлек Советының үз-үзен таркату турында карар кабул итү тәртибе

1. Жирлек Советының үз-үзен таркату турындагы карары жирлек башлыгы яки депутатлар төркеме инициативасы белән жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә яртысыннан да ким булмаган санда кабул ителергә мөмкин.

2. Үз-үзен таркату турында карар кабул итү инициативасы күрсәтелергә тиеш түгел:

1) жирлек Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

2) жирлек бюджетын кабул итү һәм аның үтәләше турында хисап раслау чорында;

3) жирлек башлыгын чакыртып алу турында тавыш бирү уздыру чорында йә аның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта.

3. Жирлек советының үз-үзен таркату турындагы язма тәкъдимендә үз-үзен таркату мотивлары булырга тиеш, шулай ук аңа үз-үзен таркату сәбәпләрен нигезләүче башка материаллар кушылырга мөмкин.

4. Депутатлар арасынан үз-үзен таркату мәсьәләсен алдан карау өчен жирлек Советы карары белән комиссия төзелә. Жирлек Советы яки авыл жирлеген башлыгы карары белән жирлек советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә халык алдында тыңлауларга чыгарылырга мөмкин.

5. Жирлек Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне карау давамлылыгы жирлек Советы депутатлары һәм жирлек халкы тарафыннан үз-үзен таркату инициативасының барлык шартлары һәм нигезләмәләре буенча

һәръяклы һәм объектив фикер алышу мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Үз-үзеңне таркату турында карар үз-үзеңне таркату турындагы инициативаны тәкъдим иткән көннән ике ай узгач кабул ителергә мөмкин.

6. Жирлек Советының үз-үзен таркату турындагы карар, яшерен тавыш бирү юлы белән, жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән ике тавыш белән кабул ителә.

7. Жирлек Советы үз-үзен таркату турында тәкъдим кире каккан очракта, үз-үзен таркату турында кабат инициатива үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә буенча тавыш биргән көннән бер елдан да соңга калмыйча күрсәтелергә мөмкин.

43 нче маддә. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкалар;

3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яисә чикләнгән эшчән дип тану;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип игълан итү;

5) судның гаепләү карарының үз көченә керүе;

6) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;

7) Россия Федерациясе гражданлыгын йә чит ил гражданлыгын туктату - аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланьрга, чит ил гражданлыгы (ярдәмгә алу) яисә чит ил гражданы яисә чит ил гражданы территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ булырга хокуклы, аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланьрга, чит ил гражданы яисә чит ил гражданы яисә Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокуклы булган чит ил гражданы яисә чит ил гражданының даими яшәү хокукын раслаучы башка документ булырга, әгәр Россия Федерациясенәң халыкара килешүендә башкасы каралмаган булса;

8) сайлаучылар фикере;

9) жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә жибәрү;

11) «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрәндәге 230-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны, бурычларны үтәмәү.;

12) "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очрактарда.

2. Әлеге маддәнең 1-7, 10 һәм 11 пунктларында күрсәтелгән очрактарда жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен туктату турындагы карар жирлек

Советы тарафыннан кабул ителә, анда жирлек Советы депутаты вәкаләтләре туктатылу көне билгеләнә.

3. Әлеге маддәнең 8 пунктында каралган очракта, жирлек Советы депутаты вәкаләтләре жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш биру нәтижәләрен рәсми бастырып чыгарган көннән туктатыла.

4. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре әлеге статьяның 9 пунктында каралган очракта, жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла.

5. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, депутатның өстәмә сайлаулар федераль закон, «Татарстан Республикасында муниципаль сайлаулар турында» Татарстан Республикасы Законы нигезендә билгеләнә.

IV бүлек. ЖИРЛЕК БАШЛЫГЫ

44 нче маддә. Жирлек башлығы - Жирлекнең югары вазыйфаи заты

1. Жирлек башлығы жирлекнең ин югары вазыйфаи заты булып тора.
2. Жирлек башлығы жирлек Советы тарафыннан сайлана һәм аның рәисе вәкаләтләрен башкара.
3. Жирлек башлығының рәсми исеме - "Алексеевск шәһәр жирлеге" муниципаль берәмлеге башлығы.
4. Авыл жирлеге башлығы Алексеевск район Советы депутаты булып тора.

45 нче маддә. Жирлек башлығын сайлау тәртибе

1. Глава Поселения избирается на первом заседании вновь избранного Совета Поселения из числа депутатов Совета Поселения тайным голосованием на срок полномочий Совета Поселения. Избрание Главы Поселения осуществляется из числа кандидатов, выдвигаемых депутатами Совета Поселения, в том числе на основе предложений жителей Поселения, общественных объединений, Президента Республики Татарстан.

2. Депутат Совета Поселения считается избранным Главой Поселения, если за его избрание проголосовало более половины от установленной численности депутатов Совета Поселения,

3. После избрания Глава Поселения приносит следующую присягу: «Клянусь при осуществлении возложенных на меня высоких обязанностей Главы Поселения соблюдать Конституцию и законы Российской Федерации, Конституцию и законы Республики Татарстан, Устав Поселения, приложить все силы и знания для обеспечения благосостояния жителей Поселения, защиты прав и свобод человека и гражданина».

46 нчы маддә. Жирлек башлығы Статусы

1. Жирлек башлығы даими нигездә эшли.
2. Жирлек башлығы даими нигездә Алексеевск район Советы Рәисе яисә Рәисе урынбасары вазыйфасына сайланган очракта, ул жирлек башлығы вәкаләтләрен бушатылмаган нигездә башкара.
3. Жирлек башлығы хокукы түгел:

1) эшкуарлык эшчәнлеге белән шәхсән яки ышанычлы затлар аша шөгыльләнәргә, шулай ук хужалык итүче субъект (торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларыннан, бакчачылык, яшелчәчелек, дача кулланучылар кооперативларыннан, күчәмсез милек милекчеләре ширкәтеннән һәм һөнәр берлегеннән тыш), әгәр федераль законнарда башкасы каралмаган булса (федераль законнарда башкача билгеләнмәгән булса) идарә итүдә катнашырга., федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгеләнгән муниципаль хокукый акт белән аңа әлеге оешма белән идарә итүдә катнашырга йөкләмә бирелмәде;

2) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә билгеләнгән тәртиптә бу оешмага идарә итүдә катнашырга йөкләнмәгән булса, коммерция оешмасы идарәсе әгъзасы булып торырга;

3) башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнәргә, мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, Попечительләр яки Күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм аларның структур бүлекчеләре составына керергә.

4. Авыл җирлеге башлыгы гражданлык, административ яки жинаять эше яки административ хокук бозу эше буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллек очрактарыннан тыш) буларак катнаша алмый.

Җирлек башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре әлеге устав белән федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгеләнә.

5. Авыл җирлеге башлыгы үз эшчәнлегендә федераль законнар һәм әлеге Устав нигезендә җирлек халкына һәм җирлек Советына хисап тотылды һәм хисап тотылды.

6. Җирлек башлыгы елга бер тапкырдан да ким булмаган үз эшчәнлеге турында җирлек Советы алдында хисап тотта.

7. Җирлек башлыгы җирлек советына ел саен үз эшчәнлеге нәтижеләре турында хисап бирә, ә җирлек башлыгы Башкарма комитетны җитәкләгән очракта, Башкарма комитет һәм аңа буйсынган башка җирле үзидарә органнары эшчәнлеге нәтижеләре, шул исәптән җирлек Советы тарафыннан куелган мәсьәләләренә хәл итү турында хисап бирә.

8. Җирлек башлыгы «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрәдәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, 2012 елның 3 декабрәдәге 230-ФЗ номерлы «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» Федераль закон, «аерым категорияләрдәге затларның аерым категорияләренә

счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларны саклауны, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында кулдагы акча һәм кыйммәтләрне саклауны тыю турында " 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтәргә,, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яки) алардан файдалану».

47 Статья. Жирлек башлыгы вәкаләтләре

Жирлек башлыгы:

- 1) башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә жирлек исеменнән эш итә, ышанычнамәсез жирлек исеменнән эш итә;
- 2) жирлек Советы эшен оештыра, Жирлек Советы утырышларын чакыра һәм аларга рәислек итә;
- 3) әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә жирлек Советы кабул иткән хокукый актларга кул куя һәм халыкка житкерә;
- 4) үз вәкаләтләре кысаларында жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;
- 5) жирлек Советының чираттан тыш утырышы чакыруын таләп итәргә хокуклы;
- 6) жирлек башкарма комитеты житәкчәсе белән контракт төзи;
- 7) Жирлек советы эшендә хәбәрдарлыкны тәмин итү һәм жәмәгәтьчелек фикерен исәпкә алу буенча чаралар күрә;
- 8) гражданнырны кабул итүне, аларның мөрәжәгәтьләрен, гаризаларын һәм шикаятләрен карауны оештыра;
- 9) жирлек Советы утырышлары беркетмәләренә кул куя;
- 10) жирлек Советы аппараты эшенә житәкчелек итә.;
- 11) жирлек Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны координацияли;
- 12) жирлек Советы эшчәнлеген карап тоту һәм тәмин итү өчен жирлек бюджетында каралган чыгымнар буенча акча бүлүче булып тора;
- 13) Закон һәм әлеге Устав нигезендә гражданнырның турыдан-туры ихтыярын белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру буенча жирлек советының хокукый актын кабул итүне оештыра;
- 14) жирлек территориясендә эш итүче жирле үзидарә органнарының федераль башкарма хакимият органнарының территориаль органнары, башка федераль органнар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән тиешле үзара хезмәттәшлеген тәмин итә;
- 15) жирлек исеменнән икътисадый һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә хезмәттәшлек турында дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары белән шартнамәләр һәм килешүләр, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлек һәм гамәлләрне координацияләү турында килешүләр һәм килешүләр төзи;
- 16) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән муниципаль берәмлекләр башлыклары карамагына кертелгән башка

вәкаләтләрне, шулай ук әлеге Устав, жирлек Советы карарлары белән жирлек башлыгы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.;

17) жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрне гамәлгә ашыруны тәмин итә.

18) жирлек башлыгы әлеге Устав нигезендә муниципаль-шәхси партнерлык өлкәсендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыруга вәкаләтле жирле үзидарә органы билгели.

19) авыл жирлеге башлыгы Россия Федерациясе субъектының башкарма хакимияте органына, проектның нәтижәләлеген бәяләү уздыру һәм аның чагыштырма өстенлеген билгеләү өчен муниципаль-шәхси партнерлык проектын «Россия Федерациясендә дәүләт - шәхси партнерлык, муниципаль-шәхси партнерлык һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы Федераль законның 9 мaddәсендәге 2-5 өлешләре нигезендә жибәрә.

48 нче маддә. Жирлек башлыгы урынбасары

1. Жирлек башлыгы тәкъдиме белән жирлек Советы тарафыннан депутатлар арасынан жирлек башлыгы урынбасары сайлана.

2. Жирлек Советы депутаты, әгәр аны сайлау өчен жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы тавыш бирсә, жирлек башлыгының сайланган урынбасары булып санала.

3. Жирлек башлыгы урынбасары жирлек Советы Регламентында билгеләнгән вазыйфаларны бүлү буенча функцияләренә үти, жирлек башлыгы йөкләмәләрен үти, ә вакытлыча булмаганда (авыру яки отпускка бәйле рәвештә) яки үз бурычларын үти алмаса, яисә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылса, жирлек башлыгы вазыйфаларын башкара.

4. Жирлек башлыгы урынбасары, жирлек башлыгының үз вәкаләтләрен бушатылмаган нигездә башкаруы очрактарыннан тыш, үз вәкаләтләрен башкара.

5. Жирлек башлыгы урынбасары вәкаләтләре әлеге Уставның 45 мaddәсендә каралган нигезләр буенча вакытыннан алда туктатыла.

6. Авыл жирлеге башлыгы урынбасары, жирлек башлыгы инициативасы белән яисә жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бер өлеше таләбе буенча кабул ителә торган авыл жирлеге Советы карары буенча да вазыйфадан теләсә кайсы вакытта чакыртып алынырга мөмкин. Жирлек башлыгы урынбасарын чакыртып алу турындагы карар жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

7. Жирлек башлыгы урынбасары законнарда билгеләнгән бурычларны, тьюларны һәм чикләүләренә үтәргә тиеш.

8. Жирлек башлыгы урынбасарының вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә әлеге устав белән билгеләнә.

49 нчы маддә. Жирлек башлыгы вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату

1. Жирлек башлыгы вәкаләтләрә вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;
2) үз теләге белән отставкалар;
3) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74.1 маддәсе нигезендә отставкага жиберү;

4) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 74 маддәсе нигезендә вазыйфадан читләштерү;

5) суд тарафыннан эшкә яраксыз яисә чикләнгән эшчән дип тану;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип игълан итү;

7) судның гаепләү карарының үз көченә керүе;

8) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;

9) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданлыгын туктату - аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга, аларга чит ил гражданлыгын алырга йә аларга Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы чит ил гражданы яисә башка документ алу хокукына ия, аның нигезендә чит ил гражданы булган Россия Федерациясе гражданы чит ил дәүләте гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы, жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

10) сайлаучылар тарафыннан фикерләр;

11) сәламәтлек торышы буенча суд тәртибендә билгеләнгән сәләтсезлек дәрәжәсе буенча жирлек башлыгы вәкаләтләрән гамәлгә ашырырга;

12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 13 маддәсе нигезендә, шулай ук жирлек бетерелгән очракта, жирлекне үзгәртеп кору;

13) жирлекнең шәһәр округы белән берләшүенә бәйле рәвештә муниципаль берәмлек статусын югалтуы;

14) жирлек чикләрен үзгәртү нәтижәсендә килеп чыккан сайлаучыларның санын 25% тан арттыру.

2. Авыл жирлегә башлыгы вәкаләтләрә вакытыннан алда туктатылган яки суд карары буенча процессуаль мәжбүри итү чараларын кулланган очракта, аны сак астына алу яки вазыйфадан вакытлыча азат итү рәвешендә вакытлыча жирлек башлыгы урынбасары башкара.

3. Алексеевск шәһәр жирлегә Советы тарафыннан сайланган, аның вәкаләтләрә Алексеевск шәһәр жирлегә Советының отставкага китерү турындагы карары нигезендә вакытыннан алда туктатылган башлыгы әлегә карарга суд тәртибендә шикаять бирсә, Алексеевск шәһәр жирлегә Советы суд карары законлы көченә кәргәнче муниципаль берәмлек башлыгын сайлау турында карар кабул итәргә хокуклы түгел.

4. Муниципаль берәмлек башлыгы вәкаләтләре вақытыннан алда туктатылган очракта, муниципаль сайлауларда сайланучы муниципаль берәмлек башлыгын сайлау «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән срокларда үткәрелә.

5. Әгәр жирлек башлыгы вәкаләтләре вақытыннан алда жирлек Советы вәкаләтләре тәмамланганчы алты айдан да кимрәк вақыт эчендә туктатылса, жирлек Советы карары буенча яңа башлык сайлау үткәрелмәскә мөмкин.

6. Вәкаләтләре Россия Федерациясе субъектының югары вазыйфайзаты (Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенә югары башкарма органы житекчесе) тарафыннан муниципаль берәмлек башлыгы вазыйфасыннан читләштерү турында хокукый акт нигезендә вақытыннан алда туктатылган жирлек башлыгы яисә муниципаль берәмлек башлыгын отставкага жибәрү турында муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карары нигезендә әлегә хокукый актка шикаять бирә яисә суд тәртибендә карар кабул итәргә хоуклы түгел, жирлек Советы муниципаль берәмлек башлыгын сайлау турында карар кабул итәргә хоуклы түгел, муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан үз составыннан яисә конкурс нәтижеләре буенча конкурс комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар арасыннан сайлана торган суд карары законлы көченә кергәнчә;

7. Жирлек башлыгы вәкаләтләре вақытыннан алда туктатылган очракта, жирлек Советы тарафыннан үз составыннан яисә конкурс комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар арасыннан сайланучы жирлек башлыгын сайлау вәкаләтләре туктатылганнан соң алты айдан да соңга калмыйча гамәлгә ашырыла.

Шул ук вақытта, әгәр жирлек Советының вәкаләтләре вақыты чыкканчы алты айдан да ким вақыт калса, жирлек башлыгын жирлек Советы составыннан сайлау яңа сайланган жирлекнең беренче утырышында, ә конкурс нәтижеләре буенча конкурс комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар арасыннан жирлек башлыгын сайлау - вәкаләтле составта жирлек Советы сайланганнан соң өч ай дәвамында башкарыла.

V бүлек. ЖИРЛЕК БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

50 нче маддә. Жирлек башкарма комитеты - жирле үзидарәнә башкарма-күрсәтмә органы

1. Авыл жирлеге башкарма комитеты авыл жирлеге жирле үзидарәсенә башкарма-боеру органы булып тора.

2. Авыл жирлеге Башкарма комитетының рәсми исеме - «Алексеевск шәһәр жирлеге башкарма комитеты».

3. Авыл жирлеге башкарма комитеты авыл жирлеге Советына, жирлек башлыгына һәм авыл халкына хисап тотты һәм контрольдә тотылды.

4. Авыл жирлеге башкарма комитеты үз исеме белән Алексеевск шәһәр жирлеге гербы сурәтләнгән мөһер, бланклар бар.

5. Жирлекнең башкарма комитеты эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары жирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

51 нче маддә. Жирлек башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитет структурасы башкарма комитет житәкчесе тәкъдиме буенча жирлек Советы тарафыннан раслана.

2. Авыл жирлеге башкарма комитеты структурасына башкарма комитет житәкчесе, аның урынбасары, башка вазыйфаи затлар һәм Башкарма комитетның тармак (функциональ) органнары керә.

3. Жирлек башкарма комитеты органнары жирлек башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан раслана торган нигезләмәләр нигезендә эшли.

4. Авыл жирлеге башкарма комитеты эшчәнлегендә ярдәм итү, жирле әһәмиятгәгә мәсьәләләрне хәл итү буенча мәсьәләләрне килештереп хәл итү өчен, жирлек башкарма комитеты каршында, башкарма комитет житәкчесе карары белән, координация, эксперт һәм башка ижтимагый (консультатив) Советлар төзелергә мөмкин. Күрсәтелгән Советлар жирлекнең башкарма комитеты структурасына керми. Аларда эш жәмәгать башлангычларында алып барыла.

52 нче маддә. Башкарма комитет вәкаләтләре

1. Жирлек башкарма комитеты:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә:

- шәһәр бюджеты проектын төзи, шәһәр бюджетын үти, шәһәр бюджеты үтәлеше турында хисап төзи.;

- шәһәр Советы раславына кирәкле документлар һәм материаллар белән шәһәр бюджеты проектын (бюджет проектын һәм урта сроклы финанс планын) кертә;

- бюджетара трансфертларны бүлү методикасын һәм (яки) тәртибен эшли һәм раслый;

- шәһәр бюджетының үтәлешен һәм бюджет хисаплылыгын төзүне тәэмин итә, шәһәр бюджеты үтәлеше турында хисапны шәһәр Советы раславына тапшыра;

- муниципаль бурыч белән идарә итүне тәэмин итә;

- жирлекнең социаль-икътисади үсеш стратегиясен эшләүне тәэмин итә;

- жирлек бюджетының үтәлешен, жирлекнең социаль-икътисади үсеш стратегиясен үтәүне оештыра;

- жирлекнең социаль-икътисади үсеше стратегиясен үтәү турында хисаплар эзерләүне тәэмин итә;

- шәһәр икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлый торган статистик күрсәткечләр жыюны һәм күрсәтелгән мәгълүматларны законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тапшыруны оештыра;

- шәһәр Советы карарлары нигезендә муниципаль бурыч алулар, муниципаль кыйммәтле кәгазьләр чыгару, кредитлар алу, муниципаль гарантияләр бирүне гамәлгә ашыра һәм муниципаль милек сала;

2) жирлек территориясендә муниципаль милек белән идарә итү, предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- жирлекнең муниципаль милеккә мөлкәте белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, куллану, алар белән эш итү һәм арендау мөһкәмәләрен хәл итә;

- жирлек Советы карары белән билгеләнгән очрақларда, жирлек Советы килешүенә (раславына) муниципаль милекне читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр эзерли һәм кертә;

- муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән жирлекнең икътисади һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек итү турында килешүләр төзи; жирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек формасындагы предприятиеләр булдыруга ярдәм итә;

- жирлек советы билгеләнгән тәртиптә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр булдыра, аларның максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслай, муниципаль казна учреждениеләрен финанслауны тәмин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм Предприятиеләрне үзгәртеп кору һәм бетерү мөһкәмәләрен хәл итә, контракт нигезендә билгели һәм аларның житәкчеләрен биләп торган вазыйфадан азат итә;

- муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрен сатып алуны гамәлгә ашыра; жирлекне төзекләндерү, халыкка коммунал хезмәт күрсәтү, социаль инфраструктура объектларын төзү һәм ремонтлау, продукция житештерү, халыкның көнкүреш һәм социаль – мәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерү өчен кирәкле хезмәтләр күрсәтү, моның өчен каралган үз матди һәм финанс чараларын кулланып башка эшләр башкаруга заказ бирүче булып тора.;

- «Коммерциясез оешмалар турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль законның 31.1 һәм 31.3 мaddәләрендә билгеләнгән вәкаләтләр кысаларында социаль юнәлешле коммерциячел булмаган оешмаларга ярдәм күрсәтә;

- жирлекнең хезмәт күрсәтә торган административ участогында полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә эш урыннары бирә;

3) территорияль планлаштыру, жирдән һәм башка табигый ресурслардан файдалану, әйләнә-тирәлекне саклау өлкәсендә:

- жирлекнең генераль планы проектын һәм жирлекнең башка шәһәр төзелеше документациясе проектларын, Россия Федерациясенә шәһәр төзелеше кодексы нигезендә, жирлек Советына раслауга эзерли һәм кертә, аларның үтәлешен тәмин итә;

- жирлек территориясендә урнашкан капитал төзелеш объектларын төзегәндә, реконструкцияләгәндә объектларны файдалануга тапшыруга рөхсәт бирә;

- адресация объектларына адресларны бирә, адресларны үзгәртә, юкка чыгара, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, төбәк яки муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш),

шәһәр чикләрендә планлаштыру структурасы элементларының атамаларын үзгәртә, юкка чыгара, мондый атамаларны үзгәртә, юкка чыгара, Дәүләт адреслы реестрында мәгълүмат урнаштыра;

- муниципаль милектә булган жирләрдән рациональ файдалану һәм саклауны планлаштыруны һәм оештыруны гамәлгә ашыра;

- законнар белән билгеләнгән тәртиптә жирлек территориясендә жир кишәрлекләрен, шул исәптән сатып алу юлы белән, жирлек территориясендә жир кишәрлекләрен бирә һәм тартып ала;

- жирлек жирләреннән файдалануга муниципаль жир контролен гамәлгә ашыра;

- халыкка экологик хәл турында хәбәр итә, тиешле органнарга әйләндерә мохиткә куркыныч тудыручы, табигатьтән файдалану турындагы законнарны бозучы предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның эш-гамәлләре турында хәбәр итә;

- жирлек территориясендә дөвалау-савыктыру урыннарын һәм жирле әһәмияттәге курортларны булдыра, үстерә һәм саклауны тәэмин итә, шулай ук жирле әһәмияттәге махсус сакланыла торган табигый территорияләрдән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;

- Россия Федерациясенең су законнары белән билгеләнгән чикләрдә, су объектлары милекчесенең вәкаләтләрен гамәлгә ашыра, халыкка аларны куллану чикләүләре турында хәбәр итә;

- муниципаль урман контролен гамәлгә ашыра.

4) төзелеш, транспорт һәм элемент өлкәсендә:

- Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрақларда биналарны, корылмаларны карауны гамәлгә ашыра һәм мондый тикшерүләр барышында ачыкланган бозуларны бетерү турында күрсәтмәләр бирә;

- муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуны оештыра, аның исәбен алып бара, жирлек территориясендә торак төзелеше өчен шартлар тудыруны тәэмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә социаль наем шартнамәләре буенча бирелә торган торак урыннарына мохтажлар буларак гражданның исәпкә алуны алып бара;

- билгеләнгән тәртиптә муниципаль һәм шәхси торак фондының торак урыннарын, күпфатирлы йортларны, Россия Федерациясе милкендә булган, авария хәлендә һәм сүтелергә яки реконструкцияләнергә тиешле күпфатирлы йортлардан тыш, торак биналарны үзгәртеп коруны һәм яңадан планлаштыруны килештерә торган күпфатирлы йортлардан тыш, яшәү өчен яраксыз дип таный;

- жирлектә яшәүче һәм торак урыннарына мохтаж гражданның, аз керемле гражданның торак законнары нигезендә торак урыннары белән тәэмин итә;

- муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуны, торак төзелеше өчен шартлар булдыруны оештыра;

- муниципаль торак фондыннан файдалану һәм сакланышы, әлеге фондның торак биналарының санитар һәм техник кагыйдәләргә һәм

нормаларга, законнарның башка таләпләренә туры килүе буенча муниципаль торак контролен гамәлгә ашыра;

- жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген гамәлгә ашыра һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тәмин итә, шул исәптән парковкалар (парковка урыннары) оештыруны һәм функцияләвен тәмин итә, автомобиль транспортында, шәһәр жир өсте электр транспортында һәм юл хужалыгында муниципаль контрольне гамәлгә ашыра, юл хәрәкәтен оештыра. , шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

- жирлек территориясендә эш итүче жәмәгать транспортының маршрутларын, хәрәкәт графигын, тукталыш урыннарын раслый яки килештерә;

- жәмәгать транспорты тукталышлары өчен бүлеп бирелгән урыннарны төзекләндерүне тәмин итә;

- халыкны элементә хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыруны тәмин итә;

5) халыкка торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

- жирлек чикләрендә халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, су бүлүне, халыкны Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә ягулык белән тәмин итүне оештыра;

- халыкны жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү белән тәмин итү өчен шартлар тудыра; базарлар һәм ярминкәләр оештыра;

- халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне, жирлек китапханәләренен китапханә фондларының сакланышын тәмин итүне һәм комплектлауны оештыра;

- халыкның ялын оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыра;

- жирлек территориясендә физик культура һәм массакүләм спорт үсеше өчен шартлар тәмин итә, жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чаралары үткөрүне оештыра

- жирлек халкының массакүләм ял итү өчен шартлар тудыра һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны төзекләндерүне оештыра, шул исәптән гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр бие полсаларына ирекле үтеп керүен тәмин итә;

- ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм күмү урыннарын карап тотуны тәмин итә;

- энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны гамәлгә ашыра, муниципаль берәмлек чикләрендә урнашкан күп фатирлы йортларга энергетика тикшерүен оештыра, энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру турында законнарда каралган башка чараларны оештыра һәм үткәрә;

- «Жылылык белән тәмин итү турында» Федераль законда каралган жылылык белән тәмин итүне оештыру вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- коммуналь инфраструктура системасына тоташуга тарифларны, коммуналь комплекс оешмаларының тоташуга тарифларын, коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмэт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләр, кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) өстәмәләр тарифларны жайга сала;

- «Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу турында» Федераль законда каралган су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

6) авыл хужалыгын һәм эшқуарлыкны үстерү өлкәсендә:

- авыл хужалыгы житештерүен үстерү һәм авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү өчен шартлар тудыра, Кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

7) төзекләндерү өлкәсендә:

- көнкүреш калдыкларын һәм чүп-чар жыюны һәм чыгаруны оештыра;

- жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслый, төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра, аның предметы-жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен, социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы объектларының һәм күрсәтелә торган хезмәтләрнең инвалидлар өчен үтемле булуын тәэмин итү таләпләрен, әлеге кагыйдәләргә туры китереп, жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру, шулай ук шәһәр урманнарын, аеруча саклана торган табигать территорияләренең урманнарын, урманнарын куллану, саклау, яңадан торгызуны оештыру., авыл жирлеге чикләрендә урнашкан;

8) гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәэмин итү, халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә:

- жирлек территориясендә законнар, дәүләт һакимияте һәм жирле үзидарә органнары актлары үтәләшен, гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәэмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яки арбитраж судта, жирле үзидарә органнарының һәм дәүләт вазыйфай затларының, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның хокукларын бозучы актларына карата шикаять бирә;

- жирлек чикләрендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтүдә һәм бетерүдә катнаша;

- жирлекнең торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын үткәрүне тәэмин итә;

- территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыра һәм тормышка ашыруны тәэмин итә; гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен жирле финанс һәм матди ресурслар резервларын булдыруны тәэмин итә;

- үз вәкаләтләре чикләрендә һәм билгеләнгән тәртиптә халыкка гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы турында хәбәр итүне һәм халыкка хәбәр итүне тәэмин итә;

- жирлек территориясендә авария-коткару хезмәтләре һәм (яки) авария-коткару формированиеләре эшчәнлеген булдыра, тәмин итә;

- су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау буенча чараларны тормышка ашыруны тәмин итә;

- муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, жирлек депутатын чакыртып алу, жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне эзерләү һәм үткәрүне оештыру ягыннан һәм матди-техник яктан тәмин итә;

- жыелышлар, митинглар, урам йөрешләре, демонстрацияләр һәм пикетлар уздыруга, спорт, тамаша һәм башка массакүләм иҗтимагый чаралар үткәрүгә бәйле законнарда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

- жирлек территориясендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук терроризм һәм экстремизм күренешләре нәтижеләрен минимальләштерүдә һәм (яки) юк итүдә катнаша;

- жирлек чикләрендә коррупциягә каршы торучараларын гамәлгә ашыра;

-жәмәгать тәртибен саклау буенча ирекле халык берләшмәләре эшчәнлеген өчен шартлар тудыра;

- милләтара һәм конфессиональара татулыкны ныгытуга, жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларны социаль һәм мәдәни адаптацияләүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлтелгән чараларны тормышка ашыру өчен шартлар тудыра;

9) мәдәният, спорт һәм балалар һәм яшьләр белән эшләр өлкәсендә:

- жирлек милкәндә булган мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклауны, куллануны һәм популярлаштыруны, жирлек территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) эһәмиятгә мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклауны тәмин итә;

- жирле традицион халык сәнгате ижатын үстерү өчен шартлар тудыра, жирлектә халык сәнгате кәсепләрен саклап калу, торгызу һәм үстерү өчен шартлар тудыра;

- жирлек территориясендә урнашкан муниципаль музейларны карап тотуны тәмин итә;

- жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләр буенча чаралар оештыра һәм тормышка ашыра;

- жирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакүләм спорт үсеше өчен шартлар булдыру, жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндрү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыра.

10) жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә;

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен бирелгән матди һәм финанс чараларын исәпкә алып бара һәм тиешле файдалануны тәмин итә;

- федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;

- жирлек Советы карарлары нигезендә үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен, жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагында булган матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан өстәмә файдалануны тәмин итә;

11) башка вәкаләтләр:

- жирлек ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләрне башкаруны, федераль закон нигезендә ясалма жир участогы төзү турында килешү төзү хокукына ачык аукцион үткөрүне тәмин итә;

- жирлек башлыгы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка яктан тәмин итүне башкара;

- жирлекнең архив фондларын формалаштыруны тәмин итә;

- жирлекнең жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү максатларында, әлеге Уставның 6 маддәсендәге 1 өлешенә 8-10, 17 һәм 20 пунктларында каралган социаль эһәмиятле эшләрне (шул исәптән дежурлыкларны) ирәкле рәвештә башкаруга гражданның жәлеп итү турында карар кабул итә һәм аларны үткөрүне оештыра;

- махсус икътисадый зона территориясендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;

- жирлекнең жирле эһәмияттәге мәсьәләләре буенча, законнар, әлеге Устав, жирлек Советы карарлары белән жирлек Советы яисә башка жирле үзидарә органнары вәкаләтләренән тыш, башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

12) муниципаль-шәхси партнерлык өлкәсендә:

- муниципаль-шәхси партнерлык проектың гамәлгә ашырганда жирле үзидарә органнары эшчәнлеген координацияләүне тәмин итә;

- ачык партнерга муниципаль-шәхси партнерлык турында килешү төзү хокукына конкурс үткөрү өчен конкурс документларын килештерә;

- муниципаль-шәхси партнерлык турындагы килешүне тормышка ашыруны мониторинглауны гамәлгә ашыра;

- муниципаль-шәхси партнерлык турындагы Килешүне гамәлгә ашыру барышында Ачык партнерларның һәм шәхси партнерларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклауда ярдәм итә;

- муниципаль-шәхси партнерлык турында төзелгән килешүләр реестрын алып бара;

- муниципаль-шәхси партнерлык турындагы килешү турында мәгълүматның ачыклығын һәм һәркем өчен ачык булуын тәмин итә;

- вәкаләтле органга муниципаль-шәхси партнерлык турындагы Килешүне гамәлгә ашыруны мониторинглау нәтижәләрен тәкъдим итә;

- «Россия Федерациясендә дәүләт-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы

Федераль законда, башка федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнары һәм норматив хокукый актларында, әлеге Устав һәм муниципаль хокукый актларда каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

2. Башкарма комитет жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләренә хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

- жирлек музейлары булдыра;
- жирлектә нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр башкара;
- опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнаша;
- жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни мохтариятләрнең хокукларын тормышка ашыру белән бәйлә эшчәнлекне тормышка ашыру өчен шартлар тудыра;
- Россия Федерациясә халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм жирлек территориясендә миллиәтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны тормышка ашыруга ярдәм итә;
- жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыруда һәм тормышка ашыруда катнаша;
- муниципаль Янгын сагы булдыра;
- туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;
- кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгать контролен һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтә.
- федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү сыйфатын бәйсез бәяләүне оештыру өчен шартлар тудыра;
- гражданның социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча торак урыннары бирү, торак законнары нигезендә;
- жирлек территориясендә яшәүче хужасыз хайваннар белән эш итү эшчәнлеген башкара;
- «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыра;
- жирлекләрнең архив фондларын саклауны да кертеп, муниципаль архивны формалаштыра һәм үз эченә ала;
- муниципаль район территориясендә жирлеккара жирләү урыннары бар, ритуаль хезмәтләр оештыра;
- муниципаль район составына керүче авыл жирлекләрен элементә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү белән тәмин итү өчен шартлар тудыра;
- жирлеккара китапханәләр тарафыннан халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыра, аларның китапханә фондларының сакланышын тәмин итә һәм комплектлай;

- инвалидлар, сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән затлар, адаптив физик культура һәм адаптив спорт үсешенә ярдәм итә;

- «Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге 2300-І номерлы Россия Федерациясе Законнда каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыра;

- полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләп торучы хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр тарафыннан күрсәтелгән вазыйфаны биләү чорында торак урыны бирә.

53 нче маддә. Шәһәр жирлегенәң жирле үзидарә органнарының жирлекләренәң жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләренә хәл итүгә хокуклары

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокуклы:

1) жирлек музейларын булдыру;

2) жирлектә нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнашу;

4) жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни мохтариятләренәң хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә ярдәм итү һәм жирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру;

6) жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизация эзәрләү чараларын оештыруда һәм тормышка ашыруда катнашу;

7) муниципаль Янгын сагы булдыру;

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

9) кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгать контролен һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтүне гамәлгә ашыручы ижтимагый күзәтчелек комиссияләренә ярдәм күрсәтү;

10) "Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында" 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук Гомумроссия инвалидлар ижтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтү.;

11) торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча гражданның муниципаль торак фондыннан торак урыннары бирү;

12) жирлек территориясендә яшәүче хужаларсыз хайваннар белән эш итү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру;

13) «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру;

14) инвалидлар, сәламәтлекләре чиклэнгән затлар, адаптив физик культура һәм адаптив спорт үсешенә ярдәм күрсәтү;

15) «Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге 2300-І номерлы Россия Федерациясе Законнда каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру;

16) хезмәткәр тарафыннан күрсәтелгән вазыйфаны биләү чорында полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләп торучы хезмәткәргә торак урыны бирү.

17) алкогольле, наркотик яки башка токсик исерек хәлдә булган затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыру.

3. Жирлекнең башкарма комитеты муниципаль контрольлекне гамәлгә ашыруга вәкаләтле орган булып тора.

Муниципаль контроль өлкәсендә авыл жирлегә башкарма комитеты вәкаләтләренә керә:

1) Муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда дәүләт контроле (күзәтчелеге), муниципаль контроль өлкәсендә бердәм дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыруда катнашу;

2) муниципаль берәмлек территориясендә муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон, башка федераль законнар нигезендә башка вәкаләтләр.

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру функцияләре, мондый органнарның статусын билгеләүче хокукый актлар нигезендә, жирлек башкарма комитеты органнарына йөкләнергә мөмкин.

Муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, юридик затларны, индивидуаль эшкуарларны тикшерүне оештыру һәм үткәрү белән бәйле мөнәсәбәтләргә «Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм индивидуаль эшкуарларның хокукларын яклау турында» 2008 елның 26 декабрендәге 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

54 нче маддә. Жирлек башкарма комитеты житәкчесе

1. Жирлекнең башкарма комитетын жирлек башкарма комитеты житәкчесе житәкли.

2. Жирлекнең башкарма комитеты житәкчесе элгә вазифага контракт буенча билгеләнә торган жирле үзидарәнең вазыйфаи заты булып тора.

3. Шәһәр башкарма комитеты житәкчесе үз вәкаләтләрен тормышка ашырганда:

1) шәһәр Советына контрольдә тотылды һәм хисап тотылды;

2) шәһәр советына үз эшчәнлегә нәтижәләре турында һәм шәһәр башкарма комитеты, шул исәптән шәһәр Советы тарафыннан куелган мәсьәләләрне хәл итү турында еллык хисапларны тәкъдим итә;

3) шәһәр Башкарма комитеты тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм шәһәрнең жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм

Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итә.

4. Жирлек башкарма комитеты житәкчесе үз вәкаләтләрен даими нигездә башкара.

5. Башкарма комитет житәкчесе эшмәкәрлек, шулай ук башка түләүле эшчәнлек белән, педагогик, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш шөгыльләнә алмый.

Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса. Башкарма комитет житәкчесе, әгәр Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының башка органнары, аларның структур бүлекчәләре составына керергә хокуклы түгел.

6. Аерым оештыру-боеру функцияләрен гамәлгә ашыру өчен авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе урынбасары бар, ул шулай ук авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләре вакытлыча булмаганда (авыру яки отпускка бәйле рәвештә) яки үз вазыйфаларын башкару яисә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта гына башкарыла.

7. Шәһәр башкарма комитеты житәкчесе «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрдәге 230-ФЗ номерлы Федераль законда, «Аерым категория затларның аерым категорияләренә счетлар (кертемнәр) ачарга һәм аларны ачарга, чит ил банкларында кулдагы акча һәм кыйммәтләрне сакларга тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә тиеш, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яки) алардан файдалану» темасына "түгәрәк өстәл" утырышы узды.

8. Шәһәр башкарма комитеты житәкчесе Россия Федерациясе гражданлыгын яисә чит ил гражданлыгын туктату турында язма рәвештә муниципаль берәмлек башлыгына хәбәр итәргә тиеш - Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга, чит ил гражданлыгы (ялгызлык) алу яисә чит ил гражданы территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы чит ил гражданы яисә Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокукы булган чит ил гражданының яисә башка документ алу хокукына ия., ләкин Россия Федерациясе гражданлыгы йә чит ил гражданлыгы туктатылганнан яисә чит ил гражданлыгы (ярдәмгә алу), йә әлеге пунктта

каралган яшәүгә рөхсәт яисә башка документ алганнан соң биш эш көненән дә соңга калмыйча.

55 нче маддә. Жирлек башкарма комитеты житәкчесен билгеләү тәртибе

1. Башкарма комитет житәкчесе булып, әлеге устав белән билгеләнгән вәкаләтләр вакытына конкурс нәтижәләре буенча төзелә торган контракт буенча Башкарма комитет житәкчесе вазыйфасына билгеләнә торган зат яисә жирлек башлыгы тора.

Башкарма комитет житәкчесе белән килешү Башкарма комитет житәкчесе вазыйфасына затны билгеләү турында Карар кабул иткән жирлек Советының вәкаләтләре срогына (яңа чакырылыш авыл жирлегә Советы эшли башлаганчыга кадәр), әмма кимендә ике елга төзелә.

2. Жирлек башкарма комитеты житәкчесе өчен контракт шартлары жирлек Советы тарафыннан раслана. Федераль закон яисә Татарстан Республикасы законы белән жирле үзидарә органнарына аерым дәүләт вәкаләтләрән жирле үзидарә органнарына тапшырган очракта, контрактка Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән шартлар кертелә.

3. Жирлек башкарма комитеты житәкчесе вазифасына кандидатлар булырга тиеш:

- эшчәнлек юнәлешенә туры килә торган югары һөнәри белем;
- муниципаль хезмәт стажы ике елдан да ким булмаган яки белгечлек, юнәлеш буенча дүрт елдан да ким булмаган эш стажы;
- дәүләт органы, жирле үзидарә органы милек формасына бәйсез рәвештә оешма житәкчесе, житәкчесе урынбасары вазыйфаларында, шулай ук аларның структур бүлекчәләре житәкчеләре вазыйфаларында өч елдан да ким булмаган идарә итү эшчәнлегә тәҗрибәсе.

4. Авыл жирлегә башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасын биләүгә конкурс әлеге Устав һәм жирлек Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

5. Жирлек Советы тарафыннан контракт шартлары расланганнан соң, жирлек башлыгы ике атна эчендә конкурс үткәрү датасын, вакытын һәм урынын билгели, шулай ук контракт проекты текстын раслый.

6. Конкурс шартлары, аны үткәрү датасы, вакыты һәм урыны турында белешмәләр, контракт проекты массакүләм мәгълүмат чараларында конкурс уздырылган көнгә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча басылып чыгарга тиеш.

7. Конкурсны үткәрү өчен Конкурс комиссиясе төзелә. Конкурс комиссиясе әгъзаларының гомуми саны жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

8. Жирлекнең конкурс комиссиясе әгъзалары жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

9. Зат жирлек башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасына конкурс нәтижәләре буенча конкурс комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар арасынан билгеләнә.

10. Жирлек башкарма комитеты житәкчесе белән килешү авыл жирлегә башлыгы тарафыннан төзелә.

56 нчы маддә. Жирлек башкарма комитеты житәкчесенә вәкаләтләре вакыты

1. Жирлек башкарма комитеты житәкчесе белән килешү авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе вазифасына (яна чакырылыш авыл жирлеге Советы эшли башлаганчы) затны билгеләү турында карар кабул иткән жирлек Советының вәкаләтләре срогына, ләкин ике елдан да ким булмаган вакытка төзелә.

2. Жирлек Советы вәкаләтләре вакыты чыккач, жирлек башкарма комитеты житәкчесе үз вәкаләтләрен билгеләнгән тәртиптә авыл жирлеге башкарма комитетының яна житәкчесе билгеләнгәнчегә кадәр гамәлгә ашыруын дәвам итә.

57 нче маддә. Башкарма комитет житәкчесе вәкаләтләре

Башкарма комитет житәкчесе:

1) жирлекнең башкарма комитеты эшчәнлегенә башлангыч принципларда житәкчелек итә һәм жирлек башкарма комитеты вәкаләтләренәң үтәләше өчен шәхси җавап тотат;

2) жирлек Советы, жирлек башлыгы, башка жирле үзидарә органнары һәм башка муниципаль берәмлекләр, дәүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә жирлекнең башкарма комитетын тәкъдим итә;

3) жирлек Советы каравына жирлек бюджеты проектларын һәм аның үтәләше турында хисапларны тәкъдим итә;

4) жирлек Советы каравына жирлекнең комплекслы социаль-икътисады үсеше планнары һәм программалары проектларын һәм аларның үтәләше турында хисапларны тәкъдим итә;

5) жирлек Советы раславына башкарма комитет структурасы проектын кертә, жирлек башкарма комитетының штат расписаниесен раслый, хезмәткәрләренәң чик санына һәм хезмәткә түләү фондына билгеләнгән чик санга туры килә;

6) жирлек башлыгы белән килештереп, башкарма комитет житәкчесе урынбасарын вазыйфадан азат итә, муниципаль хезмәткәрләренә һәм жирлек Башкарма комитетының башка хезмәткәрләренә вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә, аларның эшчәнлегенә контрольдә тотат, аларга карата кызыксындыру һәм дисциплинар җаваплылык чараларын куллана;

7) Жирлек акчалары белән расланган бюджет нигезендә эш итә, жирлекнең бюджет һәм башка счетларын банк учреждениеләрендә ача һәм яба;

8) жирлек башкарма комитеты Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләренә гамәлгә ашыра һәм (яисә) гамәлгә ашыруны тәмин итә, аларның үтәләше өчен персонал җавап тотат; тиешле законнар нигезендә һәм үтәү йөзеннән тапшырылган дәүләт вәкаләтләренә гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара;

9) жирлек башкарма комитеты компетенциясенә кертелгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча хокукый актлар, шулай ук жирлек башкарма комитеты эшенә оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

10) елга бер тапкырдан да ким булмаган яки жирлек башлыгы таләбе буенча жирлек Советы жирлек советына үз эшчәнлеге һәм Башкарма комитет эшчәнлеге турында отчет бирә;

11) халыкка даими рәвештә жирлек башкарма комитеты эшчәнлеге турында хәбәр итә, авыл жирлеге башкарма комитеты хезмәткәрләре тарафыннан гражданны кабул итүне оештыра, айга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә гражданны кабул итә, гражданның тәкъдимнән, гаризаларын һәм шикәятләрен карый, алар буенча карарлар кабул итә;

12) дәүләт һәм башка органнарда жирлек мәнфәгатьләрен тәмин итү һәм яклау буенча чаралар күрә, жирлек башкарма комитеты исемнән судка гариза бирә, ышанычнамәләр бирә;

13) законнар, әлеге Устав, жирлек Советы карарлары һәм төзелгән контракт нигезендә башка вәкаләтләргә гамәлгә ашыра.

Шәһәр башкарма комитеты житәкчесе 2008 елның 25 декабрендәге «Коррупциягә каршы тору турында» 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләргә һәм тыюларны үтәргә һәм бурычларны үтәргә тиеш.

58 нче маддә. Жирлек башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләргә вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;
2) үз теләгә белән отставкалар;
3) әлеге маддәнең 2-3 өлешләргә нигезендә контрактны өзү;
4) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 74 маддәсә нигезендә вазыйфадан читләштерү;

5) суд тарафыннан эшкә яраксыз яисә чикләнгән эшчән дип тану;
6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип игълан итү;

7) судның гаепләү карарының үз көченә керүе;
8) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;

9) Россия Федерациясә гражданның йә чит ил гражданның туктату - аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланьрга, чит ил гражданның (ярдәмгә алу) яисә чит ил гражданы яисә чит ил гражданы территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ булырга хокукы, аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланьрга, чит ил гражданы яисә чит ил гражданы яисә Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсә нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокукы булган чит ил гражданы яисә чит ил гражданның даими яшәү хокукын раслаучы башка документ булырга, әгәр Россия Федерациясенә халыкара килешүендә башкасы каралмаган булса;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә жиберү;

11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 13 маддәсе нигезендә, шулай ук жирлек бетерелгән очракта, жирлекне үзгәртеп кору;

12) жирлекнең шәһәр округы белән берләшүенә бәйле рәвештә муниципаль берәмлек статусын югалту;

13) жирлек чикләрен үзгәртү нәтижәсендә килеп чыккан сайлаучыларның санын 25% тан арттыру.

14) халыкның турыдан-туры ихтыярын белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу.

15) «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль законда, «Аерым категория затларга счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларны саклауны, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында акчалата акчалар һәм кыйммәтләрне саклауны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәгән өчен, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яки) алардан файдалану.

2. Башкарма комитет житәкчесе белән контракт яклар килешүе буенча яки гариза нигезендә суд тәртибендә өзелергә мөмкин:

1) жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итүгә кагылышлы өлешендә, шулай ук әлегә Уставның 51 маддәсендәге 5 өлешендә билгеләнгән чикләүләрне үтәмәүгә бәйле рәвештә, контракт шартларын бозуга бәйле рәвештә, жирлек Советы яисә жирлек башлыгы;

2) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга кагылышлы өлешендә, шулай ук әлегә Уставның 51 маддәсендәге 5 өлешендә билгеләнгән чикләүләрне үтәмәүгә бәйле рәвештә, Татарстан Республикасы Президенты;

3) башкарма комитет житәкчесе - жирле үзидарә органнары һәм (яки) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан контракт шартларын бозуга бәйле рәвештә.

3. Башкарма комитет житәкчесе белән Контракт, 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы «Коррупциягә каршы тору турында» Федераль закон, 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәүгә бәйле рәвештә, Россия Федерациясе субъектының югары вазыйфай заты (Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенә югары башкарма органы житәкчесе) гаризасы нигезендә, суд тәртибендә өзелергә мөмкин, һәм (яисә) чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларны саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль

закон нигезендә керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында Россия Федерациясе законнары нигезендә тапшырыла торган белешмәләренң дәрәсләген һәм тулылығын тикшерү нәтижәсендә ачыкланган.

4. Жирлек башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләре вақытыннан алда туктатылган яки суд карары буенча процессуаль мәжбүри итү чараларын кулланган очракта, аны сак астына алу яки вазыйфадан вақытлыча азат итү рәвешендә вақытлыча Алексеевск шәһәр жирлегә башкарма комитеты житәкчесенң торақ-коммуналь һәм жир мәсьәләләре буенча урынбасары башкара.

VI бүлек. ЖИРЛЕК СОВЕТЫ, ЖИРЛЕК БАШЛЫГЫ ҺӘМ ЖИРЛЕК БАШКАРМА КОМИТЕТЫНЫҢ ҮЗАРА МӨНӘСӘБӘТЛӘРЕ

59 нчы маддә. Жирлек Советы, Жирлек башлығы һәм Жирлегә башкарма комитетының үзара хезмәттәшлек нигезләре

1. Әлегә Уставта билгеләнгән вәкаләтләренә бүлешү нигезендә жирлек Советы, жирлек башлығы һәм жирлек башкарма комитеты үз вәкаләтләрен мөстәкыйль гамәлгә ашыралар.

2. Жирлек Советы һәм авыл жирлегә башкарма комитеты, жирлекнен икътисади һәм социаль үсешә процесслары белән нәтижәле идарә итү максатыннан, законнарда, әлегә Уставта билгеләнгән формаларда, халык мәнфәгатләрендә хезмәттәшлек итәргә тиеш.

3. Жирлек Советы һәм авыл жирлегә башкарма комитеты кабул ителгән хокукый актларны кул куйган көннән жиде көн эчендә жиберәләр.

4. Жирлек Советы, жирлек башлығы жирлек башкарма комитеты житәкчесенә жирлек башкарма комитеты житәкчесенң, Башкарма комитетның башка вазыйфаи затларының хокукый актларын кабул итү, юк итү, үзгәртү яки өстәү турында тәкъдим белән мөрәжәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

5. Жирлек башкарма комитеты житәкчесә жирлек Советына, жирлек Советының, жирлек башлығының хокукый актларын кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәртү яки өстәмәләр кертү турындагы тәкъдим белән мөрәжәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

6. Жирлек башлығы авыл жирлегә башкарма комитеты житәкчесенә жирлек советының эш планнарын һәм жирлек Советы карарларының проектларын жирлек Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә жиберә.

7. Жирлек Советы һәм аның органнары утырышларында, жирлек башлығы үткәрә торган утырышларда киңәш бирү тавышы хокукы белән жирлек башкарма комитеты житәкчесә, аның урынбасарлары яисә алар тарафыннан вәкаләтле затлар катнашырга хокуклы. Язма чакыру булса, авыл жирлегә Советы утырышларында катнашырга тиеш.

8. Жирлек башкарма комитеты житәкчесә үткәргән утырышларда жирлек башлығы, жирлек Советы депутатлары катнашырга хокуклы.

60 нчы маддә. Жирле үзидарә органнары арасында бәхәсләрне хәл итү
Жирлекнең жирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча бәхәсләр килештерү процедураларын үткөрү юлы белән йә суд тәртибендә хәл ителә.

VII бүлек. БАШКА ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ҺӘМ МУНИЦИПАЛЬ ОРГАННАР

61 нче маддә. Жирлекнең ревизия комиссиясе

1. Жирлекнең ревизия комиссиясе финанс тикшерүе жирле үзидарәнең даими эшләүче, коллегиаль органы булып тора.

2. Жирлекнең ревизия комиссиясе рәис һәм ике әгъзадан тора.

3. Жирлекнең Ревизия комиссиясе рәисе һәм әгъзалары жирлек башлыгы тәкъдиме белән биш елга сайлана. Жирлекнең Ревизия комиссиясе рәисе һәм әгъзалары үз вәкаләтләрен бушатылмаган нигездә башкаралар.

4. Жирлекнең Ревизия комиссиясе рәисе һәм әгъзалары дәүләт яки муниципаль идарә, дәүләт яки муниципаль контроль, икътисад, финанс, хокук өлкәсендә югары белемле һәм һөнәри эшчәнлек тәҗрибәсе булган гражданныр була ала.

5. Жирлекнең Ревизия комиссиясе үз вәкаләтләре кысаларында оештыру һәм функциональ мөстәкыйльлеккә ия. Жирлекнең Ревизия комиссиясе рәисе һәм әгъзалары эшчәнлеген гамәлгә ашыруга бәйлә чикләүләр федераль закон белән билгеләнә.

6. Жирлекнең ревизия комиссиясе башкара:

1) жирле бюджет акчаларын, шулай ук Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда башка чараларны куллануның законлылыгына һәм нәтижәләлегенә контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру;

2) жирле бюджет проектларына экспертиза ясау, аның күрсәткечләренә нигезле булуын тикшерү һәм анализлау;

3) жирле бюджет үтәләше турында еллык хисапны тышкы тикшерү;

4) «Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләренә сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында» 2013 елның 5 апрелендәге 44-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Товарлар, эшләр һәм хезмәт күрсәтүләренә сатып алу өлкәсендә аудит үткөрү;

5) муниципаль милек формалаштыру, мондый милек белән идарә итү һәм аның белән эш итү нәтижәләлеген бәяләү һәм мондый милек формалаштыру, мондый милек белән идарә итү һәм аның белән эш итүнең билгеләнгән тәртибен үтәүне контрольдә тоту (интеллектуаль эшчәнлек нәтижәләренә аерым хокукларны да кертеп);

6) жирле бюджет акчалары исәбеннән салым һәм башка ташламалар һәм өстенлекләр, бюджет кредитлары бирүнең нәтижәләлеген бәяләү, шулай ук муниципаль гарантияләренә һәм поручительстволарның законлылыгын бәяләү яисә юридик затлар һәм шәхси эшкуарлар тарафыннан жирле бюджет һәм муниципаль милектәге мөлкәт акчалары исәбеннән башка ысуллар белән

башкарыла торган алыш-бирешләрнең үтәлешен тәэмин итү буенча муниципаль гарантияләрнең һәм йөкләмәләрнең үтәлешен бәяләү;

7) муниципаль берәмлекнең чыгым йөкләмәләренә кагылышлы өлешендә муниципаль хокукый актлар проектларына экспертиза, жирле бюджет керемнәрен үзгәртүгә китерә торган муниципаль хокукый актлар проектларына, шулай ук муниципаль программаларга (муниципаль программалар проектларына) экспертиза ясау;

8) муниципаль берәмлектә бюджет процессын анализлау һәм мониторинглау, шул исәптән бюджет процессында ачыкланган житешсезлекләрне бетерү һәм Россия Федерациясе бюджет законнарын камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

9) агымдагы финанс елында жирле бюджетның үтәлешен оператив анализлауны һәм тикшерүне үткөрү, жирле бюджет үтәлеше барышы, үткәрелгән контроль һәм эксперт-аналитика чаралары нәтижәләре турында квартал саен мәгълүмат тапшыру, муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органына һәм муниципаль берәмлек башлыгына һәм муниципаль берәмлек башлыгына контроль һәм эксперт-аналитик чаралар үткөрү;

10) муниципаль эчке һәм тышкы бурыч торышын контрольдә тотуны гамәлгә ашыра;

11) муниципаль берәмлекнең контроль-хисап органы компетенциясе кысаларында муниципаль берәмлекне стратегик планлаштыру документларында каралган муниципаль берәмлекне социаль-иқтисадый үстөрү максатларына ирешү куркынычларын, нәтижәләрен бәяләү;

12) коррупциягә каршы торуға юнәлдерелгән чараларда вәкаләтләр чикләрендә катнашу;

13) тышкы муниципаль финанс контроле өлкәсендә федераль законнарда, Россия Федерациясе субъекты законнарында, муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы уставында һәм норматив хокукый актларында билгеләнгән башка вәкаләтләр.

7. Жирлекнең Ревизия комиссиясе рәисе - Жирле үзидарәнең вазыйфай заты.

Жирлекнең Ревизия комиссиясе рәисе ревизия комиссиясе эшчәнлегә белән житәкчелек итә һәм аның эшен оештыра, Ревизия комиссиясен дәүләт хақимияте органнарында һәм жирле үзидарә органнарында тапшыра, ревизия комиссиясенә отчетларын, бәяләмәләрен һәм жавапларын имзалый.

8. Жирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан башкарыла торган тикшерүләрнең нәтижәләре жирлек Советы утырышында фикер алышырга, шулай ук жирлек советы билгеләгән тәртиптә бастырылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

9. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары аның таләбе буенча жирлекнең Ревизия комиссиясе компетенциясенә караган мәсьәләләр буенча кирәкле мәгълүмат һәм документлар тапшырырга тиеш.

10. Жирлекнең ревизия комиссиясе үз исеме белән рәсми бланкка ия.

11. Жирлекнең Ревизия комиссиясе эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары жирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

12. Жирлекнең ревизия комиссиясе үз эшчәнлеген законнар, әлеге Устав һәм жирлекнең Ревизия комиссиясе турындагы Нигезләмә нигезендә башкара.

62 нче маддә. Жирлекнең сайлау комиссиясе

1. Жирлекнең сайлау комиссиясе жирле үзидарә органнары структурасына керми торган, жирлек советына депутатлар сайлауларын, жирле референдумны әзерләү һәм үткәрүне, жирлек Советы депутатын чакыртып алу, жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыра торган муниципаль орган булып тора.

2. Жирлекнең сайлау комиссиясе Федераль закон һәм Татарстан Республикасы Сайлау кодексы белән билгеләнгән тәртиптә жирлек Советы тарафыннан төзелә.

3. Жирлек сайлау комиссиясенен вәкаләтләре вакыты биш ел тәшкил итә.

4. Жирлекнең сайлау комиссиясе хәлиткеч тавыш бирү хокукы белән 6 әгъза составында формалаша.

5. Жирлек сайлау комиссиясе эшчәнлеген финанс ягыннан тәмин итү жирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән күздә тотыла.

6. Жирлек сайлау комиссиясенен вәкаләтләре, аның эшчәнлеге тәртибе һәм гарантияләре федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән жайга салына.

7. Жирлек Советы мөрәжәгәте нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары буенча жирлек сайлау комиссиясенен вәкаләтләре Татарстан Республикасы Территориаль сайлау комиссиясенә йөкләнә ала.

VIII бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕНЕҢ ГРАЖДАНЛЫК-ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ

63 нче маддә. Жирле үзидарә органнары юридик зат хокуклары булган Жирлекләр

1. Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә юридик зат хокуклары жирлек Советына һәм жирлек башкарма комитетына бирелә.

2. Жирлек башкарма комитеты структурасы нигезендә, жирлек Советы карары буенча, юридик зат хокуклары белән жирлек Башкарма комитетының аерым органнарына бирелергә мөмкин.

64 нче маддә. Жирле үзидарә органнары юридик затлар буларак

1. Жирлек исеменнән милек һәм башка хокуклар һәм вазыйфалар сатып алырга, судта ышанычнамәсез чыгыш ясарга мөмкин.

2. Жирлек башлыгы милек һәм башка хокукларны һәм бурычларны ала һәм тормышка ашыра, жирлек бюджеты акчаларын жирлек Советы, жирлек

башлыгы, депутатлар эшчәнлеген тәмин итүгә, шулай ук жирлек Советына беркетелгән муниципаль милек белән эш итүгә юнәлтә торган күрсәтмәләргә бәйле рәвештә, судта ышанычнамәсез чыгыш ясый.

3. Жирлекнең юридик зат хокуклары белән бирелгән жирле үзидарә органнары идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен барлыкка килә торган муниципаль учреждениеләр булып торалар һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик затлар сыйфатында дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

65 нче маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнарын финанслау

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнарын тоту чыгымнарын финанслау бары тик жирлек бюджетының үз керемнәре хисабына гына гамәлгә ашырыла.

2. Законда, әлеге Уставта каралган очракларда, жирлек Советы карарлары белән жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары жирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

IX бүлек. ЖИРЛЕК БАШЛЫГЫНЫҢ ҺӘМ ЖИРЛЕКНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРЫН БИЛӘҮЧЕ БАШКА ЗАТЛАРНЫҢ СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘРЕ

66 нчы маддә. Жирлек башлыгы һәм аның урынбасары эшчәнлеген даими нигездә эшләүче социаль һәм башка гарантияләре

Жирлек башлыгы һәм аның даими нигездә эшләүче урынбасары эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләре «Татарстан Республикасында муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы депутаты, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, әлеге Устав һәм башка муниципаль норматив актлар нигезендә бирелә.

67 нче маддә. Жирлек Советы депутаты, башка вазыйфай затлар эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләре

1. Бушатылмаган нигездә эшләүче Жирлек Советы депутатына, Жирлек Советы һәм аның органнары утырышларында катнашу, Жирлек Советы йөкләмәләрен үтәү чорында жирлек советы билгеләгән күләмдә акчалата компенсация түләнә. Компенсация жирлектәге уртача хезмәт хакы күләменнән исәпләнгән сәгатьлек түләүне, шулай ук законнар нигезендә командировка чыгымнарын түләүне үз эченә ала.

2. Үз вәкаләтләрен бушатылмаган нигездә башкаручы авыл жирлеге башлыгы урынбасарына, әлеге Уставта каралган очракларда, Жирлек башлыгы вазыйфаларын башкарганда, Жирлек башлыгының айлык акчалата түләвенә 90% ы күләмендә түләнә.

3. Жирлекнең Ревизия комиссиясе һәм Жирлекнең сайлау комиссиясе әгъзаларына әлеге органнар эшендә катнашкан вакытта законнар, жирлек Советы карарлары нигезендә акчалата компенсация түләнә.

68 нче маддә. Жирлек башлыгы, Жирлек Советы депутатларының кагылгысызлыгы гарантияләре

1. Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән авыл жирлеге башлыгының хокук гарантияләре, аларны жинаять яки административ җаваплылыкка тартканда, тоткарлауда, арестта, тентүдә, сорау алганда, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук алар биләгән торак һәм (яки) хезмәт урыны, аларның багажы, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, алар тарафыннан кулланыла торган элементә чараларын исәпкә алганда, федераль законнар белән билгеләнә.

2. Федераль закон нигезендә жирлек Советы депутаты әйтелгән фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция һәм аның башлыгы статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аның вәкаләтләре вакыты чыккач та, жинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге Нигезләмә жирлек Советы депутаты тарафыннан халык алдында мыскыл итү, яла ягу яки Федераль закон белән каралган башка хокук бозу очраklarына кагылмый.

3. Депутат, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты граждандан яисә жинаять эше буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллеке очраklarыннан тыш) буларак яисә административ хокук бозу турында эш буенча катнаша алмый.

X бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАНАРЫНЫҢ ҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНЫҢ ҖАВАПЛИЛЫГЫ

69 нчы маддә. Жирле үзидарә органнарының һәм Жирле үзидарәнен вазыйфаи затларының җаваплылыгы

Жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Жирлек халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында федераль законнар нигезендә җаваплы булалар.

70 нче маддә. Жирлек Советы депутатларының һәм жирле үзидарәнен вазыйфаи затларының Жирлек халкы алдында җаваплылыгы

1. Жирле үзидарә органнарының, жирлек Советы депутатларының, шул исәптән авыл жирлеге башлыкларының, жирлек халкы алдында җаваплылыгы жирлек халкын сайлаган тиешле депутат тарафыннан югалту нәтижәсендә барлыкка килә.

2. Жирлек халкының ышанычын югалткан жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек башлыгы, әлеге Уставта каралган нигезләр буенча һәм тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин.

71 нче маддә. Жирле үзидарә органнарының һәм жирле үзидарәнен вазыйфай затларының дәүләт алдында жаваплылыгы

Жирлек советын ачу, жирлек башлыгы, башкарма комитет житәкчесен вазифасыннан читләштерү һәм отставкага жибәрү тәртибе һәм нигезләре «Жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон белән билгеләнә.

72 нче маддә. Жирлек башлыгының отставкага китүе

1. Жирлек Советы Федераль закон нигезендә жирлек башлыгын отставкага жибәрергә хокуклы.

2. Жирлек башлыгын отставкага жибәрү өчен нигез булып тора:

1) «Жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 75 статьясындагы 1 өлешенә 2 һәм 3 пунктларында каралган нәтижеләргә китергән карарлар, гамәлләр (гамәл кылмау);

2) жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү, «жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда, башка федераль законнарда, әлегә Уставта каралган вәкаләтләренә гамәлгә ашыру буенча өч һәм аннан да күбрәк ай дәвамында жирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итү буенча вазыйфаларны һәм (яисә) вазыйфаларны үтәмәү;

3) жирлек башлыгының ике тапкыр рәттән бирелгән еллык отчет нәтижеләре буенча жирлек Советы тарафыннан башкарылган эшчәнлегенә канәгатьләнәрлек бәя бирмәү.

4) «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрдәге 230-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны, бурычларны үтәмәү, «Аерым категория затларның счетларын (кертемнәрен) ачуны һәм саклауны, Россия Федерациясә территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында акчалата акчалар һәм кыйммәтләренә саклауны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яки) алардан файдалану;

5) расага, милләтенә, теленә, диненә һәм башка шартларга, расага, милли, телгә һәм дингә карап, кеше һәм граждан хокукларының һәм ирекләренә тигезлегенә дәүләт гарантияләрен массакүләм бозуга, раса, милли, тел яки дини билгеләр буенча хокукларны һәм дискриминацияне чикләүгә һәм дискриминацияләүне жирлек башлыгы, жирлек башкарма комитеты, башка жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары һәм ведомство буйсынуындагы оешмалар тарафыннан рөхсәтләр, әгәр бу милләтара һәм конфессиональара татулыкны бозуга китерә һәм милләтара (этникара) һәм конфессияара конфликтлар барлыкка килүгә ярдәм итә.

3. Жирлек Советы депутатларының жирлек башлыгын отставкага жибәрү турында, жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә

өчтән бер өлешеннән дә ким булмаган өчтән берсен күрсәткән инициативасы жирлек Советына кертелә торган мөрәжәгать рәвешендә рәсмиләштерелә. Әлеге мөрәжәгать авыл жирлеге башлыгын отставкага жибәрү турындагы карар проекты белән бергә кертелә. Әлеге инициативаны авыл жирлеге башлыгы һәм Татарстан Республикасы Президентына тәкъдим итү турында әлеге мөрәжәгать кәргән көннән соң килүче көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

4. Жирлек Советы депутатларының жирлек башлыгын отставкага жибәрү турындагы инициативасын карау Татарстан Республикасы Президенты фикерен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

5. Жирлек Советы депутатларының отставкага жибәрү турындагы инициативасын караганда, жирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәмин итүгә кагылышлы һәм «Жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында» Федераль законның 75 маддәсендәге 1 өлешенәң 2 һәм 3 пунктларында каралган нәтижәләргә китергән карарлар, гамәлләр (гамәл кылмау) мәсьәләләренә карау күздә тотыла., жирлек башлыгын отставкага жибәрү турында карар бары тик Татарстан Республикасы Президенты ризалыгы белән генә кабул ителергә мөмкин.

6. Татарстан Республикасы Президентының отставкага жибәрү турындагы инициативасы жирлек башлыгын мөрәжәгать рәвешендә рәсмиләштерелә, ул жирлек Советының тиешле карары проекты белән бергә жирлек Советына кертелә. Әлеге инициативаны авыл жирлеге башлыгына тәкъдим итү турында әлеге мөрәжәгать кәргән көннән соң килүче көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

7. Жирлек Советы депутатлары яисә Татарстан Республикасы Президентының жирлек башлыгын отставкага жибәрү турындагы инициативасын карау тиешле мөрәжәгать кәргән көннән бер ай эчендә жирлек Советы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

8. Жирлек Советының жирлек башлыгын отставкага жибәрү турындагы карары кабул ителгән дип санала, әгәр аның өчен жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе тавыш бирсә.

9. Жирлек Советының жирлек башлыгын отставкага жибәрү турындагы карары жирлек Советы Рәисе тарафыннан имзалана.

10. Әлеге Устав нигезендә авыл жирлеге башлыгы жирлек советы составына хәлиткәч тавыш бирү хокукы белән керә һәм аның рәисе вәкаләтләрен башкара икән, жирлек башлыгын отставкага жибәрү турындагы карар жирлек Советы утырышында рәислек итүче депутат тарафыннан имзалана.

11. Әгәр жирлек советы составына керүче һәм аның рәисе вәкаләтләрен башкаручы жирлек башлыгы жирлек Советы утырышында катнашса, анда аны отставкага жибәрү мәсьәләсә карала, әлеге утырыш жирлек Советы депутаты, жирлек Советының бу Советына вәкаләтле вәкиле рәислегендә уза.

12. Авыл жирлеге башлыгын отставкага жибөрү турунда жирлек Советы тарафыннан карар кабул ителгәндә һәм кабул ителгәндә, алар белән тәэмин ителергә тиеш:

1) тиешле утырышны уздыру датасы һәм урыны турунда аларга алдан хәбәрнамә алу, шулай ук жирлек Советы депутатлары яисә Татарстан Республикасы Президентының мөрәжәгатьләре һәм аны отставкага жибөрү турунда жирлек Советы карары проекты белән танышу;

2) аңа отставкага жибөрү өчен нигез буларак куела торган хәлләргә карата жирлек Советы депутатларына аңлатма бирү мөмкинлеге бирү.

13. Әгәр жирлек башлыгы аны отставкага жибөрү турунда жирлек Советы карары белән килешмәсә, ул үзенең аерым фикерен язма рәвештә бәян итәргә хокуклы.

14. Жирлек Советының жирлек башлыгын отставкага жибөрү турундагы карары кабул ителгән көннән биш көннән дә соңга калмыйча рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш. Әгәр жирлек башлыгы аны отставкага жибөрү мәсьәләсе буенча үзенең аерым фикерен язмага белдерсә, ул жирлек Советының күрсәтелгән карары белән бер үк вакытта басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

15. Әгәр жирлек Советы депутатлары яисә Татарстан Республикасы Президентының жирлек башлыгын отставкага жибөрү турундагы инициативасы жирлек Советы тарафыннан кире кагылган булса, жирлек башлыгын отставкага жибөрү турундагы мәсьәлә авыл жирлеге Советы утырышыннан соң ике айдан да соңга калмыйча авыл жирлеге Советына кабат карауга чыгарылырга мөмкин.

73 нче маддә. Физик һәм юридик затлар алдында Жирлекнең жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларының жаваплылыгы

Физик һәм юридик затлар алдында жирлекнең жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларының жаваплылыгы федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

74 нче маддә. Ышаныч югалуга бәйле рәвештә затларны, муниципаль вазыйфаларны эштән азат итү (вазыйфадан азат итү).

1. Федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә муниципаль вазыйфа биләүче зат, ышаныч югалуга бәйле рәвештә, эштән азат ителергә (вазыйфадан азат ителергә) тиеш:

1) мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яки) жайга салу буенча зат тарафыннан чаралар күрү, аны яклавы ул булган;

2) зат тарафыннан үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турунда, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турунда мәгълүмат бирү яисә белә торып дәрәс булмаган яки тулы булмаган мәгълүмат бирү турунда;

3) затның, Федераль законда билгелэнгән очраклардан тыш, коммерция оешмасы белән идарә итү органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашуы;

4) зат тарафыннан эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

5) затның, әгәр Россия Федерациясенен халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки Күзәтчелек советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм Россия Федерациясе территориясендә эш итүче башка чит ил коммерцияле булмаган оешмалары һәм аларның структур бүлекчәләре составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликтына китерә яки китерә ала торган шәхси кызыксынуы барлыкка килүе турында мәгълүм булган муниципаль вазыйфаны биләп торучы зат тарафыннан үзенә буйсынган зат тарафыннан мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яки) жайга салу чаралары кабул ителгән очракта да, ышаныч югалуга бәйле рәвештә эштән азат ителергә (вазыйфадан азат ителергә) тиеш.

XI бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫ

75 нче маддәсе. Жирлекнең муниципаль хокукый актлары системасы

1. Жирлекнең муниципаль хокукый актлары системасына керә

1) Жирлек Уставы;

2) жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар;

3) жирлек Советының норматив һәм башка хокукый актлары;

4) әлеге Уставта каралган жирлек башлыгының, башка органнарның һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затларының норматив һәм башка хокукый актлары.

2. Жирлек уставы һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукый актлар системасында иң югары юридик көч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлдә була һәм жирлекнең бөтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукый актлар әлеге Уставка һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

3. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары тарафыннан кабул ителгән муниципаль хокукый актлар жирлекнең бөтен территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш.

4. Муниципаль хокукый актларны үтәмәгән өчен гражданнар, оешма житәкчеләре, дәүләт хакимияте органнарының һәм жирле үзидарә органнарының вазыйфай затлары федераль законнар һәм административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә жаваплы.

5. Жирлекнең муниципаль хокукый актлары Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль конституциячел законнарга, федераль законнарга һәм Россия Федерациясенен башка норматив хокукый актларына, шулай ук Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына, башка норматив хокукый актларына каршы килмәскә тиеш.

6. Муниципаль хокукый актлар юкка чыгарылырга яисә аларның гамәле тиешле муниципаль хокукый акты кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органнары яисә вазыйфаи затлары тарафыннан, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар юкка чыгарылган яисә күрсәтелгән органнарның яисә вазыйфаи затларның вәкаләтләре исемлеге үзгәртелгән очракта, аларның гамәле туктатылырга мөмкин - жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәнен вазыйфаи затлары, алар вәкаләтләренә муниципаль хокукый акты кабул итү (бастырып чыгару) кергән, шулай ук суд, шулай ук жирле үзидарә органнарының федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны жайга сала торган өлешендә, муниципаль хокукый актының гамәлен юкка чыгару яисә туктатып тору вакытына алар вәкаләтләренә тиешле муниципаль хокукый акты кабул итү (бастырып чыгару) кертелгән, шулай ук жирле үзидарә органнары тарафыннан аларга федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары, - Россия Федерациясә дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы йә Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы булып тора.

7. Норматив характерга ия булмаган муниципаль хокукый актының гамәлдә булуы, Эшкуарлар хокукларын яклау буенча Россия Федерациясә Президенты каршындагы вәкаләтле вәкиленә Эшкуарлар хокукларын яклау буенча Россия Федерациясә законнары нигезендә бирелгән тиешле күрсәтмәне алган очракта, жирле үзидарә органы яисә жирле үзидарәнен вазыйфаи заты тарафыннан кичекмәстән туктатыла. Бирелгән күрсәтмәнең үтөлеше турында жирле үзидарәнен башкарма-боеру органнары яисә жирле үзидарәнен вазыйфаи затлары Россия Федерациясә Президенты каршындагы Эшкуарларның хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә - өч көн, ә жирлек Советы карар кабул ителгәннән соң өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә тиеш.

8. Шәһәрнең муниципаль норматив хокукый актлары, шул исәптән жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш.

76 нчы маддә. Гражданның турыдан-туры ихтыярын белдерү юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү жирле референдумда белдерелгән гражданның турыдан-туры ихтыяр белән белдерү юлы белән башкарыла.

2. Әгәр жирлек халкын турыдан-туры белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен муниципаль хокукый акты кабул итү (бастырып чыгару), жирле үзидарә органы яисә күрсәтелгән акты кабул итү (бастырып чыгару) керә торган жирле үзидарәнен вазыйфаи заты референдумда кабул ителгән карар үз көченә кергән көннән 15 көн эчендә тиешле муниципаль хокукый акты эзерләү һәм (яисә) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан да артмаска тиеш.

3. Гражданның турыдан-туры ихтыяр белән кабул итү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль хокукый акты

бастырып чыгару вақытын бозу жирлек башлығын чакыртып алу, жирлек башкарма комитеты житәкчесен вақытыннан алда туктату яисә жирлек Советы вәкаләтләрен вақытыннан алда туктату өчен нигез булып тора.

77 нче маддә. Жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен карап тоту

1. Жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре жирлек Советы тарафыннан раслана.

2. Жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре сорауларны жайга сала ала:

1) гомуми файдаланудагы территорияләрне карап тоту һәм мондый территорияләрдән файдалану тәртибе;

2) биналарның, төзелмәләрнең, корылмаларның фасад һәм киртәләү конструкцияләренен тышкы төре;

3) төзекләндерү элементларын проектлау, урнаштыру, карап тоту һәм торгызу, шул исәптән жир эшләрен башкарганнан соң да;

4) муниципаль берәмлек территориясен, биналарны, төзелмәләрне, корылмаларны архитектура яктылығын да кертәп, яктыртуны оештыру;

5) торақ пунктлар чикләрендә урнашкан газоннар, чәчәк түтәлләре һәм үлән үсемлекләре биләп торган башка территорияләрне булдыру, карап тоту, торгызу һәм саклау тәртибен дә кертәп, муниципаль берәмлек территориясен яшелләндерүне оештыру;

6) муниципаль берәмлек территориясендә мәгълүмат урнаштыру, шул исәптән урам исемнәре һәм йорт номерлары, элмә такталары куелган күрсәткечләр урнаштыру;

7) балалар һәм спорт мәйданчыкларын, хайваннарны урамда йөртү өчен мәйданчыклар, парковкалар (парковка урыннары), кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту;

8) жәяүлеләр коммуникацияләрен, шул исәптән тротуарларны, аллеяларны, юлларны, сукмакларны оештыру;

9) күрсәтелгән территория буенча инвалидларның һәм халыкның башка аз хәрәкәтләнүче төркемнәренен тоткарлыксыз хәрәкәтен тәмин итү максатларында муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү;

10) муниципаль берәмлек территориясен, шул исәптән кышкы чорда жыештыру;

11) яңгыр сулары агынтыларын оештыру;

12) жир эшләрен үткәрү тәртибе;

13) биналарның, төзелмәләрнең, корылмаларның, жир кишәрлекләренен (милекчеләреннән һәм (яки) башка законлы хужаларының (мондый йортлар чикләре буенча төзелмәгән жир кишәрлекләре милекчеләреннән һәм (яки) башка законлы хужаларыннан тыш) тирә-юнь территорияләрен карап тотуда катнашу;

14) Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртип нигезендә тирә-юнь территорияләре чикләрен билгеләү;

15) муниципаль берәмлек территориясен бәйрәмчә рәсмиләштерү;

16) муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү буенча чараларны тормышка ашыруда гражданнар һәм оешмаларның катнашу тәртибе;

17) муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдэләрен үтәүне тикшереп тору.

3. Россия Федерациясе субъекты законында, Аерым муниципаль берәмлекләрнең табигый-климат, географик, социаль-иқътисадый һәм башка үзенчәлекләрәннән чыгып, муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдэләре белән жайга салына торган башка мәсьәлэләр каралырга мөмкин.

78 нче маддә. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукий актлар төрләре

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләрне үтәү йөзеннән түбәндәге муниципаль хокукий актлар чыгара:

- 1) Жирлек Советы - Жирлек Советы карарлары;
- 2) Жирлек башлыгы - Жирлек башлыгы карарлары һәм боерыклары;
- 3) Жирлек башкарма комитеты житәкчесе - Жирлек башкарма комитеты житәкчесе карарлары һәм боерыклары.

2. Жирлекнең башка вазыйфаи затлары үз вәкаләтләре чикләрендә әлеге Уставта, башка муниципаль хокукий актларда билгеләнгән, аларның статусын билгели торган боерыклар һәм боерыклар чыгара.

79 нчы маддә. Муниципаль хокукий актларны эзерләү

1. Муниципаль хокукий актлар проектлары жирлек башлыгы, жирлек Советы депутатлары, башкарма комитет житәкчесе, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре, шулай ук жирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан кертелә ала.

2. Муниципаль хокукий актлар проектларын кертү тәртибе, аларга кушып бирелә торган документларның исемлегенә һәм формасы жирлек Советы Регламенты, жирлек башлыгы, жирлек башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан билгеләнә.

80 нче маддә. Жирлек Советының хокукий актлары

1. Жирлек Советы федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге устав белән аның компетенциясенә кергән мәсьәлэләр буенча жирлек территориясендә үтәлгә тиешле кагыйдэләрне, жирлек башлыгын отставкага жибәрү турында Карар кабул итә, шулай ук федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге устав белән аның компетенциясенә кергән башка мәсьәлэләр буенча жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәлэләре буенча карарлар кабул итә.

2. Жирлек Советы карарлары, Әгәр «Россия Федерациясе жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда башкача билгеләнмәгән булса, жирлек территориясендә үтәлгә тиешле кагыйдэләрне билгели торган карарлар, муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

3. Жирлек Советының жирле салымнар һәм жыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгаруны, жирлек бюджеты акчаларыннан чыгымнарны гамәлгә ашыруны күздә тоткан карарлары жирлек Советы каравына бары тик авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе инициативасы буенча яки аның бәяләмәсе булганда гына кертелергә мөмкин. Күрсәтелгән бәяләмә жирлек Советына карар проектын жирлек башкарма комитетына тапшырганнан соң утыз көн эчендә тапшырыла.

4. Жирлек Советы карарлары жирлек башлыгы тарафыннан кабул ителгән көннән өч көн эчендә имзалана һәм алар әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә халыкка игълан ителә.

81 нче маддә. Жирлек башлыгының хокукый актлары

Жирлек башлыгы үз вәкаләтләре чикләрендә жирлек Советы карары, жирлек Советы карарлары белән жирлек Советы рәисе вәкаләтләрен үтәсә, жирлек советы рәисе вәкаләтләрен, әлеге Уставның 78 маддәсендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар һәм күрсәтмәләр чыгара, әгәр жирлек башлыгы жирлек башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләрен башкара икән, жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча карарлар һәм күрсәтмәләр чыгара.

82 нче маддә. Жирлек башкарма комитеты житәкчесенә хокукый актлары

Башкарма комитет житәкчесе жирлек Советының законнарда, әлеге Уставта һәм карарларында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә, федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча башкарма комитет карарларын, шулай ук башкарма комитетның жирлек башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча күрсәтмәләрен чыгара.

83 нче маддә. Жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган муниципаль норматив хокукый актларны, килешүләрне бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм аларның үз көченә керүе тәртибе.

1. Жирлек Советы карарлары жирлек башлыгы кул куйганнан соң 10 көн узгач үз көченә керә, әгәр башкасы карар белән билгеләнмәгән булса.

Жирлек Советының салымнар һәм жыемнар турындагы норматив-хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

Жирлек советының әлеге Уставны кабул итү яки әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карарлары Федераль законда, әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Жирлек башлыгының, башкарма комитет житәкчесенә, жирле үзидарәнә башка вазыйфаи затларының хокукый актлары, әгәр актларда башкасы билгеләнмәгән булса, аларга кул куелган көннән үз көченә керә.

3. Кеше һәм граждандан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы, гамәлгә куючы муниципаль берәмлек булган оешмаларның

хокукый статусын билгели торган, шулай ук жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган шартнамәләр аларның рәсми басылып чыкканнан соң (халыкка житкерелгәннән) массакуләм мәгълүмат чараларында, интернетта басылып чыкканнан соң үз көченә керә. - «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталы» ресурсы parvo.tatarstan.ru яки Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының рәсми сайтында (<http://alekseevskiy.tatarstan.ru>), жирлекнең мәгълүмати стендларында урнаштыру юлы белән.

4. Һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары: аның исеме, имзасы (жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән хокукый актлар өчен - шулай ук жирлек Советы кабул иткән датага), теркәү номеры, хокукый актка кул куйган вазыйфаи затның исеме, мөһере булырга тиеш.

5. Жирлек бюджеты турында, аның үтәләше турында хисап, жирле салымнар һәм жыемнар билгеләү турында, жирлек Советы Регламенты, жирлек Советы, жирлек башлыгы тарафыннан кабул ителгән башка норматив-хокукый актлар, муниципаль норматив хокукый актлардан яисә аларның федераль закон белән чикләнгән белешмәләре булган аерым нигезләмәләреннән тыш, аларга кул куелган көннән алып жиде көн эчендә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

6. Муниципаль сайлаулар, жирле референдум, жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү, чикләргә үзгәртү, жирлек башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау, жирлек башкарма комитеты житәкчесен һәм аның урынбасарын билгеләү, жирле үзидарә органнары арасында төзелгән килешүләр һәм законнар нигезендә башка актлар мәжбүри рәвештә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

7. Законнар яисә әлегә Устав нигезендә мәжбүри булмаган рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) мәжбүри булмаган норматив булмаган муниципаль хокукый актлар аларны чыгарган органнар яисә жирле үзидарә вазыйфаи затлары карары буенча бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) мөмкин.

8. Бастырып чыгарганда (халыкка житкергәндә) муниципаль хокукый актның реквизитлары күрсәтелә.

Муниципаль хокукый актларны, килешүләргә рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) юлы белән гамәлгә ашырыла:

- хокукый акт текстын (килешүләргә) жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә куелган басма массакуләм мәгълүмат чараларында яисә жирлек территориясендә таратыла торган бүтән массакуләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгару. Хокукый акт текстын башка массакуләм мәгълүмат чараларында бастырганда әлегә басылуның рәсми булуы турында билге булырга тиеш;

- хокукый акт текстын (килешү) жирлекнең торак пунктлары территориясендә махсус мәгълүмат стендларында урнаштыру. Күрсәтелгән стендларның саны һәм аларның урнашу урыннары жирлек Советы тарафыннан раслана һәм жирлек халкы тарафыннан муниципаль хокукый акт тексты белән каршылыксыз танышу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш;

- хокукий акт текстын (килешү) Татарстан Республикасы хокукий мәгълүмат рәсми порталында түбәндәге адрес буенча урнаштыру: <http://pravo.tatarstan.ru>

- хокукий акт текстын (килешү) яки хокукий акт проектын районның рәсми сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталында урнаштыру;

- хокукий акт (килешү) текстын Россия Федерациясе Юстиция министрлыгының рәсми порталында «Россия Федерациясендә норматив хокукий актлар (<http://pravo.minjust.ru>. <http://право-минюст.рф>)»).

9. Муниципаль хокукий актны (килешүне) бастырганда (халыкка житкергәндә) массакуләм мәгълүмат чарасының чыгу датасы яки тиешле актны (килешүне) халыкка житкерү датасы турында белешмәләр күрсәтелергә тиеш, алар актны жиберә башлау (тарату) датасына яки аны мәгълүмат стендында урнаштыру датасына туры килергә тиеш.

10. Муниципаль норматив хокукий актлар, шул исәптән хокукий актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән, жирле референдумда (гражданныр жыенында) кабул ителгән карарлар Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукий актлары регистрына кертелергә тиеш, аны оештыру һәм алып бару Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

11. Муниципаль хокукий актны яисә жирле үзидарә органнары арасында төзелгән Килешүне рәсми бастырып чыгару булып аның тулы текстын тиешле муниципаль берәмлектә таратыла торган Вақытлы матбугатта бастырып чыгару санала.

12. Муниципаль хокукий актларны һәм килешүләрне рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен жирле үзидарә органнары шулай ук Челтәрле басмадан файдаланырга хокуклы. Муниципаль хокукий актның рәсми челтәр басмасында тулы текстны басылып чыккан (урнаштырылган) очракта, күләмле график һәм таблица кушымталары басма матбугатта китерелергә мөмкин.

ХII бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ

84 нче маддә. Жирлекнең икътисади нигезе

Жирлекнең икътисади нигезен муниципаль милектәге Жирлек мөлкәте, Жирлек бюджеты акчалары, шулай ук Жирлекнең мөлкәти хокуклары тәшкил итә.

85 нче маддә. Жирлек муниципаль мөлкәте

1. Жирлек милкендә булырга мөмкин:

1) әлеге Федераль законда билгеләнгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

2) федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очракларда жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук аларга «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары

турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 маддәсендәгә 4 өлешендә каралган тәртиптә жирле үзидарә органнарының аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен бирелгән мөлкәт.

3) жирлек Советының норматив хокукый актлары нигезендә жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәткәрләре эшчәнлеген тәмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

4) федераль законнар белән жирле үзидарә органы тарафыннан хәл итү хокукы бирелгән һәм жирле әһәмияттәгә мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт (әлегә Уставның 7 маддәсе).

5) әлегә Уставның 8 маддәсе нигезендә жирле әһәмияттәгә мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 17 маддәсендәгә 1 һәм 1.1 өлешләре нигезендә жирле әһәмияттәгә мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт.

2. Муниципаль берәмлекләрдә әлегә статьяның 1 өлеше таләпләренә туры килми торган мөлкәткә милек хокукы барлыкка килгән очракта, күрсәтелгән мөлкәт яңадан профильләштереләргә (максатчан билгеләнешен үзгәртәргә) йә читләштереләргә тиеш. Мондый мөлкәтне читләштерү тәртибе һәм сроклары федераль закон белән билгеләнә.

86 нчы маддә. Жирлекнең муниципаль милкенә ия булу, файдалану һәм эш итү

1. Жирле үзидарә органнары әлегә Уставта билгеләнгән Вәкаләтләрне чикләүне исәпкә алып, жирлек исемнән Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителә торган жирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары нигезендә муниципаль милеккә мөстәкыйль ияләр, аннан файдаланалар һәм алар белән эш ителәр.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары муниципаль мөлкәтне физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына һәм башка муниципаль берәмлекләренең жирле үзидарә органнарына вакытлыча яки даими файдалануга тапшырырга, тартып алырга, федераль законнар нигезендә башка алыш-бирешләр башкарырга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләт биргән федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә муниципаль милек реестрларын алып бара.

87 нче маддә. Жирлекнең муниципаль милкен хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары

1. Муниципаль милекне хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары федераль законнар нигезендә жирлек Советы карарлары белән билгеләнә.

2. Муниципаль милекне кулланудан һәм хосусыйлаштырудан кергән керемнәр жирлек бюджетына керә.

88 нче маддә. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хужалык жәмгыятьләре

1. Жирле үзидарә органнары әлеге Уставта билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне төзәргә, үзгәртеп корырга һәм юкка чыгарырга, хужалык жәмгыятьләрен, шул исәптән жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен муниципальара, төзүдә катнашырга хокуклы.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирлек исеменнән муниципаль учреждениеләр йөкләмәләре буенча субсидия рәвешендә җавап бирәләр һәм аларның федераль законда билгеләнгән тәртиптә үтәләшен тәэмин итәләр.

89 нчы маддә. Жирле үзидарә органнарының муниципаль миләктә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләре

Жирле үзидарә органнарының муниципаль миләктә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, Федераль Законда, Татарстан Республикасы законында башкача билгеләнмәгән булса, шартнамә нигезендә төзелә.

XIII бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

90 нчы маддә. Жирлек бюджеты

1. Жирлекнең үз бюджеты бар.

2. Жирлек бюджеты жирлек Советының муниципаль норматив хокукый акты рәвешендә эшләнә һәм раслана.

3. Жирлек бюджетында жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга юнәлтелүче керемнәр һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен жирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә ашыруны тәэмин итү өчен бирелә торган субвенцияләр, шулай ук күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр исәбеннән жирлек бюджетының тиешле чыгымнары аерым карала.

4. Федераль законнарда һәм Россия Федерациясенә шулар нигезендә кабул ителә торган башка норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә жирле үзидарә органнары федераль дәүләт хакимияте органнарына һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына жирлек бюджеты үтәләше турында хисап тапшыра.

91 нче маддә. Жирлектә бюджет процессы

1. Жирлек бюджетын төзү, раслау, үтәү һәм аның үтәләшен контрольдә тоту жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль гамәлгә ашырыла. Жирлек бюджетын раслау һәм үтәү тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

2. Жирлек бюджетты проекты, жирлек бюджетын раслау турында жирлек Советы карары, аның үтәлеше турында еллык хисап, жирлек бюджеты үтәлеше барышы һәм жирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләре, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләре саны турында квартал саен белешмәләр, аларны тотуга факттагы чыгымнар күрсәтеп, рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

3. Жирлек Советының муниципаль норматив-хокукый актларына, Чираттагы финанс елында һәм план чорында үз көченә керә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган, жирле салымнар турында муниципаль норматив-хокукый актларга, жирлек Советының муниципаль норматив-хокукый актларына үзгәрешләр кертү турында муниципаль норматив хокукый актларына үзгәрешләр кертү турында жирлек советына чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет турында карар проекты кертелгән көнгә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

4. Жирлек бюджетты проекты өч елга (чираттагы финанс елына һәм план чорына) төзелә һәм раслана.

5. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджетты проекты, жирлекнең чыгым йөкләмәләрен финанс ягыннан тәмин итү максатларында, жирлекнең социаль-икътисади үсешен фаразлау нигезендә төзелә.

6. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджетты проекты, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләре нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Устав нигезендә, жирлек башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда төзелә.

7. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджетты проекты төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

- Россия Федерациясе Президентының Россия Федерациясе Федераль Собраниесенә Юлламасының Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган нигезләмәләре турында;

- Россия Федерациясенә Бюджет, салым һәм таможня - тариф сәясәтенә төп юнәлешләре (Россия Федерациясе субъектларының бюджет һәм салым сәясәтенә төп юнәлешләре, муниципаль берәмлекләренә бюджет һәм салым сәясәтенә төп юнәлешләре);

- социаль - икътисадый үсеш фаразы турында;

- озак сроклы чорга бюджет фаразы (бюджет фаразы проекты, бюджет фаразына үзгәрешләр кертү проекты) турында;

- дәүләт (муниципаль) программалары (дәүләт (муниципаль) программалары проектлары, күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр проектлары).

8. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджетты турындагы карарда бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш, аларга бюджет керемнәренә гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы законнары, жирлек Советының муниципаль хокукый актларында (бюджет турындагы Карардан тыш) билгеләнгән башка күрсәткечләр керә.

9. Жирлек бюджеты турындагы карар белән раслана:

- жирлек бюджеты керемнәренә баш администраторлары исемлегә;
- жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакаларының баш администраторлары исемлегә;
- чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) буенча йә чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, муниципаль программалар һәм программага карамаган юнәлешләр буенча), чыгымнар төрләре (төркемнәре һәм төркемнәре) һәм (яисә) максатчан статьялар, муниципаль программалар һәм программага карамаган эшчәнлек юнәлешләре), чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнары классификациясе чыгымнары төрләре (төркемнәре һәм төркемнәре) буенча, шулай ук чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнары классификациясе бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча, шуңа бәйлә рәвештә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы законы, жирлек советының муниципаль хокукый акты белән билгеләнә;
- Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;
- Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасында бюджетлар чыгымнары классификациясенә бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан маддәләре һәм чыгымнар төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү;
- гавами норматив йөкләмәләренә үтәүгә юнәлдерелә торган бюджет ассигнованиеләренә гомуми күләме;
- чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына башка бюджетлардан алына торган һәм (яисә) бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;
- план чорының беренче елына жирлек бюджеты чыгымнарының шартлы расланган (расланган) чыгымнарының гомуми күләме (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбенә каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча) план чорының икенче елына жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләменнән кимендә 5 проценты күләмендә (Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабына каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), жирлек бюджеты чыгымнарының кимендә 5 проценты күләмендә (Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабына каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), максатчан билгеләнеше булган гражданнар;
- чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары;
- чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның иң югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның иң югары чиген күрсәтеп;

- жирлек бюджетының Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән башка күрсәткечләре һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, жирлек Советының муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә кабул ителгән.

10. Чиравтагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проекты расланган бюджетның план чорының параметрларын үзгәртү һәм аларга бюджет проектының план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Чиравтагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проекты план чорының расланган бюджеты күрсәткечләрен төгәлләштерә һәм төзелә торган бюджетның план чорының икенче елы күрсәткечләрен раслай.

Жирлек бюджетының план чорының параметрларын төгәлләштерүне күздә тотал:

- Чиравтагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проектына карау предметы булган күрсәткечләрнең төгәлләкләрен раслау;

- жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасының расланган күрсәткечләрен арттыруны яисә киметүне раслау йә аңа жирлек бюджетының өстәмә максатчан маддәләре һәм (яки) чыгымнар төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен керту.

11. Чиравтагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карар проекты белән бер үк вакытта жирлек Советына тәкъдим ителә:

- Чиравтагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

- ағымдагы финанс елының узган чорында жирлекнең социаль-иқтисади үсешенең яқынча нәтижәләре һәм ағымдагы финанс елында жирлекнең социаль-иқтисади үсешенең көтелүче нәтижәләре;

- Чиравтагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-иқтисадый үсеше фаразы;

- Чиравтагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджетының төп характеристикалары (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты) фаразы;

- жирлек бюджеты проектына аңлатма язуы;

- бюджетара трансфертларны бүлү методикалары (методикалар проектлары) һәм исәп-хисаплар;

- Чиравтагы финанс елы ахырына һәм план чорының һәр елы азагына муниципаль бурычның иң югары чиге;

- ағымдагы финанс елына бюджетның көтелүче үтәлешен бәяләү;

- жирлек Советы, жирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән күрсәтелгән органнарның бюджет сметалары проектлары, әлеге бюджет сметаларына карата жирлек башкарма комитеты белән каршылыклар барлыкка килгән очракта, тапшырыла торган;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Уставта билгеләнгән башка документлар һәм материаллар.

Бюджет турындагы карар белән расланган очракта, муниципаль программалар һәм программага карамаган эшчәнлек юнәлешләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү турында карар проектына муниципаль программалар паспортлары тапшырыла.

Бюджет турында карар проекты бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү белән кушымта булмаса, бюджет чыгымнары классификациясе бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү белән кушымта бюджет турындагы карар проектына аңлатма язуына кушымта составына кертелә.

12. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проектын төзү жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар, алар нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

13. Жирлек башкарма комитеты чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карар проектын агымдагы елның 15 ноябрәннән дә соңга калмыйча жирлек Советы каравына кертә.

14. Жирлек бюджеты турында карар проектын карау һәм аны жирлек Советының муниципаль норматив хокукый актында билгеләнгән раслау тәртибе Чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан бюджет турындагы карарның үз көченә керүен, шулай ук күрсәтелгән карар белән Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1841 маддәсе нигезендә күрсәткечләрне һәм характеристикаларны раслауны күздә тотарга тиеш.

15. Жирлек бюджеты турындагы карар 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм (яки) жирлек бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса, финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

Жирлек бюджеты турындагы карар аңа кул куелганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча билгеләнгән тәртиптә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

16. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирлек бюджетының баланслылыгын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру, муниципаль бурыч күләме, күләме һәм структурасы, жирлекнең бюджет йөкләмәләрен үтәүне тәэмин итәләр.

17. Жирлек бюджеты керемнәре Россия Федерациясенен бюджет законнары, салымнар һәм җыемнар турындагы законнар һәм башка мәжбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә формалаша.

18. Жирлек бюджеты чыгымнары Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган рәвешләрдә гамәлгә ашырыла.

19. Федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен финанслауга жирлек бюджеты

чыгымнарын гамәлгә ашыру, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, рәхсәт ителми.

20. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

92 нче маддә. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен сатып алулар

1. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләренә сатып алу Россия Федерациясе законнары нигезендә дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләренә сатып алу өлкәсендә гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алу жирле бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

93 нче маддә. Жирлектә гражданның үзара салым акчасы.

1. Гражданның үзара салым акчасы астында гражданның жирле әһәмияттәге конкрет мәсьәләләренә хәл итү өчен башкарыла торган бер тапкыр бирелә торган түләүләре аңлашыла. Гражданның үзара салым түләүләре күләме жирлек (торак пунктның (яисә аның территориясенә бер өлеш) составына керүче барлык кешеләр (торак пунктның, шәһәр округының) өчен абсолют күләмдә билгеләнә, алар саны жирлек (торак пунктның (яисә аның территориясенә бер өлеш) составына керүче һәм алар өчен түләүләр күләме киметелгә мөмкин булган аерым категория гражданның тыш.

2. Әлеге маддәнең 1 өлешендә күрсәтелгән түләүләренә кертү һәм куллану мәсьәләләре жирле референдумда хәл ителә, ә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 25.1 маддәсендәге 1 өлешенә 4, 4.1 һәм 4.3 пунктларында каралган очракларда гражданның жыенында хәл ителә.

94 нче маддә. Инициативалы проектларны тормышка ашыруны финанс һәм башка яктан тәмин итү

1. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 26.1 маддәсендә каралган инициативалы проектларны гамәлгә ашыруны финанс ягыннан тәмин итү чыганагы булып жирлек бюджеты турындагы карарда каралган инициативалы проектларны гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре тора, шул исәптән жирлекнең тиешле чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү максатларында бирелгән инициатив түләүләр һәм (яисә) бюджетара трансфертлар күләмнән исәпкә алып төзелә.

2. Инициативалы түләүләр астында гражданның, шәхси эшкуарларның һәм Россия Федерациясе законнары нигезендә юридик затларның ирекле нигездә түләнгән торган һәм конкрет инициативалы проектларны гамәлгә ашыру максатларында Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирле бюджетка күчәрелә торган акчалары аңлашыла.

3. Әгәр дә инициатив проект гамәлгә ашырылмаган булса, инициативалы түләүләр аларны жирлек бюджетына күчерүне гамәлгә ашыручы затларга (шул исәптән оешмаларга) кире кайтарылырга тиеш. Инициативалы проектны гамәлгә ашыру нәтижәләре буенча инициативалы проектны гамәлгә ашыру максатларында файдаланылмаган инициативалы түләүләр калдыгы барлыкка килгән очракта, күрсәтелгән түләүләр жирле бюджетка күчерүне гамәлгә ашыручы затларга (шул исәптән оешмаларга) кире кайтарылырга тиеш.

Аларны жирлек бюджетына күчерүне гамәлгә ашыручы затларга (шул исәптән оешмаларга) кире кайтарылырга тиешле инициативалы түләүләр суммаларын исәпләү һәм кире кайтару тәртибе Совет карары белән (жирлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы гражданның карары белән) билгеләнә.

Инициативалы проектларны тормышка ашыру, шулай ук, кызыксынган затларның ирекле милек һәм (яки) хезмәт катнашуы рәвешендә дә тәэмин ителергә мөмкин.

95 нче маддә. Жирлекнең муниципаль бурыч алулары (муниципаль бурыч)

1. Муниципаль бурыч алулар астында муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә урнаштыру юлы белән һәм заемчы буларак гавами-хокукый белем бирү буенча бурыч йөкләмәләре барлыкка килә торган кредитлар рәвешендә заем акчаларын гавами - хокукый белем бирү исеменнән гавами - хокукый берәмлек бюджетына жәлеп итү аңлашыла.

2. Муниципаль бурыч алуларны жирлек исеменнән гамәлгә ашыру хокукы Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирлекнең башкарма комитетына карый.

96 нчы маддә. Бюджет хисабы. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык отчет

1. Жирлекнең бюджет хисаплылыгы еллык булып тора.

2. Жирлекнең бюджет хисаплылыгы, тиешле бюджет акчаларының баш администраторларының жыелма бюджет хисаплылыгы нигезендә, жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан төзелә.

3. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисап жирлек Советы карары белән расланьрга тиеш.

4. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисап, аны жирлек Советына тапшырганчы, тышкы тикшерү узарга тиеш, ул бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисаплылыгын тышкы яктан тикшерүне һәм жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләүне үз эченә ала.

Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен үтәп, жирлекнең Ревизия комиссиясе яисә жирлек Советы тарафыннан муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

5. Жирлек башкарма комитеты, аңа бәяләмә әзерләү өчен, агымдагы финанс елының 1 апреленнән дә соңга калмыйча, жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап бирә. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә әзерләү 1 айдан да артмаган вакытка, бюджет акчаларының баш администраторларының еллык бюджет хисаплылыгын тышкы тикшерү күрсәткечләре нигезендә башкарыла.

6. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә жирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан жирлек Советына бер үк вакытта жирлек башкарма комитетына жиберелә.

7. Ел саен, агымдагы финанс елының 1 маеннан да соңга калмыйча, авыл жирлеге башкарма комитеты, хисап финанс елы өчен жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык отчетны, жирлек бюджеты үтәлеше турындагы башка бюджет хисапын һәм Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка документларны жирлек советына тапшыра.

8. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны карау нәтижеләре буенча жирлек Советы жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны раслау яки кире кагу турында карар кабул итә.

Жирлек Советы тарафыннан жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисап кире кагылган очракта, ул мәгълүматларны дәрәс яки тулы булмаган чагылдыру фактларын бетерү һәм 1 айдан артмаган срокта кабат тапшыру өчен кире кайтарыла.

9. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карар белән, жирлек бюджеты керемнәренә, чыгымнарының һәм дефицитының гомуми суммасы күрсәтелә, хисап финанс елы өчен жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап раслана.

Хисап финанс елында жирлек бюджеты үтәлеше турында жирлек Советы карарына аерым кушымталар белән күрсәткечләр раслана:

- жирлек бюджетының керемнәр классификациясе кодлары буенча керемнәр;

- жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча жирлек бюджеты чыгымнары;

- бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча жирлек бюджеты чыгымнары;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары классификациясе кодлары буенча жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары;

Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карар белән шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы законы, жирлек Советының муниципаль хокукый акты белән жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карар өчен билгеләнгән башка күрсәткечләр раслана.

97 нче маддә. Жирле бюджет үтәлеше.

1. Жирлекнең жирле бюджетын үтәү Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә башкарыла.

2. Жирлек бюджеты касса бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомство буйсынуы нигезендә башкарыла.

3. Жирлек бюджеты үтөлешенә касса хезмәте күрсәтү, жирлек бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4. Жирлек бюджетын үтәү жирлекнең жыелма бюджет язмасы һәм жирлекнең касса планы нигезендә оештырыла.

98 нче маддә. Муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган хокукый актлар, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан физик затларга бүтән түләүләр буенча гавами норматив йөкләмәләр һәм йөкләмәләр, шулай ук дәүләт (муниципаль) контрактлары, шартнамәләр (киләшүләр) шартларын үтәүне тәмин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, башлангыч һәм алга таба бүленә.

2. Тышкы муниципаль финанс контроле Контроль-хисап палатасының контроль эшчәнлегенә булып тора.

3. Эчке муниципаль финанс контроле Финанс - бюджет палатасы органнары (вазыйфай затлар) булган муниципаль финанс контроле органнарының контроль эшчәнлегенә булып тора.

4. Алдан тикшерү жирлекнең жирле бюджетын үтәү барышында бюджет бозуларны кисәтү һәм булдырмау максатларында башкарыла.

5. Алга таба контроль аларның үтөлешенә законлылыгын, исәп-хисапның дөреслеген билгеләү максатыннан жирлек бюджетының үтөлешә нәтижәләре буенча башкарыла.

XIV бүлек. ЖИРЛЕК УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР ҺӘМ ӨСТӘМӘЛӘР КЕРТҮ

99 нчы маддә. Жирлек Уставы проекты эзерләү, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү тәртибе

1. Жирлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында жирлек Советы карары проекты жирлек Советына, жирлек Советы депутатлары, Башкарма комитет җитәкчесе, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданның инициативалы төркемнәре тарафыннан кертелә ала.

2. Жирлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты эзерләү өчен жирлек Советы карары белән махсус комиссия төзелергә мөмкин. Әлеге комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Жирлек уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты муниципаль берәмлек уставын кабул итү, муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү

турындагы мәсьәләне караганчы 30 көннән дә соңга калмыйча муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы мәсьәләне муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан әлеге Устав проекты, күрсәтелгән муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен бер үк вакытта бастырып чыгару (халыкка житкерү) белән рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш, шулай ук гражданнарның аның турында фикер алышуда катнашу тәртибе турында да сүз барды. Жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәрне рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү), шулай ук жирлек Уставына әлеге Уставны әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл янадан күрсәтү формасында үзгәрешләр кертелгән очракта, гражданнарның аның фикер алышуында катнашу тәртибен раслау (халыкка житкерү) таләп ителми.

4. Алексеевск шәһәр жирлеге Советы депутатлары санын арттыру яисә киметүче үзгәрешләр, әлеге үзгәрешләр кертү турында муниципаль хокукый акты кабул иткән Алексеевск шәһәр жирлеге Советы вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң, үз көченә керә.

5. Жирлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында авыл жирлеге Советы карары проекты буенча, аларны карау алдыннан жирлек Советы утырышында әлеге Уставның 22 маддәсе нигезендә ачык тыңлаулар үткәрелә.

6. Жирлек Уставын яңа редакциядә муниципаль берәмлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт белән бәян итү рөхсәт ителми. Бу очракта муниципаль берәмлекнең яңа Уставы кабул ителә, ә элек муниципаль берәмлекнең гамәлдәге Уставы һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актлар муниципаль берәмлекнең яңа Уставы үз көченә керткән көннән үз көчләрен югалткан дип таныла.

100 нче маддә. Жирлекнең Уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү тәртибе

1. Жирлек Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын карау жирлек Советы тарафыннан кимендә ике укылышта жирлек Советы Регламенты нигезендә башкарыла.

2. Жирлек Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын беренче укылышта кабул иткәннән соң әлеге проект әлеге Уставның 72 маддәсендәге 1 пункттың күрсәтелгән хокук чыгару инициативасы хокукына ия башка субъектларга төзәтмәләр кертү өчен жирлек башлыгы тарафыннан жибәрелә.

3. Жирлек уставы, жирлек Советы карарына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Карар жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән икесе күпчелек тавыш белән кабул ителә.

101 нче маддә. Жирлек Уставының үз көченә керү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турында карар

1. Жирлек Уставы, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турында Жирлек Советы карары кабул ителгәннән соң, федераль законда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен федераль башкарма хакимият органының территориаль органнарына жирлек башлыгы тарафыннан жиберелә.

2. Жирлек уставы, жирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турында муниципаль хокукый акт аларның дәүләт теркәвенә алынганнан соң рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш һәм алар рәсми басылып чыкканнан соң үз көченә керә.

Жирлек башлыгы Жирле үзидарәнең теркәлгән уставын, муниципаль берәмлек уставларын теркәү өлкәсендә федераль башкарма хакимият органының территориаль органынан муниципаль берәмлек Уставына, Муниципаль хокукый актка муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр кергү турында белешмәләр кәргән көннән жиде көн эчендә жирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турында муниципаль хокукый актны бастырып чыгарырга (халыкка житкерергә) бурычлы, «муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәве турында» 2005 елның 21 июлендәге 97-ФЗ номерлы Федераль законның 4 статьясындагы 6 өлешендә каралган.

3. Әлеге Уставка кертелгән һәм жирле үзидарә органнары структурасын үзгәртә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр (жирлек уставын федераль законнар белән тәңгәлләштерү очрактарынан тыш) жирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләр бүлешүне, шулай ук жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларының вәкаләтләре, вәкаләтләре, вакытлары, сайлау тәртибе үзгәрүне күздә тотып) әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турында Карар кабул иткән жирлек Советы вәкаләтләре чоры узганнан соң үз көченә керә.

4. Жирлек Уставына кертелгән һәм муниципаль берәмлекнең контроль органы төзүне күздә тоткан үзгәрешләр һәм өстәмәләр әлеге статьяның икенче пунктында каралган тәртиптә үз көченә керә.

5. Әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр муниципаль хокукый акт белән кертелә, ул рәсмиләштерелергә мөмкин:

1) Жирлек Советы (халык жыены) рәисе һәм авыл жирлеге башлыгы тарафыннан имзаланган карар белән йә авыл жирлеге башлыгы, Совет рәисе (гражданнар жыены) вәкаләтләрен башкаручы тарафыннан имзаланган карар белән.;

2) Жирлек башлыгы имзалаган Совет (гражданнар жыены) тарафыннан кабул ителгән Аерым норматив хокукый акт. Бу очракта әлеге хокукый актта аны кабул итү турында Советның (гражданнар жыены) карары реквизитлары бирелә. Советның мондый карарына жирлек Уставына кертелә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турындагы күчмә нигезләмәләрне һәм (яки) нормаларны кергү рөхсәт ителми.

6. Жирлек Уставын яңа редакциядә муниципаль берәмлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турындагы карар белән баян итү рөхсәт ителми. Бу очракта жирлекнең яңа Уставы кабул ителә, ә элек гамәлдәге Уставы һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турында карар муниципаль

берәмлекнең яңа Уставы үз көченә кәргән көннән үз көчен югалткан дип таныла.

**Совет рәисе,
Алексеевск шәһәр
жирлеге башлығы**

С.А.Демидов